

הוועד הישראלי לאונסקו
ISRAEL NATIONAL
COMMISSION FOR UNESCO
اللجنة الإسرائيلية لليونسكو

ב. ההנחיות האופרטיביות ליישום האמנה למורשת עולמית (1972)*

הוועדה הבין-ממשלתית להגנה על המורשת התרבותית והטבעית העולמית

* מהדורה 2/2005

תרגום: סגיר תרגומים בין-לאומיים בע"מ

עריכה: דניאל בר-אלי

הקלדה: גב' חדוה עמר, ראש לשכה, הוועד הישראלי לאונסקו

סדר ועימוד: סטודיו "שחר שושנה"

ההנחיות מעודכנות מעת לעת כדי לשקף את החלטות הוועדה למורשת עולמית של אונסקו.

אפשר להוריד עותק באנגלית מאתר מרכז מורשת עולמית: www.unesco.org/whc

באתר האינטרנט של מרכז מורשת עולמית נמצאים כל המסמכים הרלוונטיים המופיעים במסמך זה.

* תורגם על-ידי הוועד הישראלי לאונסקו (07/2006)

תוכן עניינים

ראשי תיבות וקיצורים

פרק I. מבוא

סעיף

1-44	
1-3	א. ההנחיות האופרטיביות
4-9	ב. האמנה למורשת עולמית
10-16	ג. המדינות החברות לאמנה
17-18	ד. האסיפה הכללית של המדינות החברות
19-26	ה. הוועדה למורשת עולמית
27-29	ו. מזכירות הוועדה למורשת עולמית – מרכז מורשת עולמית
30-37	ז. ארגונים מיעצים לוועדה למורשת עולמית
32-33	איקרום (ICCROM)
34-35	איקומוס (ICOMOS)
36-37	איוסיאן (IUCN)
38	ח. ארגונים אחרים
39-40	ט. שותפים נוספים להגנה על המורשת העולמית
41-44	י. אמנות, תכניות והמלצות אחרות

פרק II. רשימת המורשת העולמית

45-119	א. הגדרת מורשת עולמית תרבותית וטבעית
45-53	מורשת תרבותית
45	מורשת טבעית
46	אתרים מעורבים של מורשת עולמית
47	נופי תרבות
48	מורשת ניידת
49-53	"ערך אוניברסלי יוצא מהכלל"
54-61	ב. רשימה עולמית ייצוגית, מאוזנת ואמינה
55-58	אסטרטגיה גלובלית לרשימה עולמית מייצגת, מאוזנת ואמינה
59-61	אמצעים נוספים

סעיף

62-76	ג. הרשימה הטנטטיבית
62-69	נוהל ותבנית
70-73	הרשימה הטנטטיבית ככלי לתכנון ולהערכה
74-76	סיוע בפיתוח מיומנויות והכשרה בהכנת הרשימה הטנטטיבית והמועמדויות
77-78	ד. הקריטריונים לערך אוניברסלי יוצא מהכלל
79-95	ה. אותנטיות (Authenticity) ויושרה (Integrity)
79-86	אותנטיות (Authenticity)
87-95	יושרה (Integrity)
96-119	ו. הגנה, ניהול וממשק
98	אמצעי הגנה, תקנות וחקיקה
99-102	גבולות יעילים להגנה
103-107	אזורי חיץ
108-118	מערכת ממשק וניהול
119	שימוש בר-קיימא

פרק III. תהליך הכרזה של אתרים ברשימת המורשת העולמית

120-168	א. הכנת המועמדות
120-128	ב. תוכן ותבנית של המועמדות
129-132	1. זיהוי האתר 2. תיאור האתר 3. ההצדקה להכרזה 4. מצב השימור וגורמים המשפיעים על האתר 5. הגנה, ניהול וממשק 6. ניטור 7. תיעוד 8. אנשי קשר 9. חתימה בשם המדינה החברה 10. מספר עותקים נדרש 11. פורמט הגשה אלקטרוני 12. הגשה
133-139	ג. הדרישות להכרזת אתרים שונים
134-136	מועמדויות חוצות גבולות (Trans-Boundary)
137-139	מועמדויות סדרתיות (Serial)

סעיף

140-142	ד. רישום המועמדות
143-151	ה. הערכת המועמדות על-ידי הארגונים המייעצים
152	ו. משיכת המועמדות
153-160	ז. החלטות הוועדה למורשת עולמית
154-157	הכרזה
158	דחייה
159	הפניה
160	הפניה מחדש
161-162	ח. הגשת מועמדות בהליך חירום
163-167	ט. התאמות בגבולות, בקריטריונים ובהצדקה לאתר מורשת עולמית
163-164	התאמות קלות בגבולות
165	התאמות משמעותיות בגבולות
166	התאמות של קריטריונים להצדקת מועמדות
167	שינויים בכותרת ובשם האתר
168	ט. לוח זמנים

פרק IV. תהליך ניטור מצב השימור של אתרי מורשת עולמית

169-176	א. ניטור יזום
169	הגדרה
170-171	מטרה
172-174	מידע המתקבל ממדינות חברות וממקורות אחרים
175-176	החלטות הוועדה
177-191	ב. רשימת מורשת עולמית בסיכון
177	תהליך רישום אתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון
178-182	קריטריונים לאתרי תרבות וטבע ברשימת מורשת עולמית בסיכון
183-189	תהליך ההכרזה ברשימת מורשת עולמית בסיכון
190-191	הערכה קבועה של מצב שימור האתרים ברשימת מורשת עולמית בסיכון
192-198	ג. נוהל הוצאת אתרים מרשימת מורשת עולמית בסיכון

סעיף

199-210

פרק V. דיווח תקופתי על יישום האמנה

199-202

א. מטרות

203-207

ב. נוהל ותבנית

208-210

ג. הערכה ומעקב

211-222

פרק VI. קידום התמיכה באמנה למורשת עולמית

211

א. מטרות

212-216

ב. הכשרה מקצועית ומחקר

213

אסטרטגיה גלובלית להכשרה

214

שיתוף פעולה בין-אזורי

215

מחקר

216

סיוע בין-לאומי

217-222

ג. חינוך ופיתוח מודעות ציבורית

217-218

פיתוח מודעות

219-220

חינוך

221-222

סיוע בין-לאומי

223-217

פרק VII. קרן מורשת עולמית וסיוע בין-לאומי

223-224

א. הקרן למורשת עולמית

225-232

ב. גיוס משאבים טכניים ופיננסיים ויצירת שותפויות

233-235

ג. סיוע בין-לאומי

236-240

ד. עקרונות וסדר עדיפויות לסיוע בין-לאומי

241

ה. טבלה מסכמת

242-246

ו. נוהל ותבנית

247-254

ז. הערכת הבקשות ואישורן

255

ח. הסדרים והסכמים

256-257

ט. הערכה ומעקב

סעיף

258-279

פרק VIII. לוגו, סמל ושם של מורשת עולמית

258-265

א. הקדמה

266

ב. יישום ההנחיות והעקרונות

267

ג. אחריות המדינות החברות

268

ד. השימושים הנאותים בסמל

269-274

ה. הפקת לוחות הנצחה לאתר מוכרז

275

ו. עקרונות השימוש בסמל מורשת

276-278

ז. נוהל אישור שימוש בסמל המורשת העולמית

276-277

הסכמה של הוועד הישראלי

278

בקרת תכנים

279

ח. בקרת איכות

280-290

פרק IX. מקורות מידע

280-284

א. מידע ארכיוני

285-287

ב. מידע נגיש לוועדה למורשת עולמית ולמדינות החברות

288-290

ג. מידע נגיש לציבור

נספחים:

עמודים

91	נספח 1 תבנית אשרור / קבלה והצטרפות לאמנה
71	נספח 2 תבנית ההגשה לרשימה הטנטטיבית
75	נספח 3 הנחיות להכללת סוגים שונים של אתרים ברשימת מורשת עולמית
85	נספח 4 אותנטיות באמנה למורשת עולמית
91	נספח 5 התבנית להגשת מועמדות לרישום אתרים ברשימת המורשת העולמית
107	נספח 6 נוהלי הערכה של הארגונים המייעצים ICOMOS/IUCN
116	נספח 7 דיווח תקופתי על יישום האמנה למורשת עולמית
124	נספח 8 בקשת לסיוע טכני בינ"ל
133	נספח 9 קריטריונים של הארגונים המייעצים לבקשות סיוע בינ"ל (בהכנה)
135	מילון מושגים (בהכנה)
136	ביבליוגרפיה (באנגלית)
141	אינדקס
145	אתרי איטרנט

ראשי תיבות וקיצורים

הוועדה הבין-לאומית לתיעוד מונומנטים ואתרים של התנועה המודרנית ולשימורם	DoCoMoMo
המועצה הבין-לאומית למונומנטים ואתרים	ICOMOS
המרכז הבין-לאומי למחקר שימור ושיקום של אתרי תרבות	ICCROM
הפדרציה הבין-לאומית של אדריכלי נוף	IFLA
איגוד שימור הטבע העולמי (לשעבר: האיגוד הבין-לאומי לשימור טבע ומשאבי טבע)	IUCN
איגוד בין-לאומי למדעי הגאולוגיה	IUGS
תכנית האדם והביוספרה של אונסקו	MAB
ארגון לא-ממשלתי	NGO
הוועדה הבין-לאומית לשימור מורשת תעשייתית	TICCIH
תכנית הסביבה של האו"ם	UNEP
מרכז עולמי לניטור השימור	WCMC

פרק I. מבוא

א. ההנחיות האופרטיביות

1. הנחיות אופרטיביות אלו הוכנו ליישום האמנה למורשת עולמית לשם:
 - א. רישום אתרים ברשימת מורשת עולמית ורישום ברשימת מורשת עולמית של אתרים בסיכון
 - ב. הגנה ופיקוח על אתרי מורשת עולמית
 - ג. הענקת סיוע בין-לאומי מהקרן למורשת עולמית
 - ד. גיוס תמיכה לאומית ובין-לאומית למען האמנה למורשת עולמית.
2. ההנחיות האופרטיביות נבחנות ומעודכנות מעת לעת כדי לשקף החלטות של הוועדה למורשת עולמית.

<http://whc.unesco.org>
3. המשתמשים העיקריים וקהלי היעד של ההנחיות האופרטיביות הם:
 - א. המדינות החברות החתומות על האמנה;
 - ב. הוועדה הבין-ממשלתית להגנה על המורשת התרבותית והטבעית בעלת ערך אוניברסלי יוצא מהכלל (להלן הוועדה);
 - ג. מרכז מורשת עולמית – (להלן המזכירות);
 - ד. הגופים המייעצים
 - המרכז הבין-לאומי למחקר שימור ושיקום של אתרי תרבות (ICCROM);
 - המועצה הבין-לאומית למונומנטים ואתרים (ICOMOS);
 - האיגוד לשימור הטבע בעולם, לשעבר הארגון הבין-לאומי לשימור הטבע והמשאבים הטבעיים (IUCN);
- ה. שותפים ובעלי עניין בהגנה על אתרי מורשת עולמית.

ב. האמנה למורשת עולמית

4. למורשת התרבותית והטבעית אין מחיר, ולאחרים אלו אין תחליף, לא רק לכל מדינה אלא גם לכלל האנושות. אבדן כלשהו בגלל הידרדרות או היעלמות מדלדל את מורשת עמי העולם. חלק ממורשת זו עשויה להיחשב לבעלת ערך אוניברסלי יוצא מהכלל, ובתור שכזו היא ראויה להגנה מיוחדת מהסכנות המאיימות עליה.
5. כדי להבטיח ככל האפשר את הזיהוי הנאות, ההגנה, השימור וההצגה של מורשת עולמית שאין לה תחליף, אימצו המדינות החברות באונסקו ב-1972 את האמנה למורשת עולמית. האמנה מאפשרת, מאז שנת 1976, את הקמתן והפעלתן של הוועדה למורשת עולמית ו'הקרן למורשת עולמית'.

6. מאז אישור האמנה בשנת 1972, אימצה הקהילה הבין-לאומית את המונח 'פיתוח בר-קיימא'. ההגנה על המורשת התרבותית והטבעית היא תרומה משמעותית לפיתוח בר-קיימא.
7. האמנה מאפשרת זיהוי, הגנה, שימור והצגה של המורשת הטבעית והתרבותית בעלת ערך אוניברסלי יוצא מהכלל ושימורה לדורות הבאים.
8. הקריטריונים ותנאי הזכאות להכללת אתרים ברשימת מורשת עולמית גובשו כדי להעריך את הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתרים ולהנחות את המדינות החברות בכל הקשור בהגנה וניהול של אתרי מורשת עולמית.
9. אם סכנות חמורות וספציפיות נשקפות לאתר הכלול ברשימת מורשת עולמית, תשקול הוועדה את הכללתו ברשימת מורשת עולמית בסיכון. אם נהרס אתר בעל ערך אוניברסלי יוצא מהכלל אשר הצדיק את רישומו ברשימת מורשת עולמית, תשקול הוועדה את הוצאתו מהרשימה.

ג. המדינות החברות לאמנה

10. מדינות מתבקשות להצטרף לאמנה על-פי הנהלים הרלוונטים. נספחים 1,2
11. רשימת המדינות החברות באמנה מופיעה באתר <http://whc.unesco.org>
12. מדינות חברות לאמנה מעודדות להבטיח מעורבות מגוון רחב של בעלי העניין, כולל מנהלי אתרים, רשויות מקומיות / אזוריות, קהילות, ארגונים לא ממשלתיים וגופים אחרים בזהו, בהגשת מועמדות ובהגנה על אתרי מורשת עולמית.
13. המדינות החתומות על האמנה צריכות להעביר למרכז למורשת עולמית את השמות והכתובות של הארגונים הממשלתיים העיקריים האחראים ליישום האמנה – מתוקף היותם אנשי קשר – וכך יוכל המרכז למורשת עולמית לשלוח אליהם עותקים של כל התכתובת הרשמית והמסמכים כנדרש. רשימה של כתובות אלו אפשר למצוא באתר של המרכז למורשת עולמית. המדינות החברות נקראות לפרסם מידע זה בארצן ולהבטיח לעדכנו.
14. המדינות החתומות על האמנה קוראות לאחראים למורשת הטבעית והתרבותית להתכנס בקביעות ברמה הארצית, כדי לדון בעניינים הקשורים ביישום האמנה. מומלץ לשתף בדיונים נציגים מהארגונים המייעצים ומומחים אחרים לפי צורך.
15. על אף השמירה על ריבונותן של מדינות שהמורשת הטבעית והתרבותית שוכנת בשטחן, המדינות החברות מכירות בעניין הקולקטיבי שיש לקהילה הבין-לאומית לשתף פעולה ולהגן על מורשת זו. המדינות החתומות על האמנה למורשת עולמית אחראיות לישומה כדי;
- א. להבטיח זיהוי, הגנה, ושימור של האתר והעברה לדורות הבאים של המורשת הטבעית והתרבותית שבשטחן, והן יסייעו בכך למדינות חברות אחרות המבקשות לעשות כך;
- ב. לנקוט מדיניות אשר תעניק למורשת תפקיד בחיי הקהילה;
- ג. לשלב את ההגנה על המורשת בתכניות תכנון מקיפות;
- סעיף 16 (א) באמנה.
- סעיפים 4 ו-6 (ב) באמנה.

- ד. להקים מנגנוני הגנה, שימור והצגה של המורשת;
- ה. לפתח מחקרים מדעיים וטכניים כדי לזהות פעולות שיצמצמו את הסכנות הנשקפות למורשת;
- ו. לנקוט צעדים משפטיים, מדעיים, טכניים, מנהליים וכספיים מתאימים כדי להגן על המורשת;
- ז. לעודד הקמה ופיתוח של מרכז ארצי או אזורי להכשרה בתחומי ההגנה, השימור וההצגה של המורשת ולעודד מחקר מדעי בתחומים אלו;
- ח. לא לנקוט צעדים מכוונים שיזיקו במישרין או בעקיפין למורשת או למורשתה של כל מדינה אחרת החתומה על האמנה;
- ט. להגיש לוועדה למורשת עולמית רשימת מצאי של אתרים המתאימים להכלל ברשימת המורשת העולמית (להלן רשימה טכסטיבית);
- י. לתרום דרך קבע לקרן למורשת העולמית את הסכום שקבעה האסיפה הכללית;
- יא. לשקול ולעודד הקמת אגודות או עמותות ארציות, ציבוריות או פרטיות כדי לגייס תרומות למען הגנה על המורשת העולמית;
- יב. לסייע בגיוס כספים ברמה הבין-לאומית עבור הקרן למורשת עולמית;
- יג. להשתמש בתכניות חינוך ומידע כדי לחזק את ההערכה והכבוד למורשת התרבותית והטבעית המוגדרת בסעיפים 1 ו-2 של האמנה, וליידע את הציבור אשר לסכנות הנשקפות למורשת זו;
- יד. לספק מידע על אודות היישום הכולל של האמנה למורשת עולמית ועל מצב שימור האתרים;
- סעיף 6 (ג) באמנה.
- סעיף 11 (א) באמנה.
- סעיף 16 (א) באמנה.
- סעיף 17 באמנה.
- סעיף 18 באמנה.
- סעיף 27 באמנה.
- סעיף 29 באמנה. החלטה שאימצה האסיפה הכללית ה-11, 1997.

ד. האסיפה הכללית של המדינות החברות

16. מדינות חברות מתבקשות להשתתף בישיבות ועדת מורשת עולמית והארגונים המייעצים.
17. האסיפה הכללית של המדינות החתומות על האמנה מתכנסת במהלך מושב הוועידה הכללית של אונסקו
18. האסיפה היא קובעת את שיעור התרומות האחיד לקרן למורשת העולמית שחל על כל המדינות ובוחרת חברים לוועדה למורשת עולמית. האסיפה הכללית והוועידה הכללית של אונסקו מקבלות דווח מהוועדה למורשת עולמית.
- סעיף 8 (א) ו-16 (א) באמנה וכלל 49 בנהלי הוועדה.
- סעיפים 8 (א) ו-16 (א) באמנה וכלל 49 בנהלי הוועדה.

ה. הוועדה למורשת עולמית

19. הוועדה הבין-ממשלתית להגנה על מורשת עולמית מורכבת מ-21 חברים ומתכנסת על-פי-רוב אחת לשנה, (יוני/ יולי). לוועדה לשכה הנפגשת לפי הצורך.
20. הוועדה מנהלת את ישיבותיה על פי כללי נוהל המופיעים באתר. www.unesco.org/whc
21. משך כהונת חברי הוועדה הוא שש שנים. כדי להבטיח ייצוג הולם ורוטציה בוועדה, המדינות החברות מוזמנות לשקול לצמצם מרצונן את משך הכהונה לארבע שנים ולהימנע מבחירה רצופה.
22. בעקבות החלטת הוועדה למורשת עולמית אפשר לשמור מספר מושבים למדינות החברות שאין להן אתרים ברשימת המורשת העולמית.
23. החלטות הוועדה מבוססות על שיקולים אובייקטיביים ומדעיים, וכל הערכה שנעשית מטעמה חייבת להתבצע במלואה ובאחריות. הוועדה מביאה בחשבון שהחלטות כאלה מסתמכות על:
- א. תיעוד שהוכן בקפידה;
 - ב. נהלים מקיפים ועקיבים;
 - ג. הערכת מומחים מוסמכים;
 - ד. מעריכים מומחים.
24. תפקידיה העיקריים של הוועדה בתיאום עם המדינות החברות.
- א. לזהות – על בסיס הרשימות הטנטטיביות שהגישו המדינות החברות – אתרי תרבות וטבע בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל, שלפי האמנה צריך להגן עליהם; וכן לרשום אתרים אלו ב"רשימת המורשת העולמית";
 - ב. לנטר בתיאום עם המדינות החברות את מצב שימור האתרים שברשימת המורשת העולמית באמצעות ניטור יזום; (להלן פרק IV) דוחו תקופתי; (להלן פרק V)
 - ג. להחליט אילו אתרים ברשימת המורשת העולמית ייכללו ברשימת אתרי המורשת העולמית בסיכון ואילו יוסרו ממנה;
 - ד. להחליט איזה אתר יוסר מרשימת המורשת העולמית; (להלן פרק IV, סעיפים 192-198).
 - ה. להגדיר את הנוהל שלפיו יבחנו בקשות לסייע בין-לאומי וכן לבדוק ולהיוועץ כנדרש לפני קבלת החלטה; (להלן פרק VII)
 - ו. לקבוע אילו משאבים מהקרן למורשת העולמית יוכלו לשמש ביעילות הרבה ביותר את המדינות החברות כדי להגן על אתרים בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל;
 - ז. לחפש דרכים להגדיל את הקרן למורשת העולמית;
- סעיף 8 (א) באמנה.
- סעיפים 9 (א) 8 (ב) באמנה והחלטות האסיפה הכללית ה-7 (1989), ה-12 (1999) וה-13 (2001).
- כלל 14 (1) בכללי הנוהל של האסיפה הכללית.
- סעיף 11 (ז) ו-29 באמנה.
- סעיפים 11 (ד) ו-11 (ה) באמנה.
- סעיפים 13 (א) ו-21 באמנה.
- סעיף 13 (ו) באמנה.

- ח. להגיש אחת לשנתיים דוח על פעילויותיה לאסיפה הכללית של המדינות החברות ולוועידה הכללית של אונסקו;
- ט. לבחון ולהעריך מעת לעת את יישום האמנה.
- י. לעדכן את ההנחיות האופרטיביות
25. כדי לאפשר את יישומה של האמנה הוועדה מגבשת יעדים אסטרטגיים. היעדים האסטרטגיים נבחים מדי פעם ומעודכנים כדי לבטא את היעדים והמטרות של הוועדה ולהבטיח מתן מענה הולם לסכנות הנשקפות למורשת העולמית.
26. המטרות האסטרטגיות הנוכחיות (ה-C4) כדלקמן:
- חיזוק האמינות של הרשימה (Credibility)
 - הבטחת יעילות השימור על האתרים (Conservation)
 - קידום ופיתוח הכשרה מקצועית (Capacity Building)
 - הגברת מודעות ומעורבות ותמיכה ציבורית באמצעות המדיה לגוניה (Communication).

האסטרטגיה מ-1992, נספח 2, מסמך (12) whc – conf/92/002.

הצהרת בודפסט, 2002.
<http://whc.unesco.org>

ו. מזכירות הוועדה למורשת עולמית (מרכז מורשת עולמית)

27. הוועדה למורשת עולמית מקבלת סיוע ממזכירות שמונתה על-ידי מנכ"ל אונסקו. המזכירות יושבת במרכז אונסקו למורשת עולמית שהוקם ב-1992 במיוחד למטרה זו. המרכז למורשת עולמית פועל עם המדינות החברות והארגונים המייעצים. המרכז פועל בשיתוף פעולה הדוק עם סקטורים ונציגויות אזוריות של אונסקו.
28. להלן המשימות העיקריות של המרכז למורשת עולמית:
- א. ארגון מפגשי האסיפה הכללית והוועדה;
 - ב. יישום החלטות הוועדה למורשת עולמית והאסיפה הכללית;
 - ג. קבלה, רישום ושירותי אחזור והפצה, לארגונים מייעצים, של מועמדויות לרשימת מורשת עולמית;
 - ד. תיאום מחקרים ופעילויות כחלק מהאסטרטגיה הגלובלית של רשימת מורשת עולמית מאוזנת, מייצגת ואמינה;
 - ה. ארגון דוח תקופתי ותהליכי ניטור יזומים;
 - ו. תיאום הסיוע הבין-לאומי;
 - ז. גיוס משאבים חוץ-תקציביים לשימור ולניהול של אתרי מורשת עולמית;
 - ח. סיוע למדינות ביישום תכניות ופרויקטים של הוועדה;
 - ט. קידום האמנה והמורשת העולמית על-ידי הפצת מידע למדינות החברות, לציבור ולארגונים המייעצים.

סעיף 43 לנהלי הוועדה.
סעיף 14 באמנה.

<http://whc.unesco.org>

סעיף 14 (ב) באמנה.

סעיף 14 (ב) באמנה והצהרת בודפסט.

29. יישום פעילויות על-פי היעדים האסטרטגיים של הוועדה ומעקב אחר החלטות הוועדה והאסיפה הכללית של המדינות החברות, תוך שיתוף פעולה הדוק עם הארגונים המייעצים;

ז. ארגונים מייעצים לוועדה למורשת עולמית

30. הארגונים המייעצים לוועדה למורשת עולמית הם המרכז הבין-לאומי לשימור ולשיקום של אתרי תרבות (ICCROM); המועצה הבין-לאומית למונומנטים ואתרים (ICOMOS); והארגון העולמי לשימור טבע (IUCN).

31. תפקידי הארגונים המייעצים הם:

- א. לייעץ ביישום האמנה למורשת עולמית בתחומי ההתמחות שלהם. סעיף 13 (ז) באמנה.
- ב. לסייע למזכירות בהכנת המסמכים של הוועדה והלשכה, סדר היום של הישיבות ויישום החלטות הוועדה;
- ג. לסייע בפיתוח וביישום של – אסטרטגיה גלובלית מאוזנת, מייצגת ואמינה לרשימת המורשת העולמית; הכשרה; דיווח תקופתי; ומאמצים שוטפים לחזק את הקרן למורשת העולמית ולהשתמש בה ביעילות;
- ד. לנטר את מצב השימור באתרי מורשת עולמית ולבחון בקשות לסיוע בינ"ל.
- ה. לגבי איקומוס ואיוסיאן להעריך אתרים מועמדים ולהציגם בוועדה.
- ו. להשתתף בישיבותיהן של הוועדה למורשת עולמית ושל הלשכה על תקן יועצים; סעיף 8 (ג) באמנה.

איקרום (ICCROM)

32. ICCROM (המרכז הבינ"ל להכשרה ללימוד שימור ושחזור של אתרי תרבות) הוא ארגון בין-ממשלתי בין-לאומי שמרכזו ברומא, איטליה. אונסקו הקים אותו ב-1956, ותפקידיו הסטטוטוריים; הם מחקר, תיעוד וסיוע טכני, הכשרה והכנת תכניות להעלאת המודעות הציבורית כדי לחזק את שימור המורשת התרבותית הניידת והלא-ניידת.
33. תפקידו להיות שותף מועדף בהכשרה בתחום המורשת התרבותית, לנטר את מצב השימור של אתרי מורשת עולמית בעלי ערך תרבותי, לבחון בקשות לסיוע בין-לאומי של מדינות חברות ולספק תשומה ותמיכה בתכניות לפיתוח והכשרה מקצועית.

איקומוס (ICOMOS)

34. ICOMOS (המועצה הבינ"ל למונומנטים ואתרים) – הוא ארגון לא-ממשלתי שמרכזו בפריז, צרפת. הארגון נוסד ב-1965, ותפקידו לקדם יישומן של תאוריה, מתודולוגיה ושיטות מדעיות לשימור מורשת ארכיטקטונית וארכיאולוגית. עבודתו מבוססת על עקרונות אמנת ונציה הבין-לאומית משנת 1964 בדבר שימור ושיקום של מונומנטים ואתרים.
35. תפקידו להעריך אתרי תרבות המועמדים לרשימת המורשת העולמית, לנטר את מצב השימור שלהם, לבחון בקשות לסיוע בין-לאומי של מדינות חברות ולספק תשומה ותמיכה בתכניות לפיתוח והכשרה מקצועית.

אי.יו.טי.אן (IUCN)

<http://www.iucn.org>

36. IUCN – (הארגון העולמי לשימור הטבע) – הוא ארגון בינ"ל שנוסד ב-1948 ומרכז בגלנד, שוויץ וחברים בו ממשלות, ארגונים לא-ממשלתיים ומדענים. מטרתו להשפיע, לעודד ולסייע לחברות ברחבי העולם לשמר את היושרה והמגוון הטבעי ולהבטיח שכל שימוש במשאבי הטבע יהיה הולם ובר-קיימא מבחינה אקולוגית.
37. תפקידו להעריך אתרי טבע המועמדים לרשימת המורשת העולמית, לנטר את מצב השימור שלהם, לבחון בקשות לסיוע בין-לאומי של מדינות חברות ולספק תשומה ותמיכה בתוכניות לפיתוח הכשרה מקצועית.

ח. ארגונים אחרים

38. הוועדה יכולה לזמן ארגונים בין-לאומיים ולא-ממשלתיים אחרים בעלי יכולת ומומחיות מתאימה כדי לסייע ביישום התכניות והפרויקטים שלה.

ט. שותפים נוספים להגנה על המורשת העולמית

39. התפיסה המנחה היא, ששותפות למועמדות, לניהול ולניטור תורמת להגנה על אתרי המורשת העולמית וליישום האמנה.
40. שותפים בשימור ובהגנה על המורשת העולמית יכולים להיות אנשים פרטיים ובעלי עניין, ובייחוד קהילות מקומיות, ארגונים ממשלתיים/לא-ממשלתיים ובעלים פרטיים שיש להם אינטרס בשימור וניהול של אתרי מורשת עולמית.

י. אמנות, תכניות והמלצות אחרות

41. הוועדה למורשת עולמית מכירה ביתרון של תיאום פעולותיה עם תכניות ואמנות אחרות של אונסקו (להלן סעיף 44).
42. המרכז למורשת עולמית, בתמיכת המזכירות, יוודא שיש תיאום הולם וחלופי מידע בין הוועדה לבין אמנות, תכניות וארגונים בין-לאומיים הקשורים בשימור המורשת התרבותית והטבעית.
43. הוועדה יכולה להזמין נציגים של גופים בין-ממשלתיים, לפי אמנות רלוונטיות אלו, כמשקיפים לשיבותיה. המרכז למורשת עולמית יכול למנות נציג על-פי הזמנה כמשקיף בשיבות גופים בין-ממשלתיים אחרים.
44. מבחר אמנות ותכניות הקשורות להגנה על מורשת עולמית

אמנות ותכניות של אונסקו

- אמנת האג להגנה על אתר תרבות בעת סכסוך מזוין (1954)
- פרוטוקול (I) 1954
- פרוטוקול (II) 1999

http://www.unesco.org/culture/laws/hague/html_eng/page1.shtml

- האמנה למניעה ואיסור סחר, יבוא, יצוא, מעבר של אתרי תרבות (1970)
http://www.unesco.org/culture/laws/1970/html_eng/page1.shtml
- האמנה להגנה על מורשת תרבותית וטבעית (1972)
http://www.unesco.org/whc/world_he.htm
- האמנה להגנה על מורשת תת-ימית (2001)
http://www.unesco.org/culture/laws/underwater/html_eng/convention.shtml
- האמנה להגנה על מורשת לא-מוחשית (2003)
<http://unesdoc.unesco.org/culture>
- תכנית האדם והביוספרה (MAB)
<http://www.unesco.org/mab>

אמנות אחרות

- אמנה על אזורים לחים בעלי חשיבות בין-לאומית, ובייחוד לבתי גידול של ציפורי מים (רמסר) (1971)
http://www.ramsar.org/key_conv_e.htm
- אמנה לסחר בין-לאומי של מיני צמחייה וחיות בר בסכנת הכחדה (CITES) (1973)
<http://www.unep.org>
- אמנה לשימור מינים נודדים של חיות בר (1979) (CMS)
<http://www.unep.org>
- אמנת האו"ם למשפט הימי (UNCLOS) (1982)
http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/closindx.htm
- האמנה למגוון ביולוגי (1992) (CBD)
<http://www.biodiv.org/convention/articles.asp>
- אמנת UNIDROIT לחפצי תרבות גנובים או מיוצאים שלא כחוק (המא, 1995)
<http://www.unidroit.org/english/conventions/culturalproperty/c-cult.htm>
- אמנת מסגרת הפעולה של האו"ם לשינויי אקלים (ניו-יורק, 1992)
http://unfccc.int/essential_background/convention/background/items/1350.php

פרק II. רשימת המורשת העולמית

א. הגדות מורשת עולמית

45. מורשת תרבותית וטבעית מוגדרת בסעיפים 1 ו-2 של האמנה למורשת עולמית;

סעיף 1 "מורשת תרבותית"

מונומנטים: עבודות אדריכליות, יצירות מונומנטליות של פיסול וציור, אלמנטים של מבנים בעלי אופי ארכיאולוגי, כתובות, מגורי מערות ושילובים של מאפיינים, שיש להם ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מבחינה היסטורית, אמנותית או מדעית.

קבוצות של מבנים: קבוצות של בניינים נפרדים או קשורים ביניהם בזכות ארכיטקטורה, הומוגניות או מקומם בנוף והם בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מבחינה היסטורית, אמנותית או מדעית.

אתרים: יצירות אנושיות או יצירות משולבות של טבע ואדם, ואזורים הכוללים אתרים ארכיאולוגיים, בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מנקודות מבט היסטורית, אסתטית, אתנולוגית או אנתרופולוגית.

סעיף 2 "מורשת טבעית"

מאפיינים טבעיים הכוללים תצורות פיזיות וביולוגיות או קבוצות של תצורות כאלה, בעלי ערך אוניברסלי יוצא מן הכלל מבחינה אסתטית או מדעית.

תצורות גאולוגיות ופיזיו-גאוגרפיות ואזורים מתוחמים היסב המהווים את בית-הגידול (הביסאט) של בעלי-חיים או צמחים בסכנת הכחדה ושיש להם ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מבחינה מדעית או מבחינת השימור.

אתרים טבעיים או אזורים טבעיים מתוחמים במדויק בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מבחינה מדעית, מבחינת השימור או מבחינת היופי הטבעי.

אתרים מעורבים – מורשת עולמית

46. אתרים מעורבים ייחשבו בעלי מאפיינים תרבותיים וטבעיים אם הם עונים הן על הגדרת התרבות והן על הגדרת הטבע לפי סעיפים 1 ו-2 של האמנה.

נופי תרבות

47. נופי תרבות הם אתרי תרבות המייצגים שילוב של עבודת טבע ובני אדם "עפ"י סעיף 1 של האמנה. הם מאפיינים את ההתפתחות של התיישבות האנושית על-פני זמן, תחת השפעה או אילוצים פיזיים ו/או הזדמנויות המייצגות כוחות חברתיים, כלכליים תרבותיים, פנימיים וחיצוניים של הסביבה הטבעית שלהן. (נספח 3).

מורשת ניידת

48. לא יובאו בחשבון מועמדויות של מורשת לא-ניידת שייחפכו לניידת.

"ערך אוניברסלי יוצא מהכלל"

49. "ערך אוניברסלי יוצא מהכלל" פירושו שהחשיבות התרבותית ו/או הטבעית מיוחדת כל-כך עד שהיא יוצאת וחורגת מהגבולות הלאומיים ושיש לה חשיבות הן לדור הזה והן לדורות הבאים של האנושות כולה. לפיכך, יש בהגנה קבועה על מורשת זו חשיבות עליונה לקהילה הבין-לאומית כולה. הוועדה מגדירה את הקריטריונים להכללת אתר ברשימת המורשת העולמית.
50. המדינות מוזמנות להגיש מועמדות של המורשת התרבותית והטבעית שלהן, וזו צריכה להיות בעלת ערך אוניברסלי יוצא מהכלל כדי להרשם ברשימת מורשת עולמית.
51. בעת רישום אתר ברשימת המורשת העולמית, תסכים הוועדה על הצהרה בעניין הערך האוניברסלי היוצא מהכלל. שיהווה נקודת מוצא להגנה ולניהול עתידי ויעיל של האתר. (להלן סעיף 154)
52. האמנה אינה מיועדת לספק הגנה לכל האתרים בעלי חשיבות או ערך רב, אלא לאלו עם הגנה והם ברשימה נבחרת של האתרים החשובים ביותר מנקודת מבט בין-לאומית. אין להניח שאתר בעל חשיבות לאומית ו/או אזורית ייכלל אוטומטית ברשימת מורשת עולמית.
53. המועמדות המוגשות לוועדה צריכות להוכיח מחויבות מלאה של המדינה החברה לשמר את המורשת האמורה במסגרת האמצעים העומדים לרשותה. ההוכחה תתבטא במדיניות מתאימה, בצעדים משפטיים, מדעיים, טכניים, מנהליים וכספיים שנקטים ומוצעים כדי להגן על האתר ועל ערכו האוניברסלי היוצא מהכלל.

ב. רשימה עולמית ייצוגית, מאוזנת ואמינה

<http://whc.unesco.org>

החלטת המפגש ה-26, בודפט 2002.

54. הוועדה תדאג לבסס רשימה עולמית מאוזנת, ייצוגית ואמינה בהתאמה לארבע המטרות האסטרטגיות (ה-C4).

אסטרטגיה גלובלית לרשימה עולמית מייצגת, מאוזנת ואמינה

<http://whc.unesco.org>

החלטת המפגש ה-18, פוקט 1994.

55. האסטרטגיה הגלובלית מיועדת להגדיר ולמלא את הפערים שברשימה. אחת הדרכים היא לעודד מדינות לפתח ולהגיש רשימות טנטטיביות עפ"י ההנחיות (להלן סעיף 62) מועמדות של אתרים לרשימה העולמית. (הדוח נמצא באתר המרכז).

<http://whc.unesco.org>

56. מדינות חברות והארגונים היועצים מתבקשים לקחת חלק ביישום האסטרטגיה הגלובלית בתיאום עם מזכירות הוועדה ושותפים אחרים המארגנים מפגשים אזוריים ומחקרים משווים בנושא זה. תוצאות המפגשים והמחקרים יסייעו למדינות בהכנת רשימות טנטטיביות ומועמדותיותיהם. (דוחות מפגשי מומחים ניתן לקרוא באתר המרכז).

57. ייעשו כל המאמצים לשמור על איזון סביר בין אתרי מורשת תרבותית לבין אתרי מורשת טבעית הנכללים ברשימה.

58. אין הגבלה פורמלית על מספר האתרים ברשימת מורשת עולמית.

אמצעים נוספים

59. כדי לקדם יצירת רשימת מורשת עולמית שתהיה מייצגת, מאוזנת ואמינה, הוועדה מזמינה את המדינות החברות לשקול אם המורשת התרבותית שלהן כבר מיוצגת היטב ברשימה ואם כך – להאט את קצב הגשתן של מועמדויות נוספות על ידי:
- א. צמצום מרצון של הגשת מועמדויות לפי תנאים שיוגדרו על-ידן;
 - ב. הצעה אך ורק של אתרים ששייכים לקטגוריות בעלות ייצוג חסר ברשימה;
 - ג. הגשה של מועמדות שלה קשר למועמדות שהגישה מדינה חברה שמורשתה אינה מיוצגת מספיק;
 - ד. החלטה מרצון לרחות הגשת מועמדויות חדשות.
- החלטת האספה הכללית ה-12, 1999.
60. הוועדה קוראת למדינות החברות שמורשתן היא בעלת "ערך אוניברסלי יוצא מהכלל" והן אינן מיוצגות די הצורך ברשימת המורשת העולמית לפעול למען:
- א. הענקת קדימות להכנת רשימות טנטטיביות ולהגשת מועמדויות;
 - ב. יזמה וגיבוש של שותפויות ברמה האזורית המבוססות על חילופי ידע ומומחיות טכניים;
 - ג. עידוד שיתוף פעולה בילטרלי ומולטי-לטרלי כדי לשפר את המומחיות ואת היכולת הטכנית של המוסדות האחראים להגנה, לשמירה, ולניהול של המורשת שלהן;
 - ד. השתתפות ככל האפשר בישיבות הוועדה למורשת עולמית.
- החלטת האספה הכללית ה-12, 1999.
61. הוועדה החליטה על בסיס זמני וניסויי להפעיל את המנגנון הבא.
- א. לבחון שתי מועמדויות לכל מדינה שלפחות אחת מהן תהיה בתחום הטבע
 - ב. לקבוע מכסה שנתית של 45 מועמדויות להערכה כולל הפניות מחדש והפניות שנקבעו על-ידי ועדות שונות, הרחבות (למעט שינויים והתאמות מינוריים של האתר), אתרים חוצי גבולות ואתרים סדרתיים.
 - ג. סדר עדיפות בתהליך הבדיקה יהיה כדלקמן:
 1. מועמדויות של מדינות ללא אתרים ברשימה העולמית
 2. מועמדויות שמבטאות אתרים לא מיוצגים או מיוצגים פחות בקטגוריות טבע ותרבות
 3. מועמדויות אחרות
 4. סדר עדיפויות משני – על-פי תאריך קבלה והגשת מועמדות המוגדרת כ"מלאה" (complete) יהיה גורם קובע בתוך הקטגוריה של המכסה שקבעה הוועדה.
- החלטה זו תיבחן בישיבה ה-31 (2007) של הוועדה.
- החלטות המפגש ה-28 והמפגש ה-7 המיוחד.

ג. הרשימה הטנטטיבית

נוהל ותבנית

62. הרשימה הטנטטיבית היא מצאי של האתרים שנמצאים במדינה שראוי לשקול את מועמדותם לרשימה העולמית. מדינות תכלולנה ברשימתן את שמות האתרים הטבעיים או התרבותיים בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל שהן מתעתדות להגיש בשנים הבאות.
 סעיפים 1, 2, 11 (א) באמנה.
63. מועמדויות תוגשנה רק אם הן נכללות ברשימה הטנטטיבית של המדינה החברה.
 החלטת המפגש ה-24, קאירנס 2000.
64. המדינות החברות נקראות להכין את הרשימות הטנטטיביות שלהן ולשתף בעלי עניין, ובהם מנהלי אתר, ממשלות מקומיות ואזורים, קהילות מקומיות, ארגונים לא-ממשלתיים וצדדים מעוניינים אחרים.
65. המדינות החברות צריכות להגיש את הרשימות הטנטטיביות שלהן – הן אינן חייבות להיחשב רשימות ממצות – למרכז למורשת העולמית, רצוי לפחות שנה אחת לפני הגשת מועמדות כלשהי. המדינות החברות נקראות לבחון מחדש ולהגיש מחדש את הרשימה הטנטטיבית שלהן לפחות בכל עשר שנים.
66. המדינות החברות מתבקשות להגיש את הרשימה הטנטטיבית שלהן ולהשתמש בתבנית הסטנדרטית (נספח 2), באנגלית, המכילה את שם האתרים ומקומם הגאוגרפי, תיאור קצר של האתרים וההצדקה לערכם האוניברסלי היוצא מהכלל.
67. העותק החתום המקורי של המועמדות יוגש בכתב ובפורמט אלקטרוני למרכז מורשת עולמית.
 <http://whc.unesco.org>
68. אם סופק כל המידע, תירשם הרשימה הטנטטיבית במרכז למורשת עולמית ותועבר לידיעת הארגונים המייעצים. סיכום של כל הרשימות הטנטטיביות מוצג בכל שנה לוועדה. אם אתר ברשימה הטנטטיבית נרשם ברשימת המורשת העולמית, המרכז למורשת העולמית יעדכן את הרשומות בהתאם.
69. הרשימות הטנטטיביות נמצאות באתר המרכז.
 החלטת המפגש ה-27, הלטינקי.

הרשימה הטנטטיבית ככלי לתכנון ולהערכה

70. הרשימות הטנטטיביות הן כלי חשוב לתכנון עבור המדינה החברה, המרכז למורשת עולמית, הארגונים המייעצים והוועדה למורשת עולמית, שכן הן משמשות אינדיקציה לאתרים שעשויים להיות מועמדים בשנים הבאות.
71. מדינות נקראות להשתמש בניתוח משווה של הרשימות הטנטטיביות שהוכן על-ידי הארגונים המייעצים והוועדה לזיהוי פערים ברשימה. ניתוח זה יאפשר למדינות להשוות בין נושאים, אזורים, קטגוריות גאו-תרבותיות ובין-גאוגרפיות לאתרים עתידיים.
 <http://whc.unesco.org>

<http://whc.unesco.org>

הערה: מחקרים תמטיים שונים מניתוח השוואתי הנדרש על ידי המדינה כחלק מהמועמדות.

72. בנוסף, מדינות נקראות להשתמש במחקרים שהוכנו על-ידי הארגונים המייעצים (להלן סעיף 147). מחקרים אלו וכן דוחות של הרמוניזציה של רשימות סנטטיביות או מחקרים טכניים נוספים שנבדקו על-ידי הארגונים המייעצים. מידע ניתן לקבל באתר המרכז. (להלן סעיף 131).

73. מדינות נקראות לבצע הרמוניזציה נושאית של הרשימה הסנטטיבית שלהן ברמה האזורית. זהו תהליך, בסיוע הארגונים המייעצים, המעריך את הפערים ברשימות ומזהה נושאים משותפים. תוצאות תהליך ההרמוניזציה עשויות לשפר את הרשימות הסנטטיביות ולהציע מועמדות חדשות ולבנות שיתוף פעולה בין מדינות בהכנת מועמדותיהן.

סיוע בפיתוח מיומנויות והכשרה למדינות החברות בהכנת הרשימות הסנטטיביות המועמדות

74. כדי לתרום ליישום האסטרטגיה הכוללת, ייתכן שיהיה צורך בשיתוף פעולה בפיתוח מיומנויות ובהכשרה כדי לסייע למדינות החברות לרכוש ו/או לגבש מומחיות בהכנה, עדכון והתאמה של הרשימות הסנטטיביות ובהגשת המועמדות.

75. סיוע בין-לאומי ניתן למדינות המבקשות להכין, לעדכן ולבצע הרמוניזציה של הרשימות הסנטטיביות שלהן (להלן פרק VII).

החלטת המפגש ה-24 של הוועדה.

76. הארגונים המייעצים והמרכז למורשת עולמית ינצלו את ההזדמנות של משלחות ההערכה למדינות החברות כדי לערוך סדנאות הכשרה אזוריות במטרה לסייע למדינות החברות ללמוד את שיטות ההכנה והעדכון של הרשימות הסנטטיביות והמועמדות שלהן.

הערה: בזמנו הוצגו קריטריונים בשתי קטגוריות - לתרבות (i-vi) ולטבע (i-iv). במפגש המיוחד ה-6 הוחלט להציג הקריטריונים ברצף x-i.

ד. הקריטריונים לערך אוניברסלי יוצא מהכלל

77. אתר המועמד לרשימת המורשת העולמית יבחן על פי קריטריונים של הערך האוניברסלי היוצא מהכלל (סעיפים 49-53 לעיל) שלהלן:

- i. מייצג יצירת מופת של הגאונות האנושית היצירתית;
- ii. מבטא מפגש חשוב של ערכים אנושיים, על-פני טווח זמן או בתחום תרבותי של העולם הקשור להתפתחויות בארכיטקטורה או בטכנולוגיה, יצירות אמנות מונומנטליות, תכנון ערים או עיצוב נוף;
- iii. מבטא עדות ייחודית או לפחות יוצאת דופן למסורת תרבותית או לתרבות חיה או נכחדת;
- iv. מהווה דוגמה יוצאת מן הכלל של סוג בניין, מכלול אדריכלי, טכנולוגי, נוף המייצג שלב(ים) משמעותי(ים) בהיסטוריה האנושית;
- v. מהווה דוגמה יוצאת מן הכלל של יישוב אנושי או שימוש מסורתי בקרקע או בים המייצג תרבות (או תרבויות) או אינטראקציה מעשה ידי אדם עם הסביבה, ובמיוחד אם מסורת זו פגיעה להשפעה משינוי בלתי-הפיך;

- .vi בעל קשר ישיר או מוחשי לאירועים או למסורות, לרעיונות או לאמונות, ליצירות אמנותיות וספרותיות בעלות ערך אוניברסלי יוצא מהכלל (הוועדה קובעת שקריטריון זה אמור להצדיק הכללה ברשימה רק בנסיבות יוצאות מן הכלל ובשילוב קריטריונים תרבותיים או טבעיים אחרים);
- .vii מכיל תופעות טבעיות מיוחדות או אזורים בעלי יופי טבעי יוצא דופן וחשיבות אסתטית;
- .viii מבטא דוגמאות יוצאות דופן המייצגות שלב מרכזי בהיסטוריה של כדור הארץ, ובהן תיעוד תולדות החיים, תהליכים גאולוגיים משמעותיים של תצורות קרקע או מאפיינים גאומורפיים או פיזיוגרפיים משמעותיים;
- .ix מבטא דוגמאות יוצאות דופן המייצגות תהליכים אקולוגיים וביולוגיים משמעותיים ומתמשכים באבולוציה ובהתפתחות של מערכות אקולוגיות יבשתיות, של מים מתוקים, בחוף ובים, ושל קהילות של צמחים ובעלי-חיים;
- .x מכיל את בתי-הגידול (הביטאט) הטבעיים החשובים והמשמעותיים (in situ) של מגוון ביולוגי באתר, כולל מינים בסכנה בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מנקודת מבט מדעית או של השימור.
- .78 כדי להיות מוגדר כאתר בעל ערך אוניברסלי יוצא מהכלל על האתר לעמוד גם בתנאים של יושרה דלמות ואותנטיות שיבטיחו מערכות הגנה, ממשק וניהול לאתר.

ה. אותנטיות (Authenticity) שלמות/יושרה (Integrity)

על האתרים המועמדים להכללה ברשימת מורשת עולמית לעמוד בתנאי ה-

אותנטיות (Authenticity)

- .79 **האתרים המועמדים על-פי קריטריונים i עד vi** – חייבים לעמוד במבחן האותנטיות. **נספח 4** מספק בסיס פרקטי לבחינת האותנטיות של האתרים בעלי הערך התרבותי המועמדים לרשימת מורשת עולמית.
- .80 היכולת להבין את הערך המיוחס למורשת תלוי במידה שאפשר לראות במקורות המידע על ערך זה מקורות אמינים או נכונים. ידע והבנה של מקורות המידע הללו ביחס למאפיינים המקוריים של מורשת תרבותית ומשמעותם הם תנאי בסיסי להערכת כל היבטי האותנטיות.
- .81 הערכת הערך המיוחס למורשת תרבותית וכן אמינותם של מקורות המידע המיוחסים לו עשויים להשתנות מתרבות לתרבות ואפילו בתוך אותה תרבות עצמה. הכבוד הראוי לכל התרבויות דורש שהמורשת התרבותית תיבחן ותוערך בראש ובראשונה בתוך ההקשרים התרבותיים שהיא שייכת אליהם.
- .82 כפוף לטיבה של המורשת התרבותית ולהקשר התרבותי שלה, האתרים צריכים להיחשב אתרים שעומדים במבחן האותנטיות, אם ערכם התרבותי (כפי שהוכר בקריטריונים המוצעים למועמדות) בא לידי ביטוי אמיתי ואמין במגוון מאפיינים, ובהם:
- צורה ועיצוב;
 - חומרים ומהות;

- שימוש ותפקוד;
- מסורות;
- טכניקות ושיטות ניהול;
- מקום והקשר;
- שפה וצורות אחרות של מורשת לא-מוחשית;
- רוח (spirit) או אווירה ותחושה (feeling); וכן
- מאפיינים פנימיים וחיצוניים אחרים.

83. מאפיינים בני חלוף כגון רוח ותחושה אינם ניתנים ליישום קל של מבחן האוטנטיות, אך עם זאת הם אינדיקטורים חשובים לאופי ולתחושה של המקום, למשל, בקהילות השומרות על מסורת ועל המשכיות תרבותית.

84. השימוש בכל המקורות הללו מאפשר בחינה של הממדים האמנותיים, ההיסטוריים, החברתיים והמדעיים המיוחדים. ההגדרה של 'מקורות מידע' היא: כל המקורות הפיזיים, הכתובים, המועברים בעל-פה או המצוירים, שמאפשרים לעמוד על הטיב, המאפיינים הייחודיים, המשמעות וההיסטוריה של המורשת התרבותית.

85. כאשר נבחנת האוטנטיות בעת הכנת המועמדות לאתר, על המדינה החברה לזהות תחילה את כל המאפיינים הייחודיים של האוטנטיות הניתנים להצגה. הצהרת האוטנטיות צריכה אפוא להעריך את המידה שבה קיימת אוטנטיות או את המידה שבה היא באה לידי ביטוי בכל אחד מהמאפיינים הייחודיים הללו.

86. ביחס לאוטנטיות, שחזור שרידים ארכיאולוגיים או מבנים היסטוריים או רבעים יהיה מוצדק רק בנסיבות חריגות. השחזור יהיה קביל רק על בסיס של תיעוד שלם ומפורט ובשום אופן לא יהיה מבוסס על השערות.

שלמות/יושרה (Integrity)

87. כל האתרים המועמדים להכרזה ברשימה העולמית חייבים לענות על תנאי היושרה/השלמות ולעמוד בהם.

88. השלמות/היושרה היא מדד של המורשת הטבעית ו/או התרבותית בעלת מאפיינים שלמים וללא דופי. לפיכך, בחינת התנאים ליושרה דורשת הערכה אם האתר:

- א. כולל את כל האלמנטים הנחוצים כדי לבטא את ערכו האוניברסלי היוצא מהכלל;
- ב. בגודל מתאים להבטיח ייצוג שלם של המאפיינים והתהליכים המבטאים את חשיבותו של האתר;
- ג. נטול השפעות מזיקות של פיתוח ו/או הזנחה.

כל הנ"ל צריך להיות מוצג בהצהרת היושרה.

89. **אתרים המועמדים לפי קריטריונים i עד vi** – מצבו של המארג הפיזי של האתר ו/או של מאפייניו הייחודיים צריך להיות טוב, ודרוש פיקוח על השפעת תהליכי ההידרדרות. ראוי לכלול יחס משמעותי של אלמנטים המבטאים את כוליות הערך שבא לידי ביטוי באתר. צריך לשמר ולאחזק גם את היחסים והפונקציות הדינמיות שבנופי תרבות, ערים היסטוריות או אתרי מגורים אחרים החיוניים לאופיים הייחודי.

הערה: דוגמאות ליישום תנאי היושרה לאתרים המועמדים לפי קריטריונים i עד vi נמצאות בשלבי פיתוח.

90. **אתרים המועמדים לפי קריטריונים vii עד x** – התהליכים הביו-פיזיים ומאפייני הקרקע צריכים להיות שלמים יחסית. עם זה, ברור ששום אזור אינו בתולי לחלוטין ושמצבם של כל אזורי הטבע דינמי, ובמידה מסוימת יש בהם מגע עם אנשים. פעילויות אנושיות, ובהן פעילויות של חברות מסורתיות וקהילות מקומיות המתרחשות לעתים קרובות באזורי הטבע. פעילויות אלו עשויות לעלות בקנה אחד עם הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האזור, אם הן בנות-קיימא מבחינה אקולוגית.
91. **בנוסף, לאתרים המועמדים לפי קריטריונים vii עד x** – הוגדר תנאי מקביל של שלמות/יושרה לכל קריטריון.
92. **אתרים המוצעים על-פי קריטריון vii** – צריכים להיות בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל ולכלול אזורים החיוניים לשמירת יופיו של האתר. לדוגמה, אתר שערכי הנוף שלו תלויים במפל מים, צריך לכלול אגני איסוף סמוכים ואזורים במורד הזרם הקשורים קשר אינטגרלי לשימור הערכים האסתטיים של האתר.
93. **אתרים המוצעים לפי קריטריון viii** – צריכים להכיל את כל או את מרבית האלמנטים החשובים של סביבה זו הקשורים והתלויים זה בזה; כך למשל, אזור של 'עידן הקרח' צריך לכלול שדה שלג, את הקרחון עצמו ודוגמאות של דפוסי חיתוך, השקעה ואכלוס (כגון, שכבות, סחופת קרחונים, שלבים חלוציים של תחלופת צמחים וכו'); אשר להרי געש, הסדרה המגמטית צריכה להיות שלמה ולכלול ייצוג של כל (או כמעט כל) סוגי הסלעים הנוצרים בפעילות געשית וסוגי ההתפרצויות הגעשיות.
94. **אתרים המוצעים לפי קריטריון ix** – יהיו גדולים מספיק ויכילו את האלמנטים הדרושים כדי להדגים היבטים חשובים של תהליכים חיוניים לשימור ארוך-טווח של המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי הכלול בהן; כך למשל, אזור של יער גשם טרופי צריך לכלול מידה מסוימת של שונות בגובה מעל פני הים, שינויים בטופוגרפיה וסוגי קרקעות, מערכות טלאים וכן טלאים המחדשים עצמם כדרך הטבע; כך גם שוניית אלמוגים צריכה לכלול למשל עשב ים, מנגרובים או מערכות אקולוגיות סמוכות אחרות המווסתות את קלט חומרי ההזנה והמשקעים המגיעים אל השוניית.
95. **אתרים המוצעים לפי קריטריון x** – צריכים להיות האתרים החשובים ביותר לשימור המגוון הביולוגי. רק אתרים מגוונים ביותר מבחינה ביולוגית ו/או ייצוגיים יכולים לעמוד בקריטריון זה. האתרים אמורים לכלול בתי-גידול לשמירה על מגוון בעלי החיים והצמחים הגדול ביותר המאפיין את המחוז הביו-גאוגרפי ואת המערכות האקולוגיות שבהן מדובר; כך למשל, סוואנה טרופית אמורה לכלול מערך שלם של אוכלי עשב וצמחים שהתפתחו יחדיו; מערכת אקולוגית של אי כלשהו חייבת לכלול בתי-גידול לשמירה על בעלי החיים האנדמיים. אתר המכיל זנים רבים של בעלי חיים חייב להיות גדול דיו כדי לכלול את בתי-גידול החשובים ביותר החיוניים להבטיח את הישרדותן של אוכלוסיות גדולות מספיק של זנים אלו. באזור המכיל זנים נודדים צריך להגן כראוי על אתרי הרבייה והקינון העונתיים ועל נתיבי הנדידה; בכל מקום שבו הם קיימים הם צריכים להיות מוגנים כהלכה.

1. הגנה, ניהול וממשק

96. הגנה וניהול של אתרי מורשת עולמית מטרתם לשמר את ערכם האוניברסלי היוצא מהכלל, האותנטיות והיושרה/השלמות, כפי שנקבע בהגשת המועמדות.

97. לכל האתרים הרשומים ברשימת מורשת עולמית צריך להיות ניהול הולם לטווח ארוך מבחינה חוקית, מנהלית ומוסדית ו/או הגנה מסורתית כדי להבטיח את שלומו של האתר. הגנה זו צריכה לכלול גבולות שנקבעו כראוי. כמו כן, על המדינות להשתמש באמצעי הגנה הולמים ברמה הארצית, האזורית, המוניציפלית ו/או המסורתית כדי להגן על האתר המועמד. עליהן לצרף את הטקסטים המתאימים למועמדות ובהם הסבר ברור על האופן שבו הגנה זו פועלת כדי להגן על האתר.

אמצעי הגנה, תקנות וחקיקה

98. על מדינות לקבוע אמצעי הגנה וחקיקה, ברמות הלאומית והמקומית להבטחת הישרדות של אתרים ולהגן עליהם מפני כל שינוי, בעל השפעה שלילית, על ערכם האוניברסלי היוצא מהכלל, היושרה והאותנטיות שלהם. המדינות נדרשות ליישם במלואם את האמצעים האלו.

גבולות יעילים להגנה

99. הגדרת הגבולות היא תנאי הכרחי לביסוס הגנה יעילה לשמירה על האתרים. הגבולות צריכים להבטיח שהערך האוניברסלי היוצא מהכלל, היושרה/השלמות והאותנטיות של האתר ישמרו.

100. **גבולות לאתרים מועמדים לפי קריטריונים i עד vi** – יכללו את כל האזור והמאפיינים שיש להם קשר וביטוי מוחשי לערכם האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר וכן אזורים פוטנציאליים שעשויים בעתיד לתרום לקידום הגנה זו.

101. **באתרים המוצעים לפי קריטריונים vii עד x** – על הגבולות לשקף את הדרישה המרחבית של התופעות, בתי הגידול, המינים והתהליכים אשר מהווים בסיס לרישומם ברשימת המורשת העולמית. הגבולות יכללו שטחים מספיקים הסמוכים לערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר כדי להגן על ערכי המורשת מפני השפעה ישירה של פעולות בני אדם מחוץ לאזור המוכרז.

102. גבולות האתר המועמד יכולים לחפוף לגבולותיו של אזור מוגן אחד או יותר או של אזור מוצע להגנה, כגון פארקים לאומיים, שמורות ביו-ספריות, או מתחמים היסטוריים מוגנים. אזור שיש לו הגנה או שמוצעת לו הגנה יכול להכיל כמה אזורי ניהול, אך אפשר שרק כמה מאזורים אלו יעמדו בקריטריונים לרישום.

אזורי חיץ

103. לכל אתר יוגדר אזור חיץ ככל שיידרש, לצורך שמירה על שימור האתר.

104. לצורך שימור הולם של האתר, צריך לדאוג לאזור חיץ מתאים ורלוונטי סביב האתר ולספק לו את ההגנה הנחוצה. זהו השטח הסובב את האתר שהוטלו עליו מגבלות שימוש על מנת לספק לאתר שכבת הגנה נוספת. אזור זה צריך לכלול את הסביבה המיידית של האתר ונקודות תצפית חשובות. לצורך קביעת התחום המרכיב את אזור החיץ צריך להשתמש במנגנונים מתאימים. הפרטים בעניין הגודל, המאפיינים והשימושים המורשים באזור החיץ וכן מפה המציינת את גבולותיו המדויקים של האזור יוגשו בתיק המועמדות.

105. יש לספק הסבר ברור כיצד אזור החיץ מגן על האתר.

106. אם אין הצעה לאזור חיץ, על המועמדות לכלול תצהיר המפרט מדוע לא נדרש אזור חיץ לשם שימור נאות של האתר המועמד.

107. למרות שאזור החיץ אינו חלק מההכרזה תרומתו לשמירת האתר תיבחן על-ידי הוועדה. כל שינוי בו לאחר ההכרזה דורשת אישור הוועדה.

מערכת (מנגנון) ממשק וניהול

108. לכל אתר דרוש מנגנון ניהול מתאים או מערכת ניהול אחרת אשר תגדיר בבירור כיצד הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר נשמר, גם על-ידי מעורבות קהילתית.

109. מטרת הממשק/ הניהול להבטיח הגנה יעילה על האזור המוצע לדורות הבאים.

110. מנגנון ניהול/ ממשק יעילה תלוי במאפיינים והצרכים של האתר המוצע בקונטקסט התרבותי או המדעי שלו. תכניות יותאמו לפרספקטיבה התרבותית ולמשאבים הקיימים. תכנית כזו עשויה לכלול שמירה מסורתית וכלים משפטיים.

111. מתוך הכרה של השונות הרבה בתכניות ניהול/ממשק ראוי שיכללו בהן המרכיבים הבאים:

א. הסכמה בסיסית של כל בעלי העניין

ב. מחזור תכנון, יישום, ניטור, הערכה ומשוב

ג. מעורבות של כל השותפים ובעלי העניין

ד. הקצאת משאבים נדרשים

ה. הכשרת כוח אדם מקצועי

ו. תיאור שקוף ואחראי של תפקוד המנגנון

112. מנגנון ניהול/ ממשק יעיל כולל מחזור ארוך-טווח ויום-יומי של פעולות להגנה, שימור והצגה של האתר.

113. בנוסף, בקונטקסט של יישום האמנה, נבנו מערך ניטור יזום (להלן פרק IV) ומערך דיווח תקופתי (להלן פרק V).

114. אם מדובר באתר סדרתי (Serial), נחוץ גם מנגנון ניהול שיתאם את הפעילויות בין האלמנטים השונים שבהן. בעת הצגת המועמדות, על המדינה החברה להסביר את דרך הפעולה היעילה של מנגנוני הניהול, מערכות ההגנה ובקורות התכנון הללו וכן של המשאבים הקיימים ליישומם. (להלן סעיפים 137-139)

115. בנסיבות מסוימות (נספח 5), ייתכן שלא תהיה תכנית ניהול או מערכת ניהול אחרת בעת הצגת מועמדות של אתר לשיקול הוועדה למורשת עולמית. במקרה כזה, על המדינה החברה האמורה לציין מתי תיושם תכנית ניהול או מערכת ניהול אחרת וכיצד המדינה מציעה לגייס את המשאבים הדרושים כדי להכין וליישם את תכנית הניהול או את מערכת הניהול החדשה. על המדינה לספק תיעוד ותכניות פעולה שינחו את ניהול האתר עד לסיום תכנית הממשק.

116. כאשר האיכויות החשובות של אתר נתונות בסכנה בגין פעולות בני אדם ועדיין מתקיימים הקריטריונים ותנאי האותנטיות והיושרה/שלמות (סעיפים 95-78 לעיל), תוכן תכנית פעולה המתארת אילו אמצעים נדרשים לתיקון שיתבקש עם המועמדות. אם המדינה לא תבצע את התכנית בזמן שהתחייבה לו, האתר יהיה מועמד להסרה מהרשימה העולמית על-פי הנוהל. (להלן פרק IV ג)

117. מדינות אחראיות ליישום תכנית ניהול/ ממשק יעילה לאתר מורשת עולמית. הן תעשינה זאת בתיאום עם מנהלי האתר, הרשויות או כל שותף ובעל עניין באתר.

החלטת המפגש ה-28 של הוועדה.

118. הוועדה קוראת למדינות לכלול במערכת הממשק/הניהול תכנית היתכנות לסיכונים, כולל תכנית הכשרה לכוח אדם מתאים.

שימוש בר-קיימא

119. אתרי מורשת עולמית יסייעו לתמוך בשימושים אקולוגיים ותרבותיים ברי-קיימא. מדינות ושותפים אחרים חייבים להבטיח ששימושים ברי-קיימא שלא יפגעו בערך האוניברסלי היוצא מהכלל, באותנטיות וביושרה/שלמות של האתר. נוסף על כך, כל השימושים התרבותיים/ אקולוגיים חייבים לעמוד בכללים של קיימות. באתרים מסוימים פעילות אנושית לא תהיה מתאימה.

פרק III. תהליך הכרזה של אתרים ברשימת המורשת העולמית

א. הכנת המועמדות

120. מסמך המועמדות הוא הבסיס שעל-פיו הוועדה שוקלת רישום אתר ברשימת המורשת העולמית. עליו לכלול את כל המידע הרלוונטי וכן התייחסות למקורות המידע.

121. הנחיות למדינות חברות כיצד להכין מועמדות של אתרים (להלן **נספח 3**).

122. לפני שהמדינות תכננה מועמדות, עליהן להכיר את לוח הזמנים להגשתן (להלן **סעיף 168**).

123. מעורבות הקהילה בתהליך הכרזתו כדי לאפשר חלוקת אחריות עם המדינה באחזקת האתר. מדינות צריכות לעודד השתתפות כל בעלי עניין, רשויות מקומיות ואזורים, ארגונים לא-ממשלתיים, קהילות ומנהלי אתר בתהליך.

124. מדינות יכולות לבקש סיוע בהכנת מועמדות (להלן **פרק VII ג**).

125. מדינות נקראות להסתייע במזכירות בתהליך ההכנה.

126. המזכירות תספק:

א. סיוע בזיהוי, מיפוי, צילום אתרים ובשיתוף פעולה עם סוכנויות לאומיות

ב. דוגמאות מוצלחות של מועמדות, תכניות ממשק ואמצעי חקיקה.

ג. הדרכה להגשת מועמדות של אתרים שונים כגון; נופי תרבות, ערים, תעלות ודרכים היסטוריות (להלן **נספח 3**)

ד. הדרכה בהגשת מועמדות סדרתית וחוצה גבולות (להלן **סעיפים 139-134**)

127. מדינות יכולות להגיש למזכירות טיוטת מועמדות עד 30/9 בכל שנה ללא כל מחויבות. (להלן **סעיף 168**)

128. מועמדות אפסר להגיש לאורך כל השנה אבל רק אלו שיוגדרו "מלאות" (complete) (להלן **סעיף 132**), ושיוגשו עד **1 בפברואר** כל שנה יישקלו על-ידי הוועדה בשנה שלאחריה. רק מועמדות ברשימה הטנטטיבית ייבחנו על-ידי הוועדה (סעיף **63 לעיל**).

ב. תוכן ותבנית של המועמדות

129. על המדינות החברות להשתמש בתבנית הגשת מועמדות לרישום אתרים ברשימת המורשת העולמית. (להלן **נספח 5**).

130. התבנית להגשת מועמדות לרישום אתרים ברשימת המורשת העולמית כוללת 9 פרקים ו-3 דרישות טכניות:

131. המועמדות נבדקות על-פי תוכן בלבד.

132. כדי שמועמדות תיחשב 'מלאה', צריך לעמוד בדרישות הבאות:

1. זיהוי האתר

גבולות האתר צריכים להיות מוגדרים בבירור וצריך להפריד בין **הליבה** (אזור ההכרזה) לבין **אזורי החיץ** (כשישנם כאלה). המפות צריכות להיות מפורטות דיין כדי לאפשר לוועדה לקבוע בעתיד בקלות אם פעילות מוצעת היא בתוך גבולות האתר או מחוצה להם (סעיפים 103-107 לעיל). יש לצרף מפות טופוגרפיות רשמיות של המדינה החברה, אם ישנן כאלה, כדי להראות את גבולות האתר. המועמדות לא תיחשב 'מלאה' אם אין היא כוללת גבולות מוגדרים בבירור.

2. תיאור האתר

תיאור האתר צריך להתאים לזיהוי האתר המפורט, ההיסטוריה וההתפתחות. כל המרכיבים הממופים יזוהו ויתוארו במיוחד אם מדובר במועמדות סדרתית, יתואר כל אחד מהמרכיבים בבהירות. **ההיסטוריה וההתפתחות** של האתר צריכות לתאר כיצד הגיע האתר לצורתו הנוכחית ומה השינויים העיקריים שחלו בו. המידע צריך לכלול גם את העובדות החשובות הנחוצות כדי לתמוך בטענה שהאתר עומד בקריטריונים של ערך אוניברסלי יוצא מהכלל ובתנאי האוטנטיות והיושרה/השלמות.

3. ההצדקה להכרזה

יש להתייחס **לקריטריונים** של המורשת העולמית (סעיף 77 לעיל) שלפיהם האתר מוצע וכן הסבר ברור לכל קריטריון. הצהרה בדבר הערך האוניברסלי היוצא מהכלל צריכה להבהיר מדוע האתר נחשב ראוי להיכלל **ברשימת המורשת העולמית** (סעיפים 49-55 לעיל; ולהלן 155). יש לספק **ניתוח השוואתי בינ"ל** של האתר בהשוואה לאתרים דומים, אם הם מופיעים או לא ברשימה העולמית. יש לכלול **הצהרה בדבר האוטנטיות והשלמות/היושרה** ולהראות כיצד האתר עומד בקריטריונים (סעיפים 95-78 לעיל).

4. מצב השימור וגורמים המשפיעים על האתר

יש לספק מידע מדויק על **מצב השימור** (כולל מידע על המצב הפיזי של האתר ואמצעי השימור במקום). בפועל, יש לכלול תיאור של **גורמים המשפיעים על האתר**. המידע יתייחס לנתונים בסיסיים הדרושים לניטור מצב השימור של האתר המוצע.

החלטת המפגש המיוחד ה-7 של הוועדה. הערה: הניתוח ההשוואתי של אתר המוצע על ידי המדינה אינו דומה למחקרים תמטיים של הארגונים המייעצים לוועדה (להלן סעיף 148).

5. הגנה, ניהול וממשק

הגנה: יש לפרט את החקיקה, הכללים והתקנות הרלוונטיים והאמצעים להגנה על האתר, לספק ניתוח מפורט אשר לאופן שבו החקיקה לצורכי הגנה פועלת הלכה למעשה. ניתוח כזה עדיף מהצגת רשימה או אוסף של הטקסטים המשפטיים עצמם. צריך לצרף גם את הטקסטים המשפטיים או את תמציות הטקסטים **(באנגלית)**.

ניהול: חייבת להיות תכנית ניהול מתאימה או מערכת ניהול אחרת (כולל הגנה מסורתית), וצריך לפרט אותה בבירור במועמדות. על התכנית להבטיח יישום יעיל של הניהול או של מערכת הניהול.

יש לצרף נספח **באנגלית** של תכנית הניהול או של מערכת ניהול אחרת למועמדות.

יש להציג ניתוח מפורט של תכנית הממשק או של מנגנון ניהול מתועד.

אם לאתר אין תכנית ניהול או מערכת ניהול אחרת, המועמדות לא תיחשב מלאה עד להגשת המסמך הרלוונטי **(סעיף 115 לעיל)**.

6. ניטור

על המדינות החברות לכלול אינדיקטורים בסיסיים להערכת מצב שימור האתר, הגורמים המשפיעים, אמצעי השימור, לציין את פרקי הזמן לבדיקתם ולזהות מי הגופים האחראים לכך.

7. תיעוד

יש לצרף תיעוד וספרות מקצועית לתמיכה במועמדות; וכן הרשאה להשתמש בשקופיות 35 מ"מ, בתמונות ובתצלומים, כדי לאפשר פרסום ההמחשות החזותיות הנחוצות ב-CDROM.

8. אנשי קשר

מידע זה יאפשר למרכז למורשת עולמית לספק לגופים האחראים מידע עדכני.

9. חתימה בשם המדינה החברה

בקשת המועמדות תוחתם בחותמת מטעם המדינה החברה – הוועד הישראלי לאונסקו.

10. מספר עותקים נדרש

- מועמדויות של אתרי תרבות – 10
- מועמדויות של אתרי טבע – 10
- מועמדויות של אתרים מעורבים / נופי תרבות – 10
- עותק כתוב לא כרוך יוגש לצורך צילום – 1

11. פורמט הגשה אלקטרוני

המועמדות מוגשת הן בפורמט כתוב והן בפורמט אלקטרוני CDROM (10 עותקים)

12. הגשה

מועמדות חתומה תוגש על-ידי הוועד הישראלי לאונסקו למרכז למורשת עולמית של אונסקו בפריז עד 1 **לפברואר בכל שנה**.

133. מזכירות המרכז למורשת עולמית תדאג לשמור את כל המסמכים והנספחים של המועמדות שהוגשה.

ג. הדרישות להכרזת אתרים שונים

מועמדויות חוצות גבולות (Transboundary).

134. מועמדות כזו תוגש כאשר היא;

- א. בטריטוריה של מדינה אחת
- ב. בטריטוריה של מדינות שונות

(סעיף 11 ג) באמנה

135. בכל המקרים שבהם אתר תרבותי ו/או טבעי משתרע מעבר לגבולות הלאום, המדינות החברות נקראות להגיש מועמדות חוצה גבולות משותפת. על המדינות החברות האמורות להכין ולהגיש במשותף מועמדות חוצה גבולות. מומלץ מאוד שהמדינות החברות האמורות יקימו ועדת ניהול משותפת או גוף דומה שיפקח על האתר חוצה הגבולות כולו. אפשר להציע הרחבות של אתרים קיימים כדי להגדירם כאתרים חוצי גבולות.

136. הרחבות (extnsions) לאתר מורשת עולמית קיים הממוקם במדינה אחרת אפשר להציע כמועמדות חוצת-גבולות.

מועמדויות סדרתיות (Serial)

137. אתרים סדרתיים יכללו מרכיבים השייכים ל-

- א. אותה קבוצה היסטורית-תרבותית
- ב. אותו סוג אתר המאפיין את האזור הגאוגרפי
- ג. אותה תצורה גאולוגית-גאומורפולוגית, לאותו תחום ביו-גאוגרפי או לאותה מערכת אקולוגית

ובתנאי שהסדרה כולה, ולא בהכרח כל אחד ממרכיביה בנפרד, היא בעלת ערך אוניברסלי יוצא מהכלל.

138. מועמדות סדרתית של אתר תוגש כאשר היא;

- א. בטריטוריה הנמצאת במדינה אחת. **כ-סדרה לאומית - Nationai Serial**
- ב. בטריטוריה של מדינות שונות אשר אין להן קשר פיזי משיק אך תוגש בהסכמת כל המדינות - **סדרה על-לאומית - Transnationai Serial**

139. המדינות החברות יכולות להגיש מועמדות לאתר חוצה גבולות בשלבים. המועמדויות בשלבים יתקבלו, אם המדינות החברות יכולות לספק הסבר לוועדה למורשת עולמית בעת הגשת המועמדות הראשונית, שהאתר הראשון במועמדות הוא בעל ערך אוניברסלי יוצא מהכלל בזכות עצמו. על מדינות המתכננות להגיש מועמדויות כאילו, ליידיע את הוועדה כדי לאפשר הכנת הצהרת מועמדות - **Nomination Statement**.

ד. רישום המועמדות

140. המזכירות מאשרת קבלת מועמדות מהמדינות החברות, בודקת אם הן שלמות - complete ורושמת אותן. המזכירות תעביר את המועמדות המלאות לארגונים המייעצים הרלוונטיים. המזכירות תבקש מהמדינה מידע נוסף, עפ"י דרישת הארגונים המייעצים. לו"ז של תהליך המועמדות (להלן סעיף 168)
141. המזכירות תכין ותגיש לכל מפגש של הוועדה רשימה של כל המועמדות שהתקבלו (כולל תאריכי קבלה) תוך ציון אם הן שלמות או לא. (סעיף 132 לעיל)
142. מחזור הגשת המועמדות עד לדין הוועדה יימשך כ-18 חודש, מ-1 בפברואר בשנה מסוימת עד 1 ביוני בשנה שלאחריה.

ה. הערכת המועמדות על-ידי הארגונים המייעצים

143. ההערכה אם האתרים שהמדינות הגישו את מועמדותם עומדים בקריטריונים ובמבחן האותנטיות ו/או היושרה/השלמות וממלאים את הדרישות המשפטיות ודרישות ההגנה והניהול תיעשה בידי הארגונים המייעצים. (להלן נספח 6).

<http://whc.icomos.org>

144. ICOMOS יעריך אתרי תרבות.

<http://whc.iucn.org>

145. IUCN יעריך אתרי טבע.

146. אשר למועמדות אתרים בקטגוריית 'נופי תרבות', את ההערכה תעשה כנדרש ICOMOS בהתייעצות עם IUCN. אשר לאתרי תרבות וטבע "מעורבים", ICOMOS ו-IUCN יעריכו במשותף.

147. לפי בקשת הוועדה למורשת עולמית או לפי הצורך, יבצעו ICOMOS ו-IUCN מחקרים נושאים השוואתיים כדי להעריך בהקשר האזורי, העולמי או הנושאי את אתרי המורשת המוצעים. מחקרים אלו צריכים להסתמך על בחינת הרשימות הטנטטיביות שהגישו המדינות החברות ועל דוחות בעניין הרמוניזציה של הרשימות הטנטטיביות וכן על מחקרים טכניים שעשו הארגונים המייעצים וארגונים ויחידים ברי-סמכא. רשימה של המחקרים שכבר הושלמו נמצאת באתרי הארגונים המייעצים. אין לבלבל מחקרים אלו עם הניתוח ההשוואתי שכינו המדינות החברות על פי התבנית להגשת מועמדות אתרים לרשימת המורשת העולמית (סעיף 132 לעיל ולהלן נספח 3).

148. העקרונות הבאים ינחו את ההערכות והמצגות של איקומוס ו-IUCN.

- א. להיצמד לאמנה ולהנחיותיה ולמדיניות הוועדה והחלטותיה;
- ב. להיות אובייקטיביים וקפדנים ככל האפשר בהערכה;
- ג. לבצע הערכה שיטתית ומקצועית;
- ד. להקיף על תבנית ההערכה וההצגה, בהסכמה עם המזכירות, כולל שם המערך בשטח;
- ה. להגיש הערות והמלצות על האותנטיות, הערך האוניברסלי היוצא מהכלל ו/או היושרה/השלמות, ועל התנאים המשפטיים והניהוליים להגנת כל אתר;

1. להעריך כל אתר, לרבות מצב השימור שלו, עפ"י הקריטריונים ובהשוואה לאתרים אחרים מסוג זה, הן בתוך גבולותיה של המדינה מגישת המועמדות והן מחוצה לה;

2. להתייחס להחלטות ולדרישות של הוועדה;

3. לא יתקבל מידע נוסף ממדינה חברה אחרי 31 למרס בשנת הבדיקה. המדינה תקבל הודעה אם התקבל מידע לאחר תאריך זה שלא הובא בחשבון. לוח זמנים זה ייאכף בקפדנות;

4. לספק הצדקה להבהרות או מידע נוסף הנדרש בעזרת הערות וספרות ובתמיכה של מקורות מחקריים.

149. הגופים המייעצים נדרשים להעביר למדינה עד 31 לינואר כל שנה שאלות, בקשות להבהרה או כל מידע לאחר ביצוע ההערכה על ידם.

150. המדינות בעלות העניין מוזמנות, עד שני ימים לפני פתיחת דיוני הוועדה, לשלוח ליו"ר מכתב, וכן עותקים לארגונים המייעצים, ולציין טעויות בהצגת עובדות בהערכת המועמדות שלהן שנעשתה על-ידי הארגונים המייעצים. מכתב זה יופץ לכל חברי הוועדה ויוקרא בדיון במהלך ההצגות וההערכות.

151. המלצות איקומוס ואיוסיאן תהיינה כדלקמן:

א. **להמליץ על אתר לרשום** והכרזה ללא הסתייגות

ב. **לא להמליץ על האתר**

ג. **להפנות מחדש למדינה או לדחות להמשך טיפול**

1. משיכת המועמדות

152. מדינה חברה יכולה למשוך את המועמדות שהוגשה בכל זמן לפני מפגש הוועדה שנועד לבחון אותה. המדינה תידע את המזכירות על כוונתה זו. אם תעשה זאת, תיחשב המועמדות כחדשה במחזור הבא (להלן סעיף 168).

2. החלטות הוועדה למורשת עולמית

153. הוועדה יכולה להחליט לכלול את המועמדות ברשימת מורשת עולמית, להפנות חזרה, לדחות את מועד ההחלטה בעניין או לא לכלול אותן ברשימה.

הכרזה (Inscribed)

154. עם קבלת החלטת הוועדה, על-פי המלצת הארגונים המייעצים, לרשום אתר ברשימת מורשת עולמית (תוך הצדקת המועמדות), תאמץ הוועדה הודעה כתובה על ערכו האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר.

155. בהודעה על הערך האוניברסלי היוצא מהכלל תופיע תמצית של החלטת הוועדה על ערכו האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר. כמו כן הוועדה תציין את הקריטריונים שלפיהם נכלל האתר ברשימה ואת הערכת האוטנטיות או היושרה/השלמות של האתר

ושל מנגנוני הניהול. ההצהרה על הערך האוניברסלי היוצא מהכלל צריכה, בעתיד, לשמש בסיס לניהול האתר ולהגנה עליו.

156. בזמן ההכרזה ייתכן שהוועדה תמליץ המלצות נוספות על ערכו של האתר, ניהולו והגנה עליו.

157. הוועדה תציג בדוחותיה ובפרסומיה הצהרה על הערך האוניברסלי היוצא מהכלל ותפרט את הקריטריונים שלפיהם אתר מסוים נכלל ברשימת המורשת העולמית.

דחייה (Not to Inscribe)

158. אם הוועדה מחליטה שאתר מסוים לא ייכלל ברשימת המורשת העולמית, אין אפשרות להגיש את מועמדותו שוב, אלא בנסיבות חריגות. נסיבות חריגות אלו ייתייחסו לגילויים חדשים או מידע מדעי חדש על אודות האתר או מועמדות חדשה המסתמכת על קריטריונים אחרים, קריטריונים שלא הוצגו בהצעת המועמדות המקורית. במקרים אלו ייחשבו האתר והמידע המהותי החדש למועמדות חדשה.

הפניה (Referral)

159. הוועדה עשויה להפנות חזרה את המועמדות למדינה החברה שהגישה אותה לשם תיקונים קלים או לצורך קבלת מידע נוסף. במקרה כזה, על המדינה להציג שוב את המועמדות לוועדה בשנה שלאחר מכן, **לא יאוחר מ-1 בפברואר**, וזו תעבירה לארגונים המייעצים במועד. מועמדות שהופנתה חזרה ולא הוגשה לוועדה בתוך שלוש שנים מהחלטת הוועדה המקורית, אם תוגש לעיון מחודש, תיחשב למועמדות חדשה. אם הוועדה מחליטה שבקשתה של המדינה צריכה להיכתב לגמרי מחדש, אפשר שתדחה את מועד ההחלטה בעניין המועמדות ותבקש מהמדינה החברה לתקן את הצעת המועמדות ולהגישה מחדש. במקרה זה תיחשב המועמדות למועמדות חדשה. (להלן סעיף 168).

הפניה מחדש (Deferral)

160. הוועדה רשאית להחליט על החזרת המועמדות למדינה לצורך בדיקה מעמיקה או שינויים משמעותיים. אם תחליט המדינה להגיש אותה שוב, עליה לעשות זאת **עד 1 לפברואר בכל שנה**. מועמדות כאלו יוערכו על-ידי הארגונים המייעצים במחזור הבא. (להלן סעיף 168)

ח. הגשת מועמדות בהליך חירום

161. לוח הזמנים הרגיל והגדרת מועמדות מלאה במה שקשור בהגשת מועמדות ובבחינתן לא יחולו על אתרים, אשר לדעת הוועדה, ולאחר התייעצות עם הארגון המייעץ הרלוונטי, יעמדו **בלא כל ספק בקריטריונים** להכללתם ברשימת המורשת העולמית, ואשר ביזקו או עומדים בפני סכנות חמורות וספציפיות בגין אירועי טבע או פעולות אנוש. מועמדות כאלו ייבחנו בתהליך חירום, ואם יעמדו בקריטריונים, הן עשויות להירשם הן ברשימת המורשת העולמית והן ברשימת מורשת עולמית בסיכון. (להלן סעיפים 191-177)

162. נוהל חירום לבחינת מועמדות יהיה כדלקמן:

א. מדינה חברה מגישה מועמדות ומבקשת לבחון אותה בתהליך חירום. האתר חייב להיות כלול או מועמד מיידית לרשימה הטנטטיבית.

- ב. הצעת המועמדות חייבת לכלול את:
- i. תיאור האתר וזיהויו;
 - ii. הערך האוניברסלי היוצא מהכלל שלו לפי הקריטריונים x-i;
 - iii. הצדקה לאותנטיות ו/או היושרה;
 - iv. תיאור תכנית ההגנה והממשק הניהולי;
 - v. הסבר ל מצב החירום, לרבות טיבם והיקפם של הנזק או הסכנה, כולל הנמקה מדוע הוועדה נדרשת לפעול מיידית להצלת האתר.
- ג. המזכירות תעביר מיד את המועמדות לארגון המייעץ הרלוונטי (IUCN ICOMOS או שניהם) ותבקש הערכה הן של הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר והן של טיב מצב החירום, הנזק ו/או הסיכון. הארגון המייעץ יחליט אם יש צורך בביקור שטח.
- ד. בד בבד יודיע המרכז למורשת עולמית ליו"ר הוועדה על המועמדות ועל הצעדים שננקטו. היו"ר עשוי להחליט להודיע לוועדה.
- ה. אם הארגון המייעץ קובע שהאתר עומד בלא כל ספק בקריטריונים לרישום, ושהסיכון ו/או הנזק מצדיקים את החלת פסקה א' לעיל, בדיקת האתר תועלה בישיבה הקרובה של הוועדה. בעת הרישום תשקול הוועדה גם:
- i. לרשום את האתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון
 - ii. לאשר סיוע בין-לאומי לאתר להכנת מועמדות שלמה ומלאה של האתר.
 - iii. ביקורים ומעקב וכל שיידרש על-ידי המזכירות והארגונים המייעצים הרלוונטיים מיד לאחר הרישום.

ט. התאמות בגבולות, בקריטריונים ובהצדקה לאתר מורשת עולמית

התאמות קלות בגבולות

163. התאמה קלה פירושה שהשפעתה על האתר או על ערכו היוצא מהכלל אינה משמעותית.
164. אם מדינה מעוניינת לבצע שינויים קלים בגבולותיו של אתר שכבר רשום ברשימת מורשת עולמית, עליה להגיש למזכירות את הבקשה לשנות את הגבולות **עד 1 לפברואר** בכל שנה בעצה אחת עם הארגון המייעץ הרלוונטי. הוועדה יכולה לאשר שינויים אלו או לקבוע ששינוי הגבול חשוב דיו כדי להביא לידי הרחבה של האתר, ואז יחול נוהל הגשת מועמדות חדשה.

התאמות משמעותיות בגבולות

165. אם המדינה מעוניינת לשנות מהותית את גבולות האתר שכבר רשום ברשימת המורשת העולמית, עליה להגיש את הצעתה **עד 1 בפברואר** כמועמדות חדשה. במקרה זה, המועמדות המחודשת תיבדק במחזור חדש מלא של 18 החודשים. (להלן סעיף 168).

נוהל זה רלוונטי להרחבת אתרים ולהקטנתם.

התאמות של קריטריונים להצדקת מועמדות

166. כאשר מדינה מעוניינת לשנות את הקריטריונים שעל פיהם נרשם האתר ברשימה העולמית, היא תגיש את בקשתה כמועמדות חדשה **עד לתאריך 1 בפברואר**. המועמדות תיבחן במחזור מלא של 18 חודש לפי הנוהל (להלן סעיף 168). האתרים יוערכו לפי הקריטריונים החדשים ויישארו ברשימה גם אם הבקשה על-פי הקריטריונים החדשים נדחתה על-ידי הוועדה.

שינויים בשם האתר

167. מדינה יכולה לבקש מהוועדה לשנות את שם האתר שנרשם ברשימה העולמית. את הבקשה יש להגיש **לפחות שלושה חודשים** לפני מפגש הוועדה.

ט. לוח זמנים

168. להלן לוח הזמנים לתהליך הגשת המועמדות:

שנה ראשונה	נוהל ותהליך
30 בספטמבר	תאריך יעד להגשת טיוטת מועמדות למזכירות
15 בנובמבר	המזכירות תגיב באשר לשלמות המועמדות , ואם תקבע שאינה שלמה (מלאה) תודיע מה נדרש כדי להשלימה.
1 בפברואר	על כל המועמדות המושלמות שהמדינות החברות מגישות להגיע למזכירות לצורך העברתם לארגונים המייעצים עד 1 בפברואר בשעה 17:00 .
1 בפברואר עד 1 במרס	רישום מועמדות ואישור קבלה . מועמדות מלאות מועברות לארגונים המייעצים. הודעה על מועמדות שאינן מלאות תימסר למדינה ולא תועבר לארגונים המייעצים. המדינה תגיש השלמות מועמדות עד 1 בפברואר במחזור הבא.
31 בינואר	תאריך היעד הראשון שבו אפשר לקבל מידע חדש מהארגונים המייעצים, אך לא יאוחר מ-31 בינואר.
31 במרס	תאריך יעד אחרון להגשת מידע רלוונטי הנדרש ע"י הארגונים המייעצים. הגשת מידע נוסף למזכירות במספר עותקים (סעיף 132 לעיל). את השינויים יש להגיש כתיקון לתיק המועמדות בהגשה מתוקנת ומלאה של המועמדות. השינויים אלו יובלטו בטקסט בפונט אחר. יש להגיש גם פורמט אלקטרוני (CD-ROM).
שנה שנייה	
6 שבועות לפני המפגש השנתי של הוועדה	הארגונים המייעצים יגישו למזכירות וגם למדינות החברות את ההמלצות וההערכה.
עד יומיים לפני פתיחת המפגש השנתי של הוועדה	מדינה חברה רשאית להגיש תיקונים במכתב ליו"ר הוועדה עם עותקים לארגונים המייעצים תוך פירוט הטעויות בעובדות שהוצגו בהערכת המועמדות ע"י הארגונים המייעצים.
המפגש השנתי של הוועדה יוני/יולי	הוועדה בוחנת את המועמדות ומקבלת החלטות.
הודעה מיידית למדינה החברה	המזכירות תיידע את המדינות על ההחלטה הרלוונטית לרישום האתר כולל מפה והצהרה של הערך האוניברסלי היוצא מהכלל והקריטריונים. הוועדה תפרסם את הרשימה העולמית ובה שמות המדינות שאתריהן הוכרזו.
חודש לאחר מפגש הוועדה	דוח הוועדה למורשת עולמית, ובו כל החלטותיה, יועבר לכל המדינות החברות.

פרק IV. תהליך ניטור מצב השימור של אתרי מורשת עולמית

א. ניטור יזום

הגדרה

169. ניטור יזום הוא דיווח על-ידי המזכירות, סקטורים אחרים של אונסקו והארגונים המייעצים על אודות מצב השימור של אתרים מסוימים ברשימת המורשת העולמית בסיכון. לצורך הניטור יגישו המדינות החברות לוועדה, **עד 1 בפברואר**, באמצעות המזכירות, דיווחים והערכות ספציפיים והשפעה, בכל פעם שיהיו נסיבות יוצאות מגדר הרגיל או שתתבצע עבודה שעלולה להשפיע על מצב השימור של האתר. ניטור יזום צפוי בקשר לאתרים שנרשמו או שעתידים להירשם ברשימת המורשת העולמית בסיכון, (להלן **סעיפים 177-191**). ניטור יזום צפוי גם בנהלים המובילים למחיקת אתרים מרשימת המורשת העולמית, (להלן **סעיפים 192-198**).

מטרה

170. באימוץ נהלים לניטור יזום, הוועדה ממליצה, לנקוט בכל הצעדים האפשריים כדי למנוע הסרה של אתר כלשהו מרשימת המורשת העולמית ומציעה ככל האפשר שיתוף פעולה טכני למדינות החברות.

171. הוועדה ממליצה למדינות החברות לשתף פעולה עם הארגונים המייעצים שהוועדה ביקשה מהם לבצע ניטור ודיווח על עבודות שנעשו לשמירת האתרים ברשימת מורשת עולמית.

מידע המתקבל ממדינות חברות וממקורות אחרים

172. מדינות חברות מוזמנות להודיע לוועדה, באמצעות מזכירות אונסקו, על כוונתן לבצע או להתיר עבודות שיקום מקיפות או בנייה חדשה באתר המוגן שיש בהן כדי להשפיע על איכות המורשת העולמית של האתר. יש להודיע לוועדה במהירות האפשרית (לדוגמה, לפני ניסוח המסמכים הבסיסיים לפרויקטים ספציפיים) ולפני קבלת החלטה שיקשה להפוך אותה על-פיה כעבור זמן, כדי שהוועדה תוכל לסייע בחיפוש פתרונות הולמים שיבטיחו שהערך האוניברסלי היוצא מהכלל, האותנטיות והיושרה/השלמות של האתר ישתמרו במלואם.

173. הדוח על מצב השימור המוגש לוועדה יכלול:

- א. מידע על הסכנות או שינויים משמעותיים בשימור האתר מאז הדוח האחרון שהוגש לה;
- ב. מעקב אחר יישום החלטות הוועדה ביחס לשימור האתר;
- ג. מידע על סכנות, מפגעים והערכת אובדן של הערך האוניברסלי היוצא מהכלל, היושרה/השלמות והאותנטיות של האתר.

174. כאשר מתקבל במזכירות מידע על מצב השימור של אתר מורשת עולמית ממקור שאינו המדינה החברה האמורה, היא תאמת – ככל האפשר – את המקור ואת תוכן המידע, בהתייעצות עם המדינה החברה האמורה, ותבקש תגובה מצדה.

החלטות הוועדה

175. המזכירות תבקש מהארגונים המייעצים המוסמכים (ICOMOS, IUCN או ICCROM) להעביר תגובות על המידע שהתקבל.

176. המידע שהתקבל ותגובות המדינה החברה והארגון(ים) המייעץ(ים) יובאו לתשומת לב של הוועדה. הוועדה יכולה לנקוט באחד מהצעדים האלה:

א. להחליט שהאתר לא הידרדר הידרדרות חמורה ואין צורך לנקוט פעולה כלשהי;

ב. אם הוועדה סבורה שהאתר הידרדר הידרדרות חמורה, אבל לא במידה שהשיקום אינו אפשרי, היא עשויה להחליט להשאירו ברשימה, בתנאי שהמדינה החברה נוקטת את הצעדים הדרושים לשקם אותו בתוך פרק זמן סביר. הוועדה יכולה להחליט על שיתוף פעולה טכני במסגרת קרן המורשת העולמית לצורך העבודה הכרוכה בשיקום האתר, ולשם כך תציע למדינה החברה לבקש סיוע כזה, אם טרם עשתה כן;

ג. אם הבקשה עומדת בקריטריונים (להלן **סעיפים 182-177**), תחליט הוועדה לרשום את האתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון (להלן **סעיפים 189-183**);

ד. אם יש עדות שהאתר הידרדר עד שאיבד לבלי שוב את המאפיינים שהצדיקו את הכללתו ברשימה, הוועדה יכולה להחליט למחוק אותו מהרשימה; לפני שהוועדה נוקטת צעד כזה, תודיע על כך המזכירות למדינה החברה האמורה; הערות כלשהן מטעם המדינה החברה יופנו לעיון הוועדה;

ה. אם המידע הקיים אינו מספק כדי לאפשר לוועדה לנקוט את הצעדים המתוארים **בפסקות (א), (ב), (ג) או (ד) לעיל**, הוועדה יכולה להחליט שהמזכירות מוסמכת לנקוט בפעולה הדרושה כדי לוודא, בהתייעצות עם המדינה החברה האמורה, מה מצבו הנוכחי של האתר, מה הסכנות הנשקפות לו ומה האפשרויות לשקמו כהלכה, ולדווח לוועדה. צעדים אלו עשויים לכלול שיגור משלחת בירור או התייעצות עם מומחים. במקרים שבהם נדרשת פעולת חירום, יו"ר הוועדה יכול לאשר מימון מקרן המורשת העולמית כדי לממן את סיוע החירום הנדרש.

ב. רשימת מורשת עולמית בסיכון

תהליך רישום אחר ברשימת מורשת עולמית בסיכון

סעיף 11 (ד) באמנה

177. בהתאם לאמנה, הוועדה יכולה לכלול אתר מאתרי המורשת העולמית ברשימת מורשת עולמית בסיכון, אם מתמלאות הדרישות האלה:

א. האתר נמצא ברשימת מורשת עולמית;

ב. לאתר נשקפת סכנה חמורה וספציפית;

ג. יש צורך בפעולות רחבות היקף כדי לשמר את האתר;

ד. נתבקש סיוע בעבור האתר לפי תנאי האמנה; במקרים מסוימים הסיוע היעיל ביותר יכול להיות מסר המביע את דאגתה של הוועדה, הנובע מעצם הכללת אתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון שכל חבר ועדה או מזכירות רשאי לבקש סיוע כזה.

קריטריונים לרישום אתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון

סעיפים 1 ו-2 באמנה

178. אפשר לרשום אתר מאתרי המורשת העולמית – כמוגדר באמנה ברשימת מורשת עולמית בסיכון, אם לדעת הוועדה מצבו תואם לפחות אחד מהקריטריונים באחד משני המקרים המתוארים כגון:

179. אתרי תרבות:

א. **סכנה ודאית** – לאתר נשקפת סכנה ספציפית ומוכחת, בגין:

- i. הידרדרות חמורה של חומרים;
- ii. הידרדרות חמורה של מבנה ו/או מאפייני עיטור;
- iii. הידרדרות חמורה בקוהרנטיות הארכיטקטונית או בקוהרנטיות התכנון עירוני;
- iv. הידרדרות חמורה של המרחב העירוני / הכפרי או של הסביבה הטבעית;
- v. אבדן ניכר של האותנטיות ההיסטורית;
- vi. אבדן של ממש של החשיבות התרבותית.

ב. **סכנה פוטנציאלית** – לאתר נשקפות סכנות שעלולות לפגוע במאפייניו הבסיסיים, בגין:

- i. שינוי במעמד המשפטי של האתר שיש בו כדי לבטל את מידת ההגנה עליו;
- ii. העדר מדיניות שימור;
- iii. השפעות מאיימות מצד פרויקטים של תכנון אזורי;
- iv. השפעות מאיימות מצד התכנון העירוני;
- v. התפרצות או סכנה של עימות מזוין;
- vi. שינויים הדרגתיים של גורמים גאולוגיים, אקלימיים או סביבתיים אחרים.

180. אתרי טבע:

א. **סכנה ודאית** – האתר עומד בפני סכנה מיידית, ספציפית ומוכחת בגין:

- i. הדרדרות חמורה באוכלוסיית זן הנתון בסכנה או מין אחר בעל ערך אוניברסלי יוצא מהכלל שהאתר הוקם כחוק כדי להגן עליו, בין מפני גורמים טבעיים כמו מחלות ובין מפני גורמים מעשה ידי אדם כגון ציד בלתי-חוקי.
- ii. הידרדרות חמורה ביופי הטבעי או בערך המדעי של האתר, עקב התיישבות אנושית, בנייה של סכרים הגורמים להצפת חלקים חשובים של האתר, פיתוח תעשייתי וחקלאי, למשל שימוש בחומרי הדברה ודשנים, עבודות ציבוריות גדולות, כרייה, זיהום, כריתת עצים ואיסוף עצים לבעירה.
- iii. פלישה אנושית לגבולות האתר או לאזורים במעלה הזרם שמאיימת על יושרת/שלמות האתר.

- ב. **סכנה פוטנציאלית** – על האתר מאיימים מפגעים שיכולים להשפיע לרעה על מאפייניו הייחודיים, בגין:
- שינוי המעמד המשפטי המוגן של האזור;
 - תכנון להתיישבות-מחדש או לפרויקט פיתוח בתוך האתר או במקום שיש בו כדי לאיים על האתר;
 - התפרצות או איום להתפרצות של סכסוך מזוין;
 - אין תכנית ניהול או מערכת ניהול או שהן אינן מספיקות או שלא יושמו במלואן.

181. נוסף על כך, הגורם או הגורמים המאיימים על יושרת האתר חייבים להיות ניתנים לתיקון מעשה ידי אדם. אם מדובר באתרי תרבות, אפשר שיאיימו עליהם גורמים טבעיים וגורמים מעשה ידי אדם כאחד, אך אם מדובר באתרי טבע, מרבית האיומים יהיו מעשה ידי אדם, ורק לעתים נדירות יאיים על יושרת האתר גורם טבעי (כגון מגפה). במקרים מסוימים אפשר להפחית מהאיום על יושרת האתר על-ידי פעולה מנהלית או על-ידי חקיקה, כגון ביטול פרויקט גדול של עבודות ציבוריות או שיפור מעמדו המשפטי של האתר.

182. בבואה לשקול את רישומו של אתר תרבות או טבע ברשימת מורשת עולמית בסיכון אפשר שהוועדה תרצה להביא בחשבון גורמים נוספים, כגון:

- המדינות מחליטות את ההחלטות המשפיעות על אתר מורשת עולמית לאחר שהן בודקות את כל הגורמים. אם עצתה של הוועדה למורשת עולמית תינתן **לפני** שתרחף על האתר סכנה, אפשר בהחלט שהיא תהווה שיקול מכריע;
- אם מדובר **בסכנה ברורה**, ההידרדרות הפיזית או התרבותית באתר צריכה להיבדק לפי עצמת השפעותיה; כל מקרה צריך להיבדק לגופו;
- מעל לכול, אם מדובר **בסכנה פוטנציאלית** לאתר, יש להביא בחשבון:

- שאת מידת האיום צריך להעריך לפי ההתפתחות הכלכלית והחברתית הרגילה באזור שהאתר שוכן בו;
- שלעיתים קרובות אי-אפשר לזהות ולהעריך איומים מסוימים – כגון איום בסכסוך מזוין – ומה השפעותיהם האפשריות על אתרי תרבות או טבע;
- שיש איומים שמטבעם אינם מיידים ואפשר רק לצפותם, כגון, גידול דמוגרפי.
- לבסוף, הוועדה בהערכתה **תביא בחשבון כל סיבה ממקור לא-ידוע או לא-צפוי** המסכנת אתר תרבות או טבע.

תהליך ההכרזה של אתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון

183. כאשר נבחן רשום אתר מורשת עולמית ברשימת המורשת העולמית בסיכון או הסרתו מרשימת המורשת העולמית, תגבש ותאמץ הוועדה, ככל האפשר, בהתייעצות עם המדינה החברה האמורה תכנית לצעדי תיקון.

184. כדי לגבש את התכנית הנדרשת לתיקון המצב, תבקש הוועדה מהמזכירות לוודא, בהתייעצות עם המדינה החברה האמורה, מה מצבו הנוכחי של האתר, מה הסכנות הנשקפות לו ומה האפשרויות הקיימות לנקוט צעדי תיקון. הוועדה יכולה גם להחליט לשגר משלחת של משקיפים מוסמכים מטעם IUCN, ICOMOS, ICCROM או ארגונים אחרים לביקור באתר, כדי להעריך את טיבן והיקפן של הסכנות ולהציע אילו צעדים לנקוט.

185. המזכירות תביא לעיון הוועדה את המידע שהתקבל וכן את ההערות מטעם המדינה החברה והארגון(ים) המייעץ(ים).

186. הוועדה תבחן את המידע הקיים ותקבל החלטה בדבר רישום האתר ברשימת המורשת העולמית בסיכון. החלטה כזו צריכה להתקבל ברוב של שני שלישים מחברי הוועדה הנוכחים ובעלי זכות ההצבעה. הוועדה תגדיר את תכנית צעדי התיקון שצריך לנקוט. תכנית זו תוצע למדינה החברה האמורה לשם יישום מידי.

סעיף 11(ד) באמנה.

187. המדינה החברה האמורה תקבל מהמרכז למורשת עולמית הודעה על החלטת הוועדה לרשום אתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון, עפ"י האמנה.

<http://whc.unesco.org>

188. הודעה פומבית על ההחלטה תתפרסם מיד באתר האינטרנט של המרכז למורשת עולמית.

189. הוועדה תקצה חלק ניכר ומיוחד מהקרן למורשת עולמית כדי לממן סיוע לאתרי מורשת עולמית הרשומים ברשימת מורשת עולמית בסיכון.

הערכה קבועה של מצב שימור האתרים ברשימת מורשת עולמית בסיכון

190. הוועדה תבחן מדי שנה בשנה את מצב שימור האתרים ברשימת מורשת עולמית בסיכון. בחינה זו תכלול צעדי ניטור ומשלחות מומחים, לפי ראות עיניה של הוועדה.

191. על סמך הבחינות הקבועות הללו, תחליט הוועדה, בהתייעצות עם המדינה החברה האמורה, אם:

א. צעדים נוספים נחוצים כדי לשמר את האתר;

ב. להסיר את האתר מרשימת מורשת עולמית בסיכון, אם כבר אין איום שנשקף לאתר;

ג. לשקול את הסרתו של האתר הן מרשימת מורשת עולמית בסיכון והן מרשימת מורשת עולמית, אם האתר הידרדר עד שאיבד את המאפיינים שהצדיקו את הכללתו ברשימת מורשת עולמית, לפי הנוהל המפורט (להלן סעיפים 198-192).

ג. נוהל הוצאת אתרים מרשימת מורשת עולמית

192. הוועדה תאמץ את הנוהל הבא לבדיקת אתר ורשימת מורשת עולמית במקרים של:

א. האתר הידרדר למצב בו אבדו לו המאפיינים שהביאו לרישום ברשימה העולמית

ב. אם האיכויות של האתר הרשום היו כבר, עם הגשתו, תחת איום בגין פעולת בני אדם והאמצעים שקבעה המדינה לא בוצעו במועדם (סעיף 116 לעיל).

193. אם חלה הידרדרות חמורה במצבו של אתר הכלול ברשימת מורשת עולמית, או אם צעדי התיקון הנדרשים לא ננקטו בתוך פרק הזמן שהציעה הוועדה, תודיע על כך המדינה החברה, שהאתר שוכן בשטחה, למרכז למורשת עולמית.

194. המזכירות תוודא כל מידע שהתקבל (לא מהמדינה) בהתייעצות עם המדינה.

195. המזכירות תתייעץ לגבי המידע שהתקבל גם עם הארגונים המייעצים.

סעיף 13(ח) באמנה.

196. הוועדה תבחן את כל המידע שברשותה ותחליט לפי האמנה, כל החלטה כזו תתקבל ברוב של שני שלישים מחברי הוועדה הנוכחים ובעלי זכות הצבעה. הוועדה לא תחליט להסיר אתר כלשהו בטרם התייעצה בסוגיה עם המדינה החברה.

197. המדינה החברה תקבל הודעה על החלטת הוועדה, והודעה רשמית תתפרסם מטעם המרכז למורשת עולמית.

198. אם החלטת הוועדה כוללת שינוי כלשהו ברשימת מורשת עולמית, יבוא שינוי זה לידי ביטוי ברשימה המעודכנת הבאה שתתפרסם.

פרק V . דיווח תקופתי על יישום האמנה

א. מטרות

199. מדינות נדרשות להגיש דוחות לוועידה הכללית של אונסקו באמצעות הוועדה למורשת עולמית על החקיקה והאמצעים המינהליים והפעולות שננקטו ליישום האמנה, כולל מצב השימור של אתרי מורשת עולמית בשטחן.

200. מדינות יכולות לבקש סיוע מארגונים המייעצים בתיאום עם המזכירות.

201. הדיווח התקופתי על יישום האמנה למורשת עולמית נועד לשרת ארבע מטרות עיקריות:

א. להעריך את מידת יישום האמנה למורשת עולמית על-ידי המדינה החברה;

ב. להעריך אם הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתרים הרשומים ברשימת המורשת העולמית נשמר לאורך זמן;

ג. לעדכן מידע על אתרי מורשת עולמית כדי לתעד את הנסיבות המשתנות ואת מצב שימור האתרים;

ד. לספק מנגנון לשיתוף פעולה אזורי, לחילופי מידע וניסיון בין המדינות החברות בתהליך יישום האמנה ושימור המורשת העולמית.

202. דיווח תקופתי חשוב לצורך שימור לטווח ארוך ולצורך פיתוח כלים יעילים למאמצי השימור, כדי לחזק את מהימנות יישום האמנה. הוועדה מביעה את תמיכתה בפיתוח תכניות ארוכות-טווח שבעזרתן יספק הדיווח התקופתי קשר אינטגרלי שיהיה בו ביטוי מדויק יותר לצורכי המורשת העולמית ושיקל על הסיוע הבין-לאומי.

ב. נוהל ותבנית

203. הוועדה למורשת עולמית.

א. מאמצת את התבנית ודברי ההסבר (להלן נספח 7);

ב. מזמינה מדינות חברות להגיש דוח תקופתי אחת ל-6 שנים;

ג. מחליטה לבדוק דיווחי מדינות עפ"י אזורים;

שנת הבדיקה על-ידי הוועדה	מחזור בדיקת אתרים מוכרזים	אזור
2012/2006/2000	2010/2004/1998/1992	מדינות ערב
2013-2012/2007-2006/2002-2001	2011/2005/1999/1993	אפריקה
2015/2009/2003	2012/2006/2000/1994	אסיה והאוקיינוס השקט
2016/2010/2004	2013/2007/2001/1995	אמריקה הלטינית והקריביים
2017/2010/2006/2005	2015/2009/2003/1996-7	אירופה וצפון אמריקה

ד. לבקש מהמרכז למורשת עולמית של אונסקו ומהארגונים המייעצים, בעזרת המדינות החברות, מוסדות בעלי יכולת ומומחים באזור, לגבש אסטרטגיות אזוריות לתהליך הדיווח התקופתי במה שקשור בלוח הזמנים שנקבע **בפסקה ג' לעיל**.

204. אסטרטגיות אלו אמורות להביא בחשבון את המאפיינים הספציפיים של האזורים ולתרום לתיאום בין המדינות החברות, במיוחד במקרים של אתרים חוצי גבולות. המזכירות תתייעץ עם המדינות על פיתוח ויישום של אסטרטגיות אזוריות אלו.

205. לאחר סבב ראשון בן שש שנים, ייבדק שוב כל אזור באותו סדר שצוין בטבלה שלעיל. לאחר הסבב הראשון, תיתכן הפסקה בהערכה כדי לבחון ולהעריך את מנגנון הדיווח התקופתי לפני תחילתו של סבב חדש.

206. **תבנית הדיווח התקופתי** מורכבת משני פרקים:

התבנית אומצה במפגש ה-22, קיוטו, 1998.

א. **פרק א -** עוסק בצעדים התחיקתיים והמנהליים שהמדינה החברה נוקטת ובפעולות אחרות שנעשו לשם יישום האמנה וכן בפרטים על הניסיון שנצבר בתחום. הדבר נוגע במיוחד למגבלות ולהתחייבויות הכלליות המוגדרות בסעיפים ספציפיים באמנה.

ב. **פרק ב -** עוסק במצב שימור האתרים הספציפיים שבשטחה של המדינה החברה האמורה. פרק זה יש למלא לכל אתר מורשת עולמית בנפרד.

דברי הסבר מפורט על התבנית להלן נספח 7.

207. כדי לשפר ניהול מידע על המדינות להגיש הצעות בפורמט אלקטרוני למרכז למורשת עולמית של אונסקו בפריז.

ג. הערכה ומעקב

207. המזכירות מאגמת את הדוחות המדינתיים לדוח אזורי שאפשר לקבלו באתר המרכז.

208. הוועדה למורשת עולמית תבדוק ותייעץ למדינות בנושאים שהועלו בדוחות.

210. הוועדה מבקשת מהמזכירות והארגונים המייעצים לפתח, בהתייעצות עם המדינות, תכניות מעקב לטווח ארוך בהקשר של האסטרטגיה ולהביא אותן לעיונה. תכניות אלו ישקפו במדויק את הצרכים האזוריים, כך שיתאפשר סיוע בין-לאומי.

whc.unesco.org

פרק VI. קידום התמיכה באמנה למורשת עולמית

א. מטרות

סעיף 27 באמנה

211. המטרות הן:

- א. לפתח הכשרה מקצועית, מיומנויות ומחקר;
- ב. לעורר מודעות והבנה ציבורית בצורך בשימור המורשת התרבותית והטבעית;
- ג. לחזק את מקומה של מורשת העולמית בחיי הקהילה;
- ד. להגדיל את מידת המעורבות של האוכלוסייה המקומית והארצית בהגנה על המורשת ובהצגתה;

סעיף 5 (א) באמנה.

ב. הכשרה מקצועית ומחקר

212. הוועדה מתייחסת להכשרה מקצועית בתוך המדינה בהתאם למטרות האסטרטגיות

אומצה במפגש ה-25, הלסניק, 2001.
(הצהרת בודפסט 2002).

אסטרטגיה גלובלית להכשרה

213. בהכירה במיומנות הגבוהה והאינטרדיסציפלינרית הנדרשת להגנה, שימור והצגה של מורשת עולמית, הוועדה אימצה אסטרטגיית הכשרה גלובלית. המטרה העיקרית שלה היא להבטיח פיתוח כלים ומיומנויות ע"י גורמים שונים ליישום טוב יותר של האמנה. על מנת למנוע כפילויות ולייעל את יישום האסטרטגיה, הוועדה תבטיח קשר בין יוזמות כמו האסטרטגיה לייצוגיות, איזון ואמינות של הרשימה העולמית והדיווח התקופתי. הוועדה תקיים הערכה שנתית של צרכי ההכשרה, תגיש ותקבל דיווחים שנתיים ותמליץ על יוזמות הכשרה בעתיד.

שיתוף פעולה אזורי

214. מדינות נדרשות להבטיח שהמומחים ואנשי המקצוע שלהם בכל הרמות יוכשרו כראוי. על המדינות לפתח תכניות הכשרה תוך התייחסות גם לשיתוף פעולה אזורי.

מחקר

215. הוועדה תפתח ותתאם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחום המחקר הנדרש ליישום האמנה. המדינות מתבקשות להקצות משאבים למחקר מאחר שמידע הוא תנאי בסיסי לזיהוי, ניהול וניטור של אתרי מורשת עולמית.

סיוע בין-לאומי

216. בקשות לסיוע בהכשרה ובמחקר של מדינות יוגשו לפי הנוהל (להלן פרק VII).

ג. חינוך ופיתוח מודעות ציבורית

פיתוח מודעות

217. המדינות החברות נקראות להגביר את המודעות בצורך לשמר את המורשת העולמית במדינתן. בייחוד עליהן לנסות להבטיח שמעמדה של המורשת העולמית יצוין ויקודם כראוי באתר עצמו.

המזכירות תסייע למדינות החברות בפיתוח פעולות שמטרתן להגביר את מודעות הציבור לאמנה וליידע את הציבור בדבר הסכנות הנשקפות למורשת העולמית. המזכירות תייעץ למדינות החברות במה שקשור בהכנה וביישום של פרויקטים לקידום וחינוך באתר עצמו. הארגונים המייעצים והגופים המתאימים במדינה נקראים אף הם לייעץ בפרויקטים כאלה.

218. המזכירות מעניקה סיוע למדינות מתפתחות להגברת המודעות לאמנה ולסיכונים לאתרים. הסיוע כולל יעוץ בהכנה, ישום וחינוך, ביחד עם הארגונים המייעצים.

חינוך

219. הוועדה למורשת עולמית מעודדת ותומכת בפיתוח חומרי למידה, פעילויות ותכניות.

220. על המדינות החברות, כל אימת שאפשר, לעודד בתי ספר, אוניברסיטאות, מוזיאונים ורשויות חינוך מקומיות וארציות לפתח פעילויות חינוך הקשורות למורשת עולמית ולהשתתף בהן.

סעיף 27 (ב) באמנה.

סיוע בין-לאומי

221. המרכז למורשת עולמית, בשיתוף סקטור החינוך של אונסקו ושותפים אחרים, מפיק ומפרסם ערכת משאבים חינוכיים העוסקת במורשת עולמית ומיועדת לבתי ספר תיכוניים ברחבי העולם.

<http://whc.unesco.org/education>

222. מדינות (מתפתחות) יכולות להגיש בקשה לסיוע בין-לאומי מהקרן למורשת עולמית למטרת פיתוח ויישום של פעילויות חינוך לפי הנוהל (להלן פרק VII).

פרק VII. קרן מורשת עולמית וסיוע בין-לאומי*

א. הקרן למורשת עולמית

223. הקרן למורשת עולמית היא קרן שנוסדה בהתאם לאמנה ולהנחיות הפיננסיות של אונסקו. המקורות הם דמי חבר ותרומות של מדינות וכל מקור אחר שאושר על-ידי תקנות הקרן.

סעיף 15 לאמנה.

whc.unesco.org

224. הנהלים הפיננסיים של הקרן מפורטים במסמך whc/7 באתר מורשת עולמית.

הסיוע הבין-לאומי ימומן בעיקר מכספי הקרן למורשת עולמית. הקרן הוקמה לפי תנאי האמנה למורשת עולמית. הוועדה במהלך דיוניה, במושב השנתי שלה, קובעת את התקציב שיוקצה לסיוע בין-לאומי.

ב. גיוס משאבים טכניים ופיננסיים ויצירת שותפויות

225. ככל האפשר, צריך להשתמש בקרן למורשת עולמית כדי לגייס משאבים לצורכי סיוע בין-לאומי גם ממקורות נוספים.

סעיף 5 באמנה

226. התרומות המוצעות לקרן למורשת עולמית לצורך מבצעי סיוע בין-לאומי ופרויקטים אחרים של אונסקו למען אתר הרשום ברשימת מורשת עולמית יהיו בגדר סיוע בין-לאומי לפי הנהלים שנקבעו לביצוע הפרויקט.

סעיף 15 (ג) באמנה.

227. מדינות חברות החתומות על האמנה, בנוסף לתשלום דמי חבר, נקראות להרים תרומות באמצעות הקרן למורשת עולמית או ישירות לאתרים.

228. מדינות מתבקשות להשתתף בפעילויות בין-לאומיות יזומות על-ידי אונסקו לגיוס משאבים, המיועדות לשמור על המורשת העולמית.

229. מדינות המתכוונות לתרום ליוזמות אלו מתבקשות לבצע את תרומותיהן באמצעות הקרן.

230. מדינות מתבקשות לייעד קרנות ציבוריות ופרטיות לצורך גיוס משאבים להגנה ושימור מורשת עולמית.

231. המזכירות תספק סיוע בגיוס מקורות פיננסיים וטכניים. לצורך זה היא תפתח שותפויות עם הסקטור הציבורי והפרטי בהתאם להחלטות וההנחיות של הוועדה ואונסקו.

232. המזכירות תשתמש בנהלים הרלוונטיים להנחות/ להפנות תרומות חוץ-תקציביות לקרן.

* הסיוע מיועד בעיקר למדינות לא-מפותחות.

ג. סיוע בין-לאומי

233. האמנה למורשת עולמית מאפשרת להושיט סיוע בין-לאומי למדינות החברות (מתפתחות) כדי להגן על אתרי המורשת התרבותית והטבעית שבשטחן ורשומים או מתאימים פוטנציאלית לרישום ברשימת מורשת עולמית. הסיוע הבין-לאומי צריך להשלים את מאמצי השימור הלאומיים בניהול אתרי מורשת עולמית שברשימה הטנטטיבית, אם אין משאבים הולמים מספיקים ברמה הלאומית.
234. הסיוע הבין-לאומי ממומן מהקרן שנוסדה על-פי האמנה. הוועדה מגדירה את הסיוע על בסיס דו-שנתי.
235. הוועדה למורשת עולמית מתאמת ומקצה סיוע בין-לאומי לפי בקשות המדינות החברות. ואלה סוגי הסיוע הבין-לאומי, לפי סדר העדיפויות: (להלן נספח 7)
- א. סיוע חירום
 - ב. סיוע בהכנה
 - ג. סיוע במחקר ובהכשרה
 - ד. שיתוף פעולה טכני
 - ה. סיוע בחינוך, מידע והגברת מודעות

ד. עקרונות וסדר עדיפויות לסיוע בין-לאומי

236. יש תקנה תקציבית המבטיחה עדיפות לסיוע בין-לאומי לאתרים הנכללים ברשימת מורשת עולמית בסיכון. סעיף 13 (א) באמנה.
237. רק מדינות חברות ששילמו את דמי החבר לקרן למורשת עולמית זכאיות לקבל סיוע בין-לאומי, חוץ ממקרים של סיוע חירום.
238. כדי לתמוך במטרות האסטרטגיות של הוועדה, הוועדה מקצה סיוע בין-לאומי בהתאמה לתכניות אזוריות. הוועדה תקבע סדרי עדיפויות וצרכים עפ"י דיווחים תקופתיים ותחליט בעניינן של תכניות אלו (לעיל פרק V).

239. השיקולים שלהלן, נוסף על סדר העדיפויות (סעיפים 238–236 לעיל) ינחו את החלטות הוועדה לגבי הסיוע הבין-לאומי:

- א. הסבירות שלסיוע במימון בסיסי (seed money) תהיה השפעה מזרזת ומכפילה והוא יאפשר גיוס תרומות כספיות וטכניות ממקורות נוספים;
- ב. הבקשה לסיוע בין-לאומי היא ממדינה בלתי-מפותחת או מעוטת הכנסה על פי הגדרת הוועדה למדיניות פיתוח של המועצה הכלכלית-חברתית של האו"ם;
- ג. מידת הדחיפות של צעדי ההגנה שצריך לנקוט בעניין אתרי מורשת עולמית;
- ד. מידת המחויבות החוקתית, מנהלית, וככל האפשר גם הכספית לפעילות זו, מצדה של המדינה החברה;
- ה. ההשפעה שתהיה לפעולה בקידום סדרי העדיפויות שנקבעו על-ידי הוועדה, כולל על האסטרטגיה הגלובלית. (סעיף 26 לעיל).
- ו. המידה שבה הפעולה ממלאת את הצרכים שזוהו בניתוח הדוחות התקופתיים האזוריים;
- ז. הערך המוסף של הסיוע למחקר מדעי ופיתוח שיטות שימור יעילות;
- ח. עלות הפעולה והתוצאות הצפויות שלה;
- ט. הערך החינוכי מבחינת הכשרת מומחים והציבור הרחב.

240. יש לשמור על איזון בין הכספים המוקצים לפעולות למורשת תרבותית לבין הכספים המוקצים לפעולות למורשת טבעית, על בסיס בדיקה והחלטות של הוועדה.

ה. טבלה מסכמת

241. טבלת סיכום לסיוע בין-לאומי

סוג הסיוע הבינ"ל	מטרות	• תקרת תקציב • מועד אחרון להגשת הבקשה	• סמכות לאישור
חירום	תמיכה באתרים (שניזוקו קשות או שצפויה להם סכנה מיידית של נזק חמור), הרשומים ברשימת המורשת העולמית בסיכון, ברשימת המורשת העולמית או ברשימה הטנטטיבית ואשר מתאימים להיכלל ברשימת המורשת העולמית, כדי: א. לגבש תכנית חירום; ב. לנקוט צעדי חירום לשם הגנה על האתר.	בכל עת – בקשות מתחת ל- \$ 75,000	• יו"ר הוועדה • הוועדה
הכנה (יש עדיפות למדינות ללא אתר ברשימה העולמית)	א. להכין רשימות טנטטיביות לאומיות של אתרים המתאימים לרישום ברשימת המורשת העולמית; ב. לארגן מפגשים לצורך תיאום בין רשימות טנטטיביות לאומיות באותו אזור גאוגרפי; ג. להכין מועמדות של אתרים לרישום ברשימת המורשת העולמית; ד. להכין בקשות לסיוע בהכשרה ובמחקר ובשיתוף פעולה טכני לאתרי מורשת עולמית.	בכל עת – בקשות מתחת ל- \$ 30,000	• יו"ר הוועדה
הכשרה ומחקר	א. הכשרת צוות מומחים בתחומי: זיהוי, ניטור, שימור, ניהול והצגה של המורשת העולמית (דגש על הכשרה קבוצתית); ב. מחקר מדעי שיהיה בו כדי לסייע לאתרי מורשת עולמית; ג. מחקרים על בעיות מדעיות וטכניות של שימור, ניהול והצגה של אתרי מורשת עולמית.	בכל עת – בקשות מתחת ל- \$ 30,000	• יו"ר הוועדה • הוועדה

<p>• סמכות לאישור</p>	<p>• תקרת תקציב • מועד אחרון להגשת הבקשה</p>	<p>מטרות</p>	<p>סוג הסיוע הבינ"ל</p>
<p>• יו"ר הוועדה</p> <p>• הוועדה</p>	<p>בכל עת – בקשות מתחת ל- \$ 30,000</p> <p>1 בפברואר – בקשת מעל \$ 30,000</p>	<p>א. ייעוץ ע"י מומחים, טכנאים וכוח אדם מיומן לצורך שימור, ניהול והצגה של אתרים הרשומים ברשימת המורשת העולמית בסיכון וברשימת המורשת העולמית;</p> <p>ב. רכישת ציוד נחוץ למדינה החברה לשימור, ניהול והצגה של אתרים הרשומים ברשימת המורשת העולמית בסיכון וברשימת המורשת העולמית;</p> <p>ג. הלוואות בריבית נמוכה או בלא ריבית לצורך נקיטת פעולות לשם שימור, ניהול והצגה של אתרים הרשומים ברשימת המורשת העולמית בסיכון וברשימת המורשת העולמית, שאפשר יהיה לפרוע אותן בטווח הארוך.</p>	<p>שיתוף פעולה טכני</p>
<p>• מנהל המרכז למורשת עולמית</p> <p>• יו"ר הוועדה</p>	<p>בכל עת – עד \$ 5,000</p> <p>בכל עת – \$ 5,000-10,000</p>	<p>א. תכניות, פעילויות ומפגשים ברמות האזוריות והבין-לאומיות שיש בהם כדי:</p> <ul style="list-style-type: none"> • לסייע ליצור עניין באמנה במדינות באזור מסוים; • ליצור מודעות רבה יותר לסוגיות שונות שעניינן ביישום האמנה, כדי לקדם מעורבות פעילה יותר ביישומה; • לאפשר חילופי מידע וניסיון; • לעודד תכניות ופעילויות משותפות לחינוך, למידע ולקידום של שימור המורשת העולמית, ובמיוחד אם משתתפים בהן צעירים. <p>ב. לקדם מפגשים שנועדו, ברמה הארצית במיוחד, כדי להעמיק את ההיכרות עם האמנה, במיוחד בקרב צעירים, או כדי ליצור אגודות לאומיות של מורשת עולמית, לפי סעיף 17 באמנה;</p> <ul style="list-style-type: none"> • הכנת חומר ומידע חינוכי לקידום של האמנה, ולא לקידום אתר מסוים, במיוחד בקרב צעירים. 	<p>חינוך, מידע והעלאת המודעות</p>

ו. נוהל ותבנית

242. כל המדינות המגישות בקשות לסיוע בין-לאומי מתבקשות להתייעץ במהלך התכנון עם המזכירות והארגונים המייעצים. לרשות המדינות עומד מאגר דוגמאות של בקשות.
243. טופס הבקשה סוגי הסיוע, הסכומים ול"ז מפורטים (פסקה ה לעיל).
244. הבקשה תוגש ע"י הוועד הישראלי לאונסקו למרכז מורשת עולמית.
245. הבקשות תוגשנה בפורמט אלקטרוני בצירוף עותק כתוב.
246. ראוי להגיש בקשה מפורטת ככל האפשר בצירוף חומרים תומכים נוספים. (להלן נספח 8)

ז. הערכת הבקשות ואישורן

247. המרכז למורשת עולמית והארגונים המייעצים מעריכים כל בקשה מהר ככל האפשר, בהנחה שהמדינה החברה הגישה בקשה מלאה ושלמה.
248. ICOMOS ו-ICCROM מעריכים את כל הבקשות לסיוע בין-לאומי למורשת תרבותית.
249. ICOMOS, ICCROM ו-IUCN מעריכים את כל הבקשות לסיוע בין-לאומי לאתרים המשלבים מורשת תרבותית וטבעית.
250. IUCN מעריך את כל הבקשות לסיוע בין-לאומי למורשת טבעית.
251. הקריטריונים להערכה על-ידי הארגונים המייעצים יפורטו בהמשך. (נספח 9 בהכנה)
252. כל הבקשות לאישור הוועדה או יושב הראש של הוועדה תוגשנה בכל עת ותאושרנה לאחר בדיקה.
253. היו"ר אינו מוסמך לאשר בקשות שהגישה מדינתו. הוועדה היא שתבדוק אותן.
254. כל הבקשות לאישור הוועדה תוגשנה לפני 1 בפברואר והוועדה תבחן אותן במפגשה הקרוב.

ח. הסדרים והסכמים

255. הסכם יגובש בין אונסקו לבין המדינה החברה האמורה (או המדינות החברות) או מי מטעמן כדי לבצע את הסיוע הבין-לאומי המאושר לפי תקנות אונסקו, על-פי תכנית עבודה וסעיפי תקציב של הבקשה המאושרת המקורית.
- בכל ההסכמים הנזכרים לעיל מתבצעת הערכה שמטרתה לבדוק את תוצאות הפעולה.

ט. הערכה ומעקב

256. הוועדה תאמץ מנגנון לבדיקה, הערכה ומעקב אחר פעולות הסיוע הבין-לאומי. מנגנון זה יבחן ויעודכן דרך קבע, ובתוך 12 חודשים מיום השלמת הסיוע הבין-לאומי ינטר ויעריך את יעילות הסיוע. המזכירות בשיתוף הארגונים המייעצים תשווה ותשמור על תוצאות ההערכה, והוועדה תבחן אותן דרך קבע.

257. הוועדה תבחן ותעקוב אחר יישום הסיוע כדי לאפשר לה להעריך את יעילות הסיוע הבין-לאומי ולהגדיר מחדש את סדרי העדיפויות שלה.

סעיפים 13 (1, 2) ו-19-26 באמנה.

המפגש ה-2, וושינגטון, 1978.

פרק VIII. לוגו, סמל ושם של מורשת עולמית ואונסקו*

א. הקדמה

258. את סמל המורשת העולמית (להלן "הסמל") יצר האמן מר אוליף. הסמל אומץ ע"י הוועדה למורשת עולמית כסמל הרשמי של האמנה למורשת עולמית, והוא מסמל את התלות ההדדית של אתרי התרבות והטבע.

הסמל המסמל את האמנה, מציין את דבקותן של המדינות החברות בה ומשמש לזיהוי האתרים הרשומים ברשימת המורשת העולמית. הוא קשור בהכרח הציבור את האמנה ומשמש חותם לאמינותה וליוקרתה. מעל לכול, הסמל מייצג את הערכים האוניברסליים שבבסיס האמנה.

259. הוועדה החליטה שאפשר להשתמש בסמל בכל צבע וגודל, תלוי בקונטקסט. על הסמל **תופיע הכותרת "מורשת עולמית" באנגלית ובשפות הלאומיות הרשמיות.**

260. כדי להבטיח יתרונות של הסמל ולהימנע משימוש לרעה קבעה הוועדה קווים מנחים לשימוש בו.

261. אף שאין אזכור לסמל באמנה, הוועדה אימצה את השימוש בו, בשנת 1978, כדי לזהות אתרים המוגנים על-פי האמנה והרשומים ברשימת המורשת העולמית.

262. הוועדה למורשת עולמית אחראית לקבוע את אופן השימוש בסמל המורשת העולמית ואת מדיניות השימוש בו.

263. עפ"י בקשת הוועדה, הסמל והלוגו מוגנים עפ"י סעיף 6 של אמנת פאריז לשמירה על סמלים.

264. הסמל מסייע לגיוס משאבים; אפשר לנצלו לקידום ערך השיווק של המוצרים שהוא קשור בהם. יש צורך באיזון בין השימוש בסמל לקידום מטרות וההכרה באמנה ברחבי העולם, לבין הצורך למנוע שימוש לרעה בסמל לצרכים לא-הולמים ולא-מורשים כמו מטרות מסחריות או אחרות.

265. ההנחיות והעקרונות לשימוש בסמל וההתניות לבקרת האיכות לא תהוונה מכשול לשיתוף פעולה למען קידום מטרות האמנה. לרשויות שבסמכותן להחליט על השימושים בסמל נקבעו פרמטרים שעליהם יוכלו לבסס את החלטותיהן.

ב. יישום ההנחיות והעקרונות

266. ההנחיות והעקרונות המוצגות כאן חלים על כל המשתמשים בסמל:

- א. המרכז למורשת עולמית;
- ב. ההוצאה לאור של אונסקו ומשרדים אחרים של אונסקו;
- ג. הוועד הלאומי האחראי ליישום האמנה במדינה;
- ד. אתרי מורשת עולמית, בהסכמת הוועד הלאומי;
- ה. צדדים אחרים להסכמים מי שפועלים בעיקר למטרות מסחריות חייבים לקבל את הסכמת המרכז למורשת עולמית, באמצעות הוועד הלאומי.

* הלוגו והסמל של מורשת עולמית ואונסקו הם סמלים מוגנים בישראל.

ג. אחריות המדינות החברות

267. מדינות חברות באמנה צריכות לנקוט בארצותיהן, בכל האמצעים האפשריים כדי למנוע את השימוש בסמל ללא הכרה מפורשת של הוועד לכל מטרה שלא זכתה בהכרה כזו. מומלץ שהמדינות החברות ישתמשו בחקיקה לאומית לשמירה על סימנים מסחריים.

ד. השימושים הנאותים בסמל

268. יש לציין בסמל את האתרים הכלולים ברשימת המורשת העולמית, בצירוף הלוגו של אונסקו. חשוב למקם אותם באופן שלא יפגעו חזותית באתר.

ה. הפקת לוחות מידע לאתר מוכרז

269. אם אתר נכלל ברשימת המורשת העולמית, על המדינה החברה להציב לוח מידע כדי ליידע את הציבור במדינה וכן מבקרים זרים שלאחר זה יש ערך מיוחד שזכה בהכרת הקהילה הבין-לאומית. במילים אחרות, האתר הוא בעל ערך יוצא מן הכלל ובעל עניין לא רק לאותה מדינה, אלא לעולם כולו. עם זה, ללוחות אלו יש תפקיד נוסף: עליהם ליידע את הציבור בעניין האמנה למורשת עולמית וברעיון המורשת העולמית ורשימת המורשת העולמית.

270. הוועדה אימצה את ההנחיות שלהלן ללוחות מידע אלו:

א. הלוחות יוצבו במקומות שיאפשרו למבקרים לראותם בקלות, בלי לפגוע בחזות האתר;

ב. סמלי המורשת העולמית ואונסקו יופיעו על-גבי הלוח;

ג. הכיתוב יציין את ערכו האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר; כולל תיאור קצר של מאפייניו היוצאים מהכלל של האתר. המדינות החברות רשאיות להשתמש בתיאורים המופיעים בפרסומי המורשת העולמית או בתצוגת המורשת העולמית, ואותם אפשר לקבל מן המרכז למורשת עולמית;

ד. הכיתוב צריך להזכיר את אמנת המורשת העולמית, ובמיוחד את רשימת המורשת העולמית ואת ההכרה הבין-לאומית המוענקת לאתר מעצם הכללתו ברשימה (עם זה, אין צורך להזכיר באיזו ישיבה של הוועדה צורף אתר זה לרשימה); ראוי להפיק את הלוחות בכמה שפות, עבור אתרים שיש בהם מבקרים זרים רבים.

271. הוועדה מציעה את הטקסט שלהלן לדוגמה:

"(שם האתר) נכלל ברשימת המורשת העולמית של האמנה להגנה על המורשת התרבותית והטבעית העולמית. הכללתו ברשימה מאשרת את הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של אתר התרבות או הטבע הראוי להגנה לטובת כלל האנושות."

272. לאחר כיתוב זה צריך להופיע תיאור קצר של האתר.

הוועד הישראלי לאונסקו
ISRAEL NATIONAL
COMMISSION FOR UNESCO
اللجنة الإسرائيلية لليونسكو

273. יתר על כן, ראוי לעודד שימוש נרחב בסמל על-ידי הטבעתו על ניירות מכתבים, עלונים ומדי הצוות של אתר המורשת העולמית.

274. צד שלישי שהוענקה לו הזכות על ידי המרכז למורשת עולמית באמצעות הוועד הלאומי להפיק מוצרי תקשורת הקשורים באמנה למורשת עולמית ובאתריה, חייב להעניק לסמל מקום בולט. על צד כזה להימנע מליצור סמל או לוגו שונה לאותו מוצר מסוים.

1. עקרונות השימוש בסמל מורשת

275. הוועד הישראלי לאונסקו אחראי ליישום העקרונות לשימוש בסמל מורשת:

1. יש להשתמש בסמל בכל הפרויקטים הקשורים במהותם באמנה – ובהם, ככל שהדבר אפשרי מבחינה טכנית וחוקית, אלו שכבר אושרו ואומצו, כדי לקדם את האמנה.
2. החלטה לאשר את השימוש בסמל חייבת להביא בחשבון את האיכות ואת התוכן של המוצר שהיא קשורה בו – ולא את היקף המוצרים לשיווק או את הרווח הנספי הצפוי. הקריטריון העיקרי לאישור צריך להיות הערך החינוכי, המדעי, התרבותי או האמנותי של המוצר המוצע והקשר שלו לעקרונות ולערכים של המורשת העולמית. אין להעניק כעניין שבשגרה אישור להטביע את הסמל על גבי מוצרים שאין להם ערך חינוכי או שהערך החינוכי שלהם קטן ביותר, כגון ספלים, חולצות T, סיכות ומזכרות אחרות לתיירים. באירועים מיוחדים, כגון פגישות של הוועדה וטקסי הסרת הלוט מעל הלוחות, אפשר יהיה לשקול חריגים ממדיניות זו.
3. כל החלטה בעניין אישור השימוש בסמל חייבת להיות חד-משמעית ועליה לעלות בקנה אחד עם המטרות המפורשות והמרומזות עם ערכי האמנה למורשת עולמית.
4. פרט למקרים שבהם מאשרים את השימוש בסמל על-פי עקרונות אלו, אין לגורמים מסחריים הרשאה לעשות שימוש ישיר בסמל על חומרים משלהם גם לא כדי להפגין את תמיכתם במורשת העולמית. עם זה, הוועדה מכירה בזכותם של כל יחיד, ארגון או חברה לפרסם או לייצר כל דבר שנראה להם מתאים לאתרי מורשת עולמית, אבל האישור הרשמי לעשות זאת בחסות הסמל של מורשת עולמית נשאר זכותה הבלעדית של הוועדה, וזו תפעל על-פי הנחיות ועקרונות אלו, בהמלצת הוועד הלאומי.
5. יש לאשר לצדדים אחרים להשתמש בסמל רק אם השימוש המוצע קשור ישירות באתרי מורשת עולמית. אפשר להתיר שימושים כאלה רק אחרי שהוועד הישראלי יעניק אישור לכך.
6. במקרים שבהם אין קשר לאתרים ספציפיים של מורשת עולמית, או שאין הם המוקד העיקרי של השימוש המוצע, כגון בסמינרים כלליים ו/או בסדנאות על נושאים מדעיים או טכניקות שימור, אפשר לקבל היתר לשימוש בסמל רק בהסכמה מפורשת של הוועדה על-פי הנחיות ועקרונות אלו באמצעות הוועד הישראלי לאונסקו. בקשות לשימושים מסוג זה יפרטו את האופן שבו מצפים שהשימוש המוצע יקדם את רעיון האמנה.

7. **לסוכנויות נסיעות, לקווי תעופה או לכל סוג אחר של עסק הפועל בעיקר למטרות מסחריות, אין להעניק רשות להשתמש בסמל, אלא בנסיבות יוצאות דופן** וכאשר אפשר לראות מפורשת את התועלת בעבור מורשת עולמית בכלל או בעבור אתרים ספציפיים של מורשת עולמית. בקשות לשימוש כזה יחייבו אישור לפי הנחיות ועקרונות אלו ואת הסכמת הוועד הישראלי לאונסקו.

המזכירות לא תקבל מסוכנויות נסיעות או מחברות מסחריות דומות כל תמורה – פרסום, נסיעות או תגמולים אחרים – במקום תמורה כספית לשימוש בסמל.

8. **אך, כאשר צפויים יתרונות מסחריים, המרכז אמור להבטיח שהקרן למורשת עולמית תקבל נתח הוגן מההכנסות ותחתום חוזה או הסכם אחר שיתעד את אופי ההבנות המנחות את הפרויקט ואת ההסדרים להעברת ההכנסות לקרן.** בכל המקרים של שימוש מסחרי, יממן הצד המבקש אישור להשתמש בסמל את עלות זמן הצוות והעלויות הנלוות של אנשי סגל המרכז או בודקים אחרים בהתאם לצורך, לכל יזמה שמעבר לנומינלי.

הוועד הישראלי לאונסקו אף נקרא להבטיח שהאתרים או הקרן למורשת עולמית יקבלו נתח הוגן מההכנסות תוך הגדרה ברורה של חלוקת הרווחים.

9. אם מחפשים נותני חסות לייצור מוצרים שהמרכז רואה חשיבות להפיצם, בחירת השותף או השותפים צריכה להיות בהתאם לקריטריונים של "המדריך הפנימי לאיסוף כספים לטובת אונסקו במגזר הפרטי" ובהתאם לכל הנחיה נוספת בעניין גיוס כספים שתפרסם הוועדה. יש להבהיר את הצורך במוצרים כאלה ולהצדיק אותם בהודעות כתובות שיחייבו הסכמה, כפי שתקבע הוועדה.

ז. נוהל אישור שימוש בסמל המורשת העולמית

הסכמת הוועד הישראלי

276. הוועד הישראלי רשאי להעניק אישור שימוש בסמל, בתנאי שהפרויקט (לאומי או בין-לאומי) כולל רק אתרי מורשת עולמית הנמצאים בשטח המדינה. ההחלטה צריכה להתקבל על סמך ההנחיות והעקרונות דלעיל.

277. **מזכירות הוועד הישראלי לאונסקו היא הסמכות האחראית הבלעדית לשימוש בסמל, בלוגו ובשם.**

בקרת תכנים

278. כל בקשה אחרת לאישור שימוש בסמל תיבחן גם על-פי הנוהל שלהלן:

א. פניה למנהל המרכז למורשת עולמית תוך ציון מטרת, זמן ומיקום השימוש בסמל.

ב. למנהל המרכז למורשת עולמית יש סמכות להעניק את הזכות להשתמש בסמל לפי ההנחיות והעקרונות. במקרים שההנחיות והעקרונות אינם חלים עליהם או אינם חלים עליהם במידה מספקת, יעביר המנהל את העניין ליושב הראש; ובמקרים מיוחדים ביותר, היו"ר עשוי להעביר את העניין להחלטה הסופית של הוועדה. דוח שנתי על השימושים המורשים בסמל יוגש לוועדה למורשת עולמית.

ג. האישור להשתמש בסמל במוצרים מרכזיים המיועדים להפצה רחבה לפרק זמן שאינו מוגדר מותנה בקבלת מחויבות היצרן להיוועץ במדינות בעלות העניין ולהבטיח את אישורן לכיתוב ולתמונות באתרים שבשטחן, בלא כל עלות שתוטל על המרכז. הכיתוב המיועד יהיה באחת השפות הרשמיות של הוועדה או בשפת המדינה האמורה. ובאמצעותו אפשר לקבל את אישור הוועד הישראלי לאונסקו (להלן דוגמה).

טופס אישור תוכן

[הוועד הישראלי לאונסקו], הגוף הרשמי האחראי לאישור תוכן הטקסטים והתמונות העוסקים באתרי מורשת עולמית ונמצאים בשטחה של [ישראל], מאשר/ת בזאת ל [שם היצרן] שהטקסט והתמונות שהוגשו עבור [שם האתר], אתר(י) מורשת עולמית, [מאושרים] [מאושרים כפוף לשינויים המתבקשים הבאים] [אינם מאושרים].

(יש למחוק את המיותר, ובמידת הצורך למסור עותק מתוקן של הטקסט או רשימת תיקונים חתומה).

הערות:

- מומלץ שהאחראי מטעם המדינה יחתום בראשי תיבות על כל עמוד בטקסט.
 - לרשות הוועד הישראלי עומדים חודשיים מרגע שקיבל את החומר כדי לאשר את תוכנו.
 - יש לספק לוועד הישראלי את הטקסטים באנגלית, בעברית ובערבית.
- ד. אם לאחר בדיקת הבקשה ימצא המרכז שהיא ראויה, יוכל לערוך הסכם עם היזם.
ה. אם מנהל המרכז יחשוב ששימוש מוצע בסמל אינו מקובל, יודיע, באמצעות הוועד הישראלי לאונסקו על החלטתו בכתב ליזם.

ח. בקרת איכות

279. הסמכות, כאמור, להשתמש בסמל בלוגו ובשם נתונה בידי הוועד הישראלי שיפעיל לצורך כך, בקרת איכות.

א. המדינות החברות באמנה הן הצדדים היחידים הרשאים לאשר את תוכנו (תמונות וטקסט) של כל מוצר הקשור באתרים שבשטחן ומופץ בחסות סמל המורשת העולמית.

ב. המדינות החברות המגנות כחוק על הסמל חייבות לבדוק שימושים אלו.

ג. מדינות חברות אחרות עשויות להחליט לבחון את השימושים המוצעים או להפנות הצעות כאלה אל המרכז למורשת עולמית. **המדינה הודיעה למרכז שהוועד הישראלי לאונסקו הוא הגוף האחראי המתאים לבחון את השימושים המוצעים ולזהות שימושים שאינם הולמים.** בידי המרכז תהיה רשימה של הוועדים הלאומיים האחראים.

פרק IX. מקורות מידע

א. מידע ארכיוני

whc.unesco.org

280. המזכירות שומרת את כל המסמכים של הוועדה, האסיפה הכללית באתר מרכז מורשת עולמית.

281. המזכירות תוודא שעותקים של הרשימות הטנטטיביות, מועמדות לרשימת מורשת עולמית, לרבות עותקים של מפות ומידע רלוונטי שהתקבל מהמדינות החברות, יאוחסנו ככל האפשר כתדפיסים ובפורמט אלקטרוני. המזכירות דואגת גם לאחסן מידע רלוונטי הנוגע לאתרים האמורים וכן מסמכים אחרים שניסחו הארגונים המייעצים, כל תכתובת ודיווחים שהתקבלו מהמדינות החברות (ובהם דיווחים על מצב השימור ודיווחים תקופתיים) ותכתובת וחומר מהמרכז ומהוועדה למורשת עולמית.

282. החומר יישמר בצורה מתאימה לאחסון לטווח-ארוך. ייעשו הסידורים המתאימים כדי לאחסן עותקים מודפסים ועותקים אלקטרוניים, לפי הצורך, וכן כדי לספק, לפי בקשה, עותקים למדינות החברות.

283. מועמדות של אתרים ברשימת המורשת העולמית יועמדו לרשות המדינות. מדינות מתבקשות להעלות עותק על האתר שלהן וליידע על כך את המזכירות. הדבר עשוי לסייע ולהדריך אותן בדיהוי ופיתוח של מועמדות חדשות.

284. הערכות הארגונים המייעצים לכל מועמדות והחלטת הוועדה בנוגע לכל מועמדות מוצגות באתר האינטרנט של המרכז למורשת עולמית.

www.whc.unesco.org

ב. מידע נגיש לוועדה למורשת עולמית ושאר המדינות החברות

285. למרכז למורשת עולמית שתי רשימות דיור אלקטרוניות: האחת לחברי הוועדה והאחת לכל המדינות החברות, בהתאמה. מדינות חברות מתבקשות לעדכן את כל כתובות הדואר האלקטרוני הרלוונטיות. רשימות הדיור האלקטרוניות משלימות את האמצעים הרגילים ליידיע את המדינות החברות אך אינן באות במקומם. הן מאפשרות למרכז להעביר בתוך זמן קצר הודעות על זמינותם של מסמכים, שינויים בלוח זמנים ונושאים אחרים הרלוונטיים לחברי הוועדה ולמדינות החברות.

286. מידע נוסף מופץ ע"י המזכירות למדינות באמצעות תכתובת קבועה.

287. למזכירות יש בסיס נתונים הפתוח לכל באתר מורשת עולמית.

ג. מידע נגיש לציבור

288. המרכז למורשת עולמית מאפשר, ככל האפשר, גישה חופשית בלא מגבלת זכויות יוצרים למידע על אתרי מורשת עולמית ושאר עניינים רלוונטיים.

289. מידע על הנושאים הקשורים במורשת עולמית אפשר למצוא גם בספריות וגם באתרי האינטרנט של שלושת הארגונים המייעצים. קישורים לאתרים שימושיים אפשר למצוא באתר האינטרנט של מורשת עולמית.

290. למרכז למורשת עולמית מגוון פרסומים על אודות המורשת העולמית, לרבות רשימת מורשת עולמית, רשימת מורשת עולמית בסכנה, תיאורים קצרים של אתרי מורשת עולמית, עדכונים, עלונים וערכות מידע. כמו כן מתפרסם מידע נוסף המיועד ספציפית לקהל הרחב. חומרים אלו מחולקים לציבור ישירות או באמצעות רשתות ארציות ובין-לאומיות שהקימו המדינות החברות או השותפים למורשת העולמית.

www.icrom.org
www.icomos.org
www.iucn.org
whc.unesco.org

whc.unesco.org

עמודים	נספחים:
91	נספח 1 תבנית אשרור / קבלה והצטרפות לאמנה
71	נספח 2 תבנית ההגשה לרשימה הטנטטיבית
75	נספח 3 הנחיות לרישום סוגים שונים של אתרים ברשימת מורשת עולמית
85	נספח 4 אותנטיות באמנה למורשת עולמית
91	נספח 5 התבנית להגשת מועמדות לרישום אתרים ברשימת המורשת העולמית
107	נספח 6 נוהלי הערכה של הארגונים המייעצים ICOMOS / IUCN
115	נספח 7 דיווח תקופתי על יישום האמנה למורשת עולמית
123	נספח 8 בקשת סיוע בין-לאומי
133	נספח 9 קריטריונים של הארגונים המייעצים לבקשות סיוע בינ"ל. (בהכנה)
135	מילון מושגים (בהכנה)
136	ביבליוגרפיה
141	אינדקס
145	אתרי אינטרנט

תבנית הצטרפות לאמנה

הואיל והאמנה להגנה על מורשת עולמית תרבותית וטבעית אומצה ביום 16 בנובמבר 1972 בידי הוועידה הכללית של אונסקו במושב ה-17;

והואיל ואפשר להצטרף לאמנה האמורה על-ידי _____ לפי סעיף 32 באמנה

לפיכך ממשלת _____ לאחר ששקלה את האמנה האמורה, מצטרפת בזאת ומתחייבת למלא את ההתניות המפורטות בה.

לראיה באתי על החתום בחתימתי על מסמך זה

שנערך ב _____ ביום _____ בחודש _____ בשנת _____.

(חותמת אישור)

חתימת ראש המדינה,

ראש הממשלה

או שר החוץ

תבנית אשרור / קבלה והצטרפות לאמנה

טופס לאשרור

הואיל והאמנה להגנה על המורשת העולמית התרבותית והטבעית אומצה ביום 16 בנובמבר 1972 בידי הוועידה הכללית של אונסקו במושבה ה-17;

והואיל ואפשר [לאשרר את האמנה האמורה] _____
[להצטרף לאמנה האמורה] _____ לפי סעיף 31 באמנה

לפיכך ממשלת _____ לאחר ששקלה את האמנה האמורה,

[מאשררת אותה בזאת

[מקבלת אותה בזאת

ומתחייבת למלא את ההתניות המפורטות בה.

לראיה באתי על החתום בחתימתי על מסמך זה

שנערך ב _____ ביום _____ בחודש _____ בשנת _____.

(חותמת אישור)

חתימת ראש המדינה,

ראש הממשלה

או שר החוץ

תבנית ההגשה לרשימה הטנטטיבית

תבנית ההגשה לרשימה טנטטיבית (באנגלית)*

תאריך הגשה:	המדינה החברה:
דואר אלקטרוני:	שם:
פקס:	כתובת:
טלפון:	ארגון:

הוכן על-ידי:

שם האתר:

מדינה:

קו רחב וקו אורך או קואורדינטות ברשת UTM:

תיאור:

הצדקה לערך אוניברסלי יוצא מהכלל עפ"י סעיף 77 להנחיות האמנה:

(יש לסמן את הקריטריונים המתאימים המוצעים ולהסביר מדוע נבחר כל אחד מהם).

- i
- ii
- iii
- iv
- v
- vi
- vii
- viii
- ix
- x

הבטחת האותנטיות או היושרה (סעיפים 78-95):

השוואה בין"ל עם אתרים דומים אחרים:

• הנחיות נוספות להכנת הרשימות הטנטטיביות (סעיפים 67-62).

• דוגמה לטופס הגשה מלא לרשימה הטנטטיבית אפשר למצוא באתר: <http://whc.unesco.org>

* נא עיין במדריך הישראלי להגשת הצעה לרשימה הטנטטיבית.

נספח 3

הנחיות לרישום סוגים שונים של אתרים ברשימת מורשת עולמית

הנחיות לרישום סוגים שונים של אתרים ברשימת מורשת עולמית*

נספח 3

* אפשר שהוועדה תכין הנחיות נוספות בשנים הבאות לסוגים אחרים של אתרים.

הנחיות לרישום סוגים שונים של אתרים ברשימת מורשת עולמית

הנחיות לרישום סוגים שונים של אתרים ברשימת מורשת עולמית

1. נספח זה מספק מידע על סוגים מסוימים של אתרים כדי להנחות את המדינות החברות בהכנת מועמדות של אתרים לרישום ברשימת מורשת עולמית. בהנחיות אלו חשוב להיעזר בפרק II – "רשימת מורשת עולמית" של ההנחיות האופרטיביות.
2. הוועדה אימצה את ממצאי מפגשי המומחים בעניין נופי תרבות, ערים, תעלות ודרכים. (חלק א').
3. התייחסות לדיווחים של מפגשי מומחים שנערכו לבקשת הוועדה למורשת עולמית, במסגרת האסטרטגיה הגלובלית לרשימת מורשת עולמית מאוזנת, מייצגת ומהימנה. (חלק ב').
4. מפרט מחקרים השוואתיים ונושאים שהכינו הארגונים המייעצים. (חלק ג').

חלק א - נופי תרבות, ערים, תעלות ודרכים

5. הוועדה למורשת עולמית זיהתה והגדירה סוגים של אתרי תרבות וטבע ואימצה הנחיות ספציפיות כדי לזרז את הערכת אתרים אלו עם הגשת מועמדותם להכללה ברשימת מורשת עולמית. כיום, הם כוללים את הקטגוריות שלהלן, אם כי ייתכן שיתווספו אליהן קטגוריות נוספות במרוצת הזמן:
 - א. **נופי תרבות;**
 - ב. **ערים היסטוריות ומרכזי ערים;**
 - ג. **תעלות מורשת;**
 - ד. **דרכי מורשת.**

נופי תרבות

הגדרות וקטגוריות

6. **נופי תרבות מייצגים "יצירות משולבות של טבע ואדם"**, כמפורט בסעיף 1 של האמנה. הם מעידים על התפתחות החברה האנושית וההתיישבות לאורך זמן, בהשפעתם של אילוצים פיזיים ו/או הזדמנויות שהסביבה הטבעית יצרה ובהשפעת כוחות חברתיים, כלכליים ותרבותיים שנבעו מכך, פנימיים וחיצוניים כאחד. יש לבחור אותם הן על סמך ערכם האוניברסלי היוצא מהכלל והן על סמך ייצוגיותם מבחינת אזור גיאו-תרבותי מוגדר בבירור, וכן על סמך יכולתם להמחיש את האלמנטים התרבותיים המהותיים והמובחנים של אזורים אלו.

7. נופי תרבות יבחרו על פי הערך האוניברסלי היוצא מן הכלל שלהן ומידת ייצוגם במונחים גיאוגרפיים ומאפיינים אחרים של האזור.
8. המונח 'נופי תרבות' כולל מגוון ביטויים של האינטראקציה בין בני האדם לבין הסביבה הטבעית שלהם.
9. נופי תרבות משקפים לא אחת טכניקות ספציפיות של שימוש בר-קיימא בקרקע המתבססות על המאפיינים והמגבלות של הסביבה הטבעית שהם נמצאים בה והתייחסות רוחנית ספציפית לטבע. ההגנה על נופי תרבות יכולה לתרום לשיטות מודרניות של שימוש בר-קיימא בקרקע ויכולה לשמר או לבסס את ערכי הטבע בנוף. קיומן המתמשך של צורות מסורתיות של שימוש בקרקע תומך במגוון הביולוגי באזורים רבים בעולם. ההגנה על נופי תרבות מסורתיים עוזרת לפיכך לשמור על המגוון הביולוגי.

קטגוריות של נופ תרבות*

10. לנופי התרבות שלוש קטגוריות עיקריות:
- א. **נוף שעוצב ותוכנן במתכוון בידי אדם** – כאן נכללים גנים ופארקים שהוקמו מטעמים אסתטיים ואשר קשורים לעתים קרובות (אם כי לא תמיד) למבנים או למכלולים דתיים או מונומנטליים;
- ב. **נוף שהתפתח באופן אורגני** – מקורו של נופ כזה בצורך ראשוני חברתי, כלכלי, מנהלי ו/או דתי, שיחד עם הסביבה הטבעית שלו, או בתגובה לה, התפתח לצורתו הנוכחית. נופים כאלה, בצורתם ובמרכיביהם, משקפים את תהליך ההתפתחות, והם מתחלקים לשתי קטגוריות-משנה:
- **שריד נופ (או מאובן)** – נופ שהתהליך האבולוציוני בו הגיע אל קצו בשלב כלשהו בעבר, בבת אחת או לאורך זמן. עם זאת, המאפיינים המבחינים המהותיים שלו עדיין ניכרים בצורתו החומרית.
 - **נוף מתמשך** – נופ ששומר על תפקיד חברתי פעיל בחברה בת-זמננו וקשור קשר הדוק באורח חיים מסורתי, והתהליך האבולוציוני בו עדיין נמשך. בד בבד, הוא מציג עדויות חומריות מהותיות להתפתחותו לאורך זמן.
- ג. **נוף תרבות אסוציאטיבי** – הכללת נופים כאלה ברשימת מורשת עולמית מוצדקת בשל הקשרים הדתיים, האמנותיים או התרבותיים החזקים של הטבע, ולא דווקא בשל העדות התרבותית החומרית; זו עשויה להיות משנית או אפילו לא להתקיים כלל.

* ראה טבלה בנספח 6, סעיף 1.6.

הכללת נופי תרבות ברשימת מורשת עולמית

11. גודלו של נופ התרבות שאמור להיכלל ברשימת מורשת עולמית הוא יחסי לפונקציות והרציונליות שלו. בכל מקרה, המדגם שבחורים חייב להיות מהותי דיו כדי לשקף נכונה את מכלול נופ התרבות שהוא ממחיש. אין לפסול את האפשרות ליעד אזורים ליניאריים ארוכים המייצגים רשתות תחבורה ותקשורת בעלות חשיבות תרבותית.
12. הקריטריונים הכלליים לשימור וניהול הם קריטריונים שווים לכל נופי התרבות. חשוב שתיוחד תשומת לב ראויה לכל הערכים המיוצגים בנוף, ערכי תרבות וערכי טבע. יש להכין את המועמדות בשיתוף כל בעלי העניין, הרשויות המקומיות באישורן ובתמיכתן המלאה.
13. קיומה של הקטגוריה 'נופי תרבות', ברשימת מורשת עולמית על סמך הקריטריונים המפורטים בסעיף 77 בהנחיות האופרטיביות, אין בה כדי להוציא את האפשרות שאתרים בעלי חשיבות תרבותית וגם טבעית יוצאת דופן יוסיפו להיות מוכרזים (סעיף 46 בהנחיות האופרטיביות). **אתרים אלו, המתוארים כ'אתרים מעורבים' (mixed), ערכם האוניברסלי היוצא מן הכלל חייב להיות מוצדק כבעל חשיבות תרבותית וגם טבעית יוצאת מן הכלל.**

ערים היסטוריות ומרכזי ערים

הגדרות וקטגוריות

14. קבוצות של מבנים עירוניים הראויות להיכלל ברשימת מורשת עולמית מתחלקות לשלוש קטגוריות עיקריות:

- א. **ערים לא מיושבות** – שיש בהן עדות ארכיאולוגית שאינה משתנה של העבר; ערים אלו עומדות בדרך כלל בתנאי האותנטיות, וביתן לפקח על שימורן;
- ב. **ערים היסטוריות מיושבות** – אשר מעצם טבען התפתחו ויוסיפו להתפתח תחת השפעות של שינויים חברתיים-כלכליים ותרבותיים. מצב זה הופך את בחינת האותנטיות שלהן לקשה יותר ואת מדיניות השימור לבעייתית יותר;
- ג. **ערים חדשות במאה העשרים** – שיש להן באופן פרדוקסלי משהו משותף עם הקטגוריות הנ"ל: אפשר לזהות את הארגון העירוני המקורי שלהן ואין להתכחש לאותנטיות שלהן, אך עתידן אינו ברור מפני שהפיתוח בהן ברובו אינו ניתן לשליטה.

רישום ערים היסטוריות ומרכזי ערים ברשימת מורשת עולמית*

15. חשיבות ערים היסטוריות תיבחן על-פי הפרמטרים שלהלן:

א. ערים לא מיושבות

הערכת ערים לא מיושבות אינה מעוררת קשיים מיוחדים מעבר לאלו הקשורים באתרים ארכיאולוגיים בכלל: הקריטריונים ליחודיות או לאופי ייחודי הובילו לבחירתן של קבוצות מבנים ראויות לציון בזכות טוהר סגנון, ריכוז המונומנטים שבהן ולעתים בזכות חשיבות ההקשרים ההיסטוריים שלהן. חשוב שאתרים ארכיאולוגיים עירוניים ירשמו כיחידות אינטגרליות. אין די בקבוצה של מונומנטים או קבוצה קטנה של בניינים כדי לרמוז על התפקודים הרבים והמורכבים של עיר שנעלמה; שרידי עיר כזאת אמורים להשתמר בשלמותם ככל האפשר בסביבתם הטבעית.

ב. ערים היסטוריות מיושבות

במקרה של ערים היסטוריות מיושבות, הקשיים רבים, בעיקר בשל שברירות המרקם העירוני שלהן שבמקרים רבים הופך מאוד מאז תחילת העידן התעשייתי ובשל המהירות האדירה שבה הפכה אף סביבתם לעירונית. כדי שעיר כזאת תהיה זכאית להופיע ברשימה, עליה לזכות בהכרה לאור העניין האדריכלי שבה, ולא רק על בסיס תפקידה בעבר או ערכה בתור סמל היסטורי על-פי **קריטריון (i)** לאתרי תרבות המופיע ברשימת המורשת העולמית [(סעיף 77) בהנחיות האופרטיביות]. לצורך זכאות להופיע ברשימה, צריכים הארגון המרחבי, המבנה, החומרים, הצורות, ובמידת האפשר תפקודי קבוצת המבנים, לשקף את התרבות או את רצף התרבויות שבגינן הוצעה המועמדות של האתר. אפשר להבחין בין ארבע קטגוריות:

1. **ערים טיפוסיות לתקופה או תרבות ספציפיות** – שהשתמרו כמעט במלואן, וכמעט שלא הושפעו מהתפתחויות מאוחרות. כאן האתר המועמד לרישום הוא העיר על כל סביבותיה, ולכן יש להגן גם על הסביבה;
2. **ערים שהתפתחו לפי מאפיינים מיוחדים** – שהצליחו לשמר, לעתים בתוך סביבה טבעית יוצאת דופן, הסדרים מרחביים ומבנים אופייניים לשלבים השונים בהיסטוריה שלהן. כאן מקבל החלק ההיסטורי המוגדר בבירור, עדיפות על פני הסביבה העכשווית;
3. **'מרכזים היסטוריים'** – שתופסים בדיוק אותו השטח שתפסו הערים הקדומות, ועתה הם מוקפים בערים מודרניות. כאן חשוב לקבוע את הגבולות המדויקים של האתר בממדים ההיסטוריים הרחבים ביותר שלו ולדאוג כראוי לסביבתו המיידית;

* (המושג נדון על ידי איקומוס בפריז, צרפת (ספטמבר 1984)).

4. **מתחמים, אזורים או יחידות מבודדות** – שאפילו המצב שבו שרדו מספק עדות ברורה לאופייה של העיר ההיסטורית שנעלמה. במקרים כאלה האזורים והמבנים ששרדו חייבים לספק עדות מספקת ליושרה/לשלמות מן העבר.

מרכזים היסטוריים ואזורים היסטוריים יכללו ברשימה רק אם הם מכילים מספר רב של מבנים עתיקים בעלי חשיבות מונומנטלית המספקים עדות ישירה להיבטים האופייניים של עיר שיש בה עניין מיוחד. **אין לעודד מועמדות של בניינים מבודדים שאינם קשורים זה בזה המייצגים כשלעצמם כביכול עיר שאי-אפשר להבחין במרקם העירוני שלה.**

עם זה, **אפשר להציע אתרים התופסים מרחב מוגבל** אך יש להם השפעה משמעותית על ההיסטוריה של תכנון ערים. במקרים כאלה, המועמדות צריכה להבהיר שמדובר בקבוצה מונומנטלית שיש לרשום אותה וכי העיר נזכרת רק דרך אגב משום שהיא המקום שבו האתר ממוקם. בדומה, אם **מקומו של בניין בעל משמעות אוניברסלית יוצאת מהכלל** הוא בסביבה עירונית מדורדרת מאוד או שאין לה ייצוג עירוני מספיק, צריך לרשום את הבניין, כמובן, בלי כל התייחסות מיוחדת לעיר.

ג. ערים חדשות של המאה העשרים

קשה להעריך את איכותן של הערים החדשות של המאה העשרים. ההיסטוריה לבדה תשפוט אילו מהן יהיו דוגמאות מוצלחות של תכנון עירוני בן-זמננו. יש לדחות את בדיקת התיקים הקשורים בערים אלו, פרט לנסיבות יוצאות דופן.

בתנאים הנוכחיים, צריך **להעדיף מתוך רשימת המורשת העולמית אזורים עירוניים קטנים או בגודל בינוני**, שכן אזורים כאלו יוכלו לנהל צמיחה, אם תהיה כזאת, ולא ערי ענק (מטרופולין) שלא קל לספק לגביהן מידע ותיעוד שימשם בסיס משיביע רצון להצגתן בשלמותן ברשימה.

לנוכח ההשפעות האפשריות על עתידה של עיר, **מועמדות כזו לרשימת מורשת עולמית צריכה להיות עניין מיוחד. הופעה ברשימה משמעותה שכבר ננקטו אמצעי חקיקה ומינהל כדי להבטיח הגנה על קבוצת המבנים וסביבתם**. חשוב שתהא גם מודעות מצד האוכלוסייה הנוגעת לעניין, משום שבלי השתתפותה הפעילה, כל תכנית שימור לא תהיה מעשית.

תעלות מורשת

16. המושג 'תעלות' נדון בהרחבה בדוח מומחים בנושא תעלות מורשת (קנדה, ספטמבר 1994).

הגדרה

17. **תעלה היא מעבר מים מעשה ידי אדם** – היא עשויה להיות בעלת ערך אוניברסלי יוצא מהכלל – היסטורי או טכנולוגי – בשל מהותה או בתור דוגמה יוצאת דופן המייצגת קטגוריה זו של אתר תרבותי. אפשר שהתעלה תהיה עבודה מונומנטלית, או תאפיין נוף תרבות ליניארי או שתהיה מרכיב אינטגרלי בנוף תרבות מורכב.

רישום תעלות מורשת ברשימת מורשת עולמית

18. האוטנטיות תלויה בערכים ובקשרים שביניהם. אחד המאפיינים המיוחדים של התעלה בתור אלמנט של מורשת הוא התפתחותה לאורך זמן. הדבר קשור באופן השימוש בה בתקופות שונות ובשינויים הטכנולוגיים הקשורים לתעלה. היקף ועומק השינויים הללו עשוי להיות אלמנט של מורשת.

19. אוטנטיות התעלה והפרשנות ההיסטורית לה כוללות את הקשר בין האתר הפיזי ובין אתרים ניידיים אפשריים (סירות, פריטי כיווט), מבנים נלווים (גשרים) וכו'.

20. חשיבות התעלות יכולה להיבחן לפי פרמטרים של טכנולוגיה, כלכלה, חברה ונוף, כמפורט להלן:

א. טכנולוגיה

תעלות יכולות לשמש למטרות: השקיה, מעבר כלי שיט, הגנה, ניצול כוח מים, מניעת הצפה, ניקוז קרקע ואספקת מים. להלן תחומי הטכנולוגיה שעשויים להיות בעלי חשיבות:

1. ביטון התעלה ואטימתה;
2. המבנים ההנדסיים של התעלה לעומת מאפיינים מבניים בתחומים אחרים של אדריכלות וטכנולוגיה;
3. פיתוח שיטות בנייה מתוככמות;
4. הטמעה ושימוש בטכנולוגיות.

ב. כלכלה

תעלות תורמות לכלכלה: פיתוח כלכלי והעברת סחורות ובני אדם. התעלות היו דרכי התעבורה הראשונות מעשה ידי אדם להעברה יעילה של מטענים גדולים. התעלות מילאו ומוסיפות למלא תפקיד מכריע בפיתוח כלכלי בזכות שימושי השקיה שלהן. הגורמים שלהלן הם בעלי חשיבות:

1. בניית לאום;
2. פיתוח חקלאי;
3. פיתוח תעשייתי;
4. יצירת עושר;
5. פיתוח כישורי הנדסה ויישומם בתחומים וענפים אחרים;
6. תיירות.

ג. חברה

לבניית התעלות ולהמשך תפעולן יש והיו תוצאות במובן של:

1. חלוקת העושר, והשלכותיו החברתיות והתרבותיות;
2. תנועת בני אדם ואינטראקציה בין קבוצות תרבותיות.

ד. נוף

לעבודות הנדסיות רחבות היקף כאלה הייתה וישנה השפעה על הנוף הטבעי. פעילות תעשייתית הקשורה בה ושינוי דפוסי התיישבות מחוללים שינויים ניכרים בצורת הנוף ובתבניתו.

דרכי מורשת

21. המונח 'דרכים' או נתיבי תרבות נדון בישיבת המומחים בנושא 'דרכים כחלק ממורשת התרבות שלנו' (מדריד, ספרד, נובמבר 1994).

הגדרה וקטיגוריה

22. המושג 'דרכי מורשת' הוא מושג עשיר ויצירתי ומציע מסגרת רחבה המשלבת הבנה הדדית, גישה פלורליסטית להיסטוריה ותרבות של שלום.

23. **דרך מורשת** – מורכבת מאלמנטים מוחשיים שבהם החשיבות התרבותית נובעת מחילופים ומהיבטות רב-ממדית בין מדינות או אזורים, והם ממחישים את האינטראקציה בתנועה לאורך הדרך, במרחב ובזמן.

רישום דרכי מורשת ברשימת מורשת עולמית

24. בהחלטה אם דרך מורשת מסוימת מתאימה להרשם ברשימת מורשת עולמית, יש להביא בחשבון את הנקודות שלהלן:

- א. דרישה לערך אוניברסלי יוצא מהכלל.
 - ב. המושג 'דרכי מורשת':
 - * **מבוסס** על הדינמיקה שבתנועה ועל **רעיון החילופין תוך המשכיות** בזמן ובמרחב;
 - * **מתייחס למכלול**; לדרך יש איכות העולה על סך האלמנטים שלה, והיא שמעניקה לה את משמעותה התרבותית;
 - * **מדגיש את הדיאלוג בין מדינות או אזורים**;
 - * **מבטא רב-ממדיות** בעלת היבטים שונים המתפתחים ומוסיפים על מטרתו הראשונית, שעשויה להיות דתית, מסחרית, מנהלית או אחרת.
 - ג. **דרך מורשת יכולה להיחשב סוג מסוים ודינמי של נוף תרבות.**
 - ד. **דרך מורשת כאוסף** של אלמנטים מוחשיים, המעידים על חשיבות הדרך עצמה.
 - ה. **מבחן האותנטיות יחול על חשיבותה ועל האלמנטים האחרים של הדרך.** יובאו בחשבון אורך הדרך, ועד כמה היא פעילה כיום, וכן השאיפות הלגיטימיות לפיתוח העמים המושפעים ממנה.
- נקודות אלו יובאו בחשבון בתוך המסגרת הטבעית של הדרך והרבדים הלא-מוחשיים והסמליים שלה.**

חלק ב - דוחות אזורים ונושאים של מפגשי מומחים

25. הוועדה למורשת עולמית, במסגרת האסטרטגיה הגלובלית ליצירת רשימת מורשת עולמית מאוזנת, מייצגת ואמינה, מזמנת מפגשי מומחים אזורים ונושאים על סוגים שונים של אתרים. תוצאות המפגשים הללו עשויות להנחות את המדינות החברות בהכנת מועמדות. את דוחות מפגשי המומחים המוגשים לוועדה למורשת עולמית אפשר למצוא באתר האינטרנט whc.unesco.org.

חלק ג - מחקרים נושאים והשוואתיים של הארגונים המייעצים

26. כדי לעמוד בהתחייבות בעניין הערכות מועמדות של אתרים תרבותיים וטבעיים, הארגונים המייעצים מבצעים מחקרים השוואתיים ונושאים, לעתים בשיתוף ארגונים שותפים, במגוון נושאים כדי לספק הקשר להערכותיהם. את רוב הדוחות אלה אפשר למצוא באתר האינטרנט המתאימים, והם כוללים:

Earth's Ecological History

A Contextual Framework for Assessment of World Heritage Fossil Site Nominations (1996)

International Canal Movements List (1996)

<http://www.icomos.org/studies/canals-toc.htm>

World Heritage Bridges (1996)

<http://www.icomos.org/studies/bridges.htm>

A Global Overview of Forest Protected Areas on the World Heritage List (1997)

<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/forests>

(A Global Overview of Wetland and Marine Protected Areas on the World Heritage List 1997)
<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/wetlands/>

Human Use of World Heritage Natural Sites (September 1997)
<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/human/>

Fossil Hominid Sites (1997)
<http://www.icomos.org/studies/hominid.htm>

The Urban Architecture Heritage of Latin America (1998)
<http://www.icomos.org/studies/latin-towns.htm>

International Cultural Crossroads; Cultural Routes, Legislation and Cultural Tourism (1998)
http://www.icomos-ciic.org/INDEX_esp.htm

Les Théâtres et les Amphithéâtres antiques (1999)
<http://www.icomos.org/studies/theatres.htm>

Railways as World Heritage Sites (1999)
<http://www.icomos.org/studies/railways.htm>

The wine and the vine routes in the Mediterranean Cultural Heritage (1999)
http://www.icomos-ciic.org/index_esp.htm

A Global Overview of Protected Areas on the World Heritage List of Particular Importance for Biodiversity (November 2000)
<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/>

Les Villages ouvriers comme éléments du patrimoine de l'industrie (2001)
<http://www.icomos.org/studies/village-ouvriers.htm>

A Global Strategy for Geological World Heritage (February 2002)

Rock-Art Sites of Southern Africa (2002)
<http://www.icomos.org/sarockart.htm>

אותנטיות בהקשר של האמנה למורשת עולמית

נספח 4

אותנטיות בהקשר של האמנה למורשת עולמית

מבוא

את 'מסמך נארה בדבר אותנטיות' ניסחו 45 שהשתתפו ב'ועידת נארה' בדבר אותנטיות והקשר שלה לאמנה למורשת עולמית" שהתקיימה בנארה, יפן, ב-1 עד 6 בנובמבר 1994, בהזמנת הסוכנות לתרבות (ממשלת יפן) ומחוז נארה. ועידת נארה אורגנה בשיתוף אונסקו, ICCROM ו-ICOMOS. הוועדה (במושבה ה-18, פוקט, תאילנד 1994) אימצה את המלצות מסמך נארה. מפגשי מומחים נוספים העשירו את המושג אותנטיות בהקשר של מורשת עולמית.

מסמך נארה בדבר אותנטיות

הקדמה

1. אנו, המומחים שהתכנסנו בנארה (יפן), מבקשים להודות על הנדיבות והאומץ האינטלקטואלי שהפגינו שלטונות יפן בכך שאפשרו קיומו של פורום נחוץ זה, אשר בו יכולנו לקרוא תיגר על החשיבה הקונבנציונלית בתחום השימור ולדון בדרכים ובאמצעים להרחיב את אופקינו כדי לתת כבוד רב יותר למגוון התרבותי לשימור המורשת.
2. אנו מכירים בערכה של מסגרת הדיון שיזמה הוועדה למורשת עולמית ליישם את מבחן האותנטיות בדרכים שיעניקו את מלוא הכבוד לערכים החברתיים והתרבותיים של כל החברות המתמודדות עם שאלת הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של אתרי תרבות המוצעים כמועמדים לרישום ברשימת מורשת עולמית.
3. מסמך נארה בדבר אותנטיות נכתב לאור 'אמנת ונציה' (1964), מסתמך עליה ומרחיב אותה למורשת התרבות והאינטרסים בעולם בן-זמננו.
4. בעולם הנתון יותר ויותר לכוחות הגלובליזציה וההומוגניות ובעולם שבו החיפוש אחר זהות תרבותית נעשה לעתים באמצעות לאומנות תוקפנית ודיכוי תרבויות של מיעוטים, התרומה החיונית של ערך האותנטיות בשימור היא בהארה והבהרה של הזיכרון הקולקטיבי של האנושות.

מגוון תרבותי ומגוון מורשת

5. מגוון התרבויות והמורשת בעולמנו הוא מקור חסר תחליף לעושר רוחני ואינטלקטואלי לאנושות כולה. יש לקדם את ההגנה על המגוון התרבותי ועל מגוון המורשת ואף להרחיבם באורח פעיל, בהיותם היבט חיוני של ההתפתחות האנושית.
6. מגוון המורשת התרבותית קיים בזמן ובמרחב ודורש יחס של כבוד לתרבויות אחרות ולכל היבטי מערכות האמונה שלהן. במקרים שבהם נראה שיש סתירה בערכים התרבותיים, הכבוד כלפי מגוון תרבותי דורש הכרה בלגיטימיות הערכים התרבותיים של כל הצדדים.
7. כל התרבויות והחברות מעוגנות בצורות ביטוי, בדרכים מוחשיות ולא-מוחשיות, המהוות את המורשת שלהן, ויש לכבדן.

8. חשוב להדגיש שאחד מעקרונות היסוד של אונסקו הוא שמורשת התרבותית של אחר היא מורשת התרבותית של העולם. האחריות למורשת התרבותית ולניהולה מוטלת בראש ובראשונה על הקהילה התרבותית שיצרה אותה, ולפיכך על מי שמטפל בה. ואולם, נוסף על אחריות זו, השמירה על אמנות והסכמים בין-לאומיים שגובשו בעניין שימור מורשת תרבותית מצריך התחשבות בעקרונות ובאחריות הנובעים מהם. רצוי מאוד לשמור על איזון בין הדרישות של כל קהילה לבין הדרישות של קהילות אחרות, בתנאי שהשגת איזון זה אינה פוגעת בערכי התרבות היסודיים שלהן.

ערכים ואותנטיות

9. שימור המורשת התרבותית בכל צורתיה ובתקופותיה ההיסטוריות מעוגן בערכים המיוחדים למורשת. מקצת מיכולתנו להבין ערכים אלו מותנית במידה שבה אפשר לראות במקורות המידע על ערכים אלו מקורות אמינים ואמתיים. הידע וההבנה של מקורות מידע אלו, ביחס למאפיינים המקוריים והמאפיינים הנובעים מהם של המורשת התרבותית ושל משמעותם הם תנאי מקדים בסיסי להערכת כל היבטי האותנטיות.

10. אותנטיות הנבחנת באופן זה ומאשרת באמנת ונציה היא גורם חיוני בנוגע לערכים. הבנת האותנטיות ממלאת תפקיד מכריע בכל המחקרים המדעיים של המורשת התרבותית, בתכניות שימור ושחזור וכן במסגרת נוהלי הרישום המשמשים את האמנה למורשת עולמית ורשימות אחרות של מורשת תרבותית.

11. כל ההחלטות בעניין הערכים של אתרי תרבות וכן בעניין אמינות מקורות המידע הקשורים בהם עשויות להשתנות מתרבות לתרבות, ואפילו בתוך אותה תרבות עצמה. לפיכך אי-אפשר לבסס את קביעת הערכים והאותנטיות על קריטריונים קבועים. להפך, הכבוד לכל התרבויות דורש שאתרי המורשת יבחנו בתוך ההקשרים התרבותיים שהם שייכים אליהם.

12. לפיכך, חשוב ונחוץ שבכל תרבות תינתן הכרה על-פי האופי הספציפי של ערכי המורשת שלה וכן האמינות והאמיתות של מקורות המידע הקשורים בה.

13. כפוף לטיבה של מורשת תרבותית, ההקשר התרבותי שלה והערכתה על פני זמן, ההערכות האותנטיות עשויות להיות קשורות בערכו של מגוון גדול של מקורות מידע. אפשר שהיבטים של המקורות יכללו צורה ועיצוב, חומרים ותוכן, שימוש ותפקוד, מסורת וטכניקות, מקום ורקע, רוח ותחושה וכן גורמים פנימיים וחיצוניים אחרים. השימוש במקורות אלו מאפשר להרחיב את הממדים האמנותיים, ההיסטוריים, החברתיים והמדעיים הספציפיים של המורשת התרבותית הנבדקת.

תוספת 1: הצעות למעקב (הוצע ע"י הרב טובל)

- א. כבוד למגוון התרבותי ולמגוון המורשת דורש מאמץ מודע להימנע מכפיית נוסחאות קבועות או נהלים סטנדרטיים בניסיון להגדיר או לקבוע אותנטיות של מונומנטים ואתרים ספציפיים.
- ב. מאמצים לקבוע אותנטיות באופן שיכובד מגוון תרבויות ומורשת דורשים גישות המעודדות תרבויות לפתח תהליכים וכלים אנליטיים ספציפיים לאופיין ולצרכים שלהן. אפשר שיהיו להם כמה היבטים משותפים:
- * להבטיח שהערכת אותנטיות כרוכה בשיתוף פעולה רב-תחומי ובשימוש הולם בכל המומחיות והידע הקיימים;
 - * להבטיח שהערכים המיוחסים אכן מייצגים את התרבות ואת מגוון האינטרסים שלה, במיוחד בנוגע למונומנטים ואתרים;
 - * לתעד בבירור את האופי הספציפי של האותנטיות של המונומנטים והאתרים כהנחיה מעשית לטיפול וניטור בעתיד;
 - * לעדכן הערכות אותנטיות לפי השתנות הערכים והנסיבות.
- ג. חשובים במיוחד המאמצים להבטיח שהערכים המיוחסים אכן יכולו ושהקביעה כוללת מאמצים לגבש, ככל האפשר, קונסנזוס רב-תחומי וקהילתי בעניין ערכים אלו.
- ד. הגישות צריכות גם להתבסס על שיתוף פעולה בין-לאומי בין כל בעלי העניין בשימור המורשת התרבותית ולאפשר שיתוף פעולה כזה כדי לשפר את הכבוד הגלובלי וההבנה כלפי ביטויים מגוונים וערכים של כל תרבות.
- ה. המשך הידברות זו והרחבתה לאזורים ותרבויות ברחבי העולם הם תנאי מוקדם לחיזוק הערך המעשי של משקל האותנטיות בשימור המורשת המשותפת של המין האנושי.
- ו. הגברת המודעות בציבור להיבט בסיסי זה של המורשת היא תנאי חיוני להגיע לצעדים מוחשיים של הגנה על אתרי העבר. הדבר כרוך בפיתוח הבנה מעמיקה יותר של הערכים שאתרי התרבות עצמם מייצגים וכן ביחס של כבוד כלפי תפקידם של המונומנטים והאתרים הללו בחברה בת-זמננו.

תוספת 2: הגדרות

שימור: כל המאמצים המכוונים להבין את מורשת התרבותית, להכיר את ההיסטוריה והמשמעות שלה, להבטיח את ההגנה החומרית עליה ולפי הצורך, גם את הצגתה, שיקומה והרחבתה. (מורשת תרבותית נתפסת ככוללת מונומנטים, קבוצות מבנים ואתרים בעלי ערך תרבותי (כמוגדר בסעיף 1 באמנה למורשת עולמית).

מקורות מידע: כל המקורות בכתב, בעל-פה ובאיוור, המאפשרים לדעת על טיבה, פרטיה, משמעותה של המורשת התרבותית ועל ההיסטוריה שלה.

II. CHRONOLOGICAL BIBLIOGRAPHY - ON AUTHENTICITY

Publications which preceded the Nara meeting and which helped prepare the ground for the authenticity discussion which took place in Nara:

Larsen, Knut Einar, *A note on the authenticity of historic timber buildings with particular reference to Japan*, Occasional Papers for the World Heritage Convention, ICOMOS, December 1992.

Larsen, Knut Einar, *Authenticity and Reconstruction: Architectural Preservation in Japan*, Norwegian Institute of Technology, Vols. 1-2, 1993.

Preparatory meeting for the Nara Meeting, held in Bergen, Norway. 31 January - 1 February 1994:

Larsen, Knut Einar and Marstein, Nils (ed.), *Conference on authenticity in relation to the World Heritage Convention Preparatory workshop*, Bergen, Norway, 31 January - 2 February 1994, Tapir Forlag, Trondheim 1994.

The Nara meeting. 1-6 November 1994. Nara. Japan:

Larsen, Knut Einar with an editorial group (Jokilehto, Lemaire, Masuda, Marstein, Stovel), *Nara conference on authenticity in relation to the World Heritage Convention. Conference de Nara sur l'authenticite dans le cadre de la Convention du Patrimoine Mondial*. Nara, Japan, 1-6 November 1994, Proceedings published by UNESCO - World Heritage Centre, Agency for Cultural Affairs of Japan, ICCROM and ICOMOS, 1994.

The Nara meeting brought together 45 experts from 26 countries and international organizations from around the world. Their papers are contained in the volume cited above, as is the Nara document prepared in a working group of 12 meeting participants and edited by Raymond Lemaire and Herb Stovel. This volume of Proceedings invites members of ICOMOS and others to extend the discussions of the Nara Document issues to other regions of the world.

Significant post-Nara regional meetings (as of January 2005):

Authenticity and Monitoring, October 17-22, 1995, Cesky Krumlov, Czech Republic, ICOMOS European Conference, 1995.

The European ICOMOS Conference of 17-22 October, 1995 which took place in Cesky Krumlov, Czech Republic brought together 18 European members of ICOMOS to present national views of the application of authenticity concepts from 14 countries. A synthesis of presentations affirmed the importance of authenticity within the analytical processes we apply to conservation problems as a means of assuring truthful, sincere and honest approaches to conservation problems, and gave emphasis to strengthening the notion of dynamic conservation in order to apply authenticity analysis appropriately to cultural landscapes and urban settings.

Interamerican symposium on authenticity in the conservation and management of the cultural heritage, US/ICOMOS, The Getty Conservation Institute, San Antonio, Texas 1996.

This Authenticity meeting which took place in San Antonio, Texas, USA in March 1996, brought together participants from ICOMOS national committees of North, Central and South America to debate the application of the concepts of Nara. The meeting adopted the

Declaration of San Antonio, which discussed the relationship between authenticity and identity, history, materials, social value, dynamic and static sites, stewardship and economics, and contained recommendations extending "proofs" of authenticity to include *reflection of its true value, integrity, context, identity, use and function*, as well as recommendations pertinent to different typologies of sites.

Saouma-Forero, Galia, (edited by), *Authenticity and integrity in an African context: expert meeting, Great Zimbabwe*, Zimbabwe, 26-29 May 2000, UNESCO - World Heritage Centre, Paris 2001.

The Great Zimbabwe meeting organised by the World Heritage Centre (26-29 May 2000) focused attention on both authenticity and integrity in an African context. Eighteen speakers looked at issues arising in management of both cultural and natural heritage properties. The meeting resulted in the publication cited above, which includes a set of recommendations coming from meeting participants. Among recommendations were suggestions to include *management systems, language, and other forms of intangible heritage* among attributes expressing authenticity, and an emphasis given to the place of local communities in the sustainable heritage management process.

Reconstruction discussions in the context of the *World Heritage Convention* (as of January 2005):

The Riga Charter on authenticity and historical reconstruction in relationship to cultural heritage adopted by regional conference, Riga, 24 October 2000, Latvian National Commission for UNESCO-World Heritage Centre, ICCROM.

Incerti Medici, Elena and Stovel, Herb, *Authenticity and historical reconstruction in relationship with cultural heritage, regional conference, Riga, Latvia, October 23-24 2000: summary report*, UNESCO - World Heritage Centre, Paris, ICCROM, Rome 2001.

Stovel, Herb, *The Riga Charter on authenticity and historical reconstruction in relationship to cultural heritage, Riga, Latvia, October 2000*, in *Conservation and management of archaeological sites*, **Vol. 4, n. 4, 2001.**

Alternatives to historical reconstruction in the World Heritage Cities, Tallinn, 16-18 May 2002, Tallinn Cultural Heritage Department, Estonia National Commission for UNESCO, Estonia National Heritage Board.

תבנית הגשת מועמדות לרישום אתרים

ברשימת המורשת העולמית*

נספח 5

נספח 5 התבנית להגשת מועמדות לרישום אתרים
ברשימת המורשת העולמית

* מסמך זה קיים בצורה אלקטרונית באתר האינטרנט של המרכז למורשת עולמית של אונסקו

(<http://whc.unesco.org/nominform.doc>)

תוקף תבנית זו החל מ-2.2.2005

תמצית מנהלים

	המדינה החברה
	מחוז
	שם האתר
	קואורדינטות גיאוגרפיות עד לשנייה הקרובה ביותר (UTM)
	תיאור בכתב של גבול(ות) האתר
לצורך מפה בגודל A4	מפה של האתר המועמד, המראה את גבולות האתר המוצע לרישום ואזורי החיץ שלו
	הצדקת הערך האוניברסלי היוצא מהכלל (על הטקסט להבהיר איזה ערך אוניברסלי יוצא מהכלל מגולם באתר המועמד)
	קריטריונים למועמדות האתר (לפרט קריטריונים לפי סעיף 77 בהנחיות האופרטיביות)
<p>ארגון: הוועד הישראלי לאונסקו</p> <p>כתובת: משרד החינוך</p> <p>טלפון: 972-2-5603746</p> <p>פקס: 972-2-5603747</p> <p>דואר אלקטרוני: barelid@education.gov.il</p> <p>אתר אינטרנט: www.education.gov.il/unesco</p>	מידע ליצירת קשר עם הגורם הרשמי במדינה

אתרים לרישום ברשימת המורשת העולמית

שימו לב: בעת הכנת המועמדות, על המדינות החברות להשתמש בתבנית זו אך להשמיט את דברי ההסבר המופיעים מתחת לכל כותרת.

תבנית המועמדות	דברי הסבר
פרק 1 - זיהוי האתר פרק זה ופרק 2 הם הפרקים החשובים ביותר בהגשת המועמדות. <ul style="list-style-type: none"> על פרק זה להבהיר לוועדה במדויק מהו מקום האתר וכיצד הוא מוגדר מבחינה גיאוגרפית. במקרה של מועמדות סדרתית, יש לצרף טבלה לכל אתר, קואורדינטות, אזור מוכרז ואזור חיץ. אפשר להוסיף גם מידע אחר, איזכורים ומפות המבחינים בין המרכיבים השונים. 	
א. המדינה	
ב. המחוז	
ג. שם האתר	<ul style="list-style-type: none"> זהו השם הרשמי של האתר, כפי שיופיע בפרסומים של המורשת העולמית, עליו להיות מדויק ותמציתי. אין לכלול יותר מ-200 סימני דפוס, לרבות רווחים וסימני פיסוק. במקרה של מועמדות סדרתיות, צריך לתת שם למכלול (למשל, "כנסיות הבארוק של הפיליפינים"). אין לכלול את שמות המרכיבים של מועמדות סדרתית (סעיפים 137-140 בהנחיות האופרטיביות); שמות אלו צריכים להיכלל בטבלה, כמפורט בפרק 1, סעיפים (ד) ו-(ו) שלהלן.
ד. קואורדינטות גיאוגרפיות עד לשנייה הקרובה ביותר	<ul style="list-style-type: none"> יש לפרט את קואורדינטות האורך והרוחב (במעלות עשרוניות או עד לשנייה הקרובה ביותר) או בקואורדינטות UTM של נקודה במרכז הקרוב לאתר המועמד. אין להשתמש במערכת קואורדינטות אחרת. במקרה של ספק, נא לפנות אל המרכז למורשת עולמית להתייעצות. במקרה של מועמדות סדרתית, יש לספק טבלה המציגה את שמו של כל אתר, האזור שלו (או העיר הקרובה ביותר, לפי הצורך) ואת הקואורדינטות של נקודת המרכז שלו. דוגמאות לתבנית קואורדינטות: צ' 45° 06' 05" מע 15° 37' 56" או אזור UTM 4586750 546570 צפונית:

דברי הסבר	תבנית המועמדות
<p>כנספח למועמדות יש לצרף קנה מידה ותאריכים:</p> <ol style="list-style-type: none"> העתק מקורי של המפה הטופוגרפית הרשמית המראה את האתר המוצע, בקנה המידה הגדול ביותר האפשרי המראה את האתר כולו. גבולות שטח האתר המוצע לרישום ואזור החיץ צריכים להיות מסומנים בבירור על מפה זו או על מפה נלווית. יש לפרט גם רישום של גבולות האזורים שיש להם הגנה משפטית מיוחדת רלוונטיות לאתר. במקרה של מועמדות סדרתית יהיה צורך בכמה מפות. <ul style="list-style-type: none"> אם אין מפות טופוגרפיות בקנה המידה המתאים, יש לספק במקומן מפות אחרות. המפות הלא-חתוכות צריכות להציג קנה מידה, אוריינטציה, היטל מפה, דטום, שם האתר ותאריך. במידת האפשר, צריך לשלוח את המפות מגולגלות ולא מקופלות. יש להגיש מידע גאוגרפי בצורה דיגיטלית, מותאם ל GIS (Geographic Information System). התוויית הגבולות (האתר המועמד ואזור החיץ) צריכה להיעשות בצורת וקטור, בקנה המידה הגדול ביותר האפשרי. אפשר לקבל ייעוץ מהמזכירות. מפת מיקום המראה את מקום האתר במדינה. תכניות ומפות של האתר שהוכנו במיוחד, המראות מאפיינים פרטניים, עשויות לעזור ואפשר לצרפן כנספח. כדי להקל את ההעסקה וההצגה לארגונים המייעצים ולוועדה למורשת עולמית, צריך לצרף לטקסט המועמדות גם הקטנה לגודל A4 וקובץ הדמיה דיגיטלי. אם לא מוצע אזור חיץ, על המועמדות לכלול הצהרה מנומקת מדוע לא נחוץ אזור חיץ לצורך שמירה מתאימה על האתר. 	<p>ה. מפות, ותכניות המראות את גבול האזור המוצע להכרזה ואזור החיץ</p>
<p>אזור הליבה: _____ הקטרים</p> <p>אזור החיץ: _____ הקטרים</p> <p>סך הכול: _____ הקטרים</p> <p>במקרה של מועמדות סדרתית, (סעיפים 140-137 להנחיות האופרטיביות) יש להראות בטבלת המועמדות הסדרתית את גודלם של השטחים המועמדים המרכיבים אותה ואת גודלו של כל אזור החיץ. יש לצרף טבלה שמציינת את המרכיבים השונים (אזור, קואורדינטות, שטח מוכרז ואזורי חיץ)</p>	<p>ו. שטח האתר המוצע לרישום ואזור החיץ המוצע</p>

דברי הסבר	תבנית המועמדות
פרק 2 - תיאור	
<ul style="list-style-type: none"> פרק זה יתאר את האתר במועד הגשת המועמדות תוך התייחסות למאפיינים החשובים של האתר. 	
<ul style="list-style-type: none"> אתרי תרבות - ההסבר צריך לכלול תיאור של המבנה או המבנים ושל הסגנון הארכיטקטוני שלהם, מועד הבנייה והחומרים. חשוב לתאר גם גנים, פארקים או רקע אחר. במקרה של עיר היסטורית או מחוז, אין צורך לתאר כל מבנה ומבנה, אך צריך לתאר בנפרד מבני ציבור חשובים ולספק הסבר לתכנון או לצורת הארגון של האזור, מתווה הרחובות. אתרי טבע - ההסבר צריך לעסוק במאפיינים הפיזיים החשובים, בגיאולוגיה, בבתי הגידול, במינים ובגודל האוכלוסייה וכן במאפיינים ובתהליכים אקולוגיים חשובים אחרים. חשוב לצרף רשימת מינים ולהדגיש את קיומם של מינים מקומיים או הנתונים בסכנה. יש לתאר את ההיקף והשיטות לניצול המשאבים הטבעיים. נופי תרבות, חובה לספק תיאור של כל העניינים המוזכרים לעיל, וחשוב להקדיש תשומת לב מיוחדת לאינטראקציה בין האדם לסביבה. יש לתאר את האתר המועמד כולו, כאמור בפרק 1 לעיל (זיהוי האתר). מועמדות סדרתית, יש לתאר בנפרד כל אחד מהאתרים (סעיפים 137-140 בהנחיות האופרטיביות). 	א. תיאור האתר
<ul style="list-style-type: none"> אתרי תרבות - יש לתאר כיצד הגיע האתר לצורתו ולמצבו כיום, כולל את היסטוריית השימור שלו והשינויים המשמעותיים שהתחוללו בו. בתיאור זה צריך לכלול הסבר על שלבי הבנייה של: מונומנטים, אתרים, מבנים או קבוצות מבנים. יש לתאר אם חלו שינויים משמעותיים, הרס או בנייה מחדש. אתרי טבע - ההסבר צריך לסקור אירועים משמעותיים בהיסטוריה או בפרה-היסטוריה אשר השפיעו על התפתחות האתר ולתאר את האינטראקציה עם המין האנושי. כאן ייכללו עניינים כגון: התפתחות ושינויים בשימוש לצורכי ציד, דיג או חקלאות או שינויים שהתחוללו בעקבות שינוי אקלימי, שיטפונות, רעידות אדמה או כל גורם טבע אחר. נופי תרבות - יש לסקור את כל היבטי ההיסטוריה של הפעילות האנושית באזור. 	ב. היסטוריה והתפתחות

דברי הסבר	תבנית המועמדות
<p align="center">פרק 3 - הצדקה לרישום</p> <ul style="list-style-type: none"> פרק זה צריך להבהיר לוועדה מדוע האתר הוא בעל "ערך אוניברסלי יוצא מהכלל". יש לדייק בכתיבת פרק זה ולפרט בדקדקנות את הקריטריונים לרישום על-פי סעיף 77 להנחיות האופרטיביות. אין להציג חומר תיאורי מפורט על האתר או על ניהולו, הנכללים בפרקים אחרים, אלא להתמקד בשאלת חשיבותו של האתר. 	
<ul style="list-style-type: none"> יש להסביר בקצרה כיצד האתר עומד בקריטריונים שעל-פיהם מועמדותו מוצעת. בעת הצורך, ניתן להשתמש בפרק 2, ה"תיאור" שלעיל ובפסקה ג' ה"ניתוח ההשוואתי" שלהלן, אך אין להעתיק את הטקסט מפרקים אלו. יש להצדיק בנפרד כל קריטריון. במועמדות סדרתית יש להסביר לגבי כל אתר מדוע הוא בעל ערך אוניברסלי יוצא מן הכלל. 	<p>א. הקריטריונים שעל-פיהם האתר מוצע וההצדקה לרישום (סעיף 77 של ההנחיות האופרטיביות).</p>
<ul style="list-style-type: none"> ההצהרה בדבר ערך אוניברסלי יוצא מהכלל צריכה להבהיר מדוע האתר ראוי להיכלל ברשימת המורשת העולמית. ייתכן שיש בו שריד ייחודי מצורת מבנה מסוים או בית גידול או עיר מתוכננת. ייתכן שהוא שריד מוקדם או עשיר במיוחד, או שהוא מעיד על תרבות שנכחדה, דרך חיים או מערכת אקולוגית. ייתכן שהוא מכיל אוסף של מינים מקומיים הנתונים בסכנה, מערכות אקולוגיות יוצאות דופן, נופים יוצאים מן הכלל או תופעות טבע אחרות. 	<p>ב. הצהרה בדבר ערך אוניברסלי יוצא מהכלל (סעיפים 154-157 להנחיות האופרטיביות).</p>
<ul style="list-style-type: none"> יש לערוך השוואה בין האתר לבין: <ul style="list-style-type: none"> אתרים דומים [אם ישנם] ברשימת מורשת עולמית; אתרים דומים באותו אזור גיאוגרפי-תרבותי או ביו-גאוגרפי. אתרים בתקופת זמן היסטורית זהה. השוואה תפרט את קווי הדמיון בין האתר המוצע לבין האתרים האחרים ואת הסיבות המייחדות את האתר המוצע. יש להתייחס למחקרים בינ"ל, אזוריים או לאומיים המזהים את האתר כבעל ערך אוניברסלי יוצא מהכלל (סעיף 132 להנחיות האופרטיביות). 	<p>ג. ניתוח השוואתי בינ"ל - מצב השימור של אתרים דומים</p>

דברי הסבר	תבנית המועמדות
<ul style="list-style-type: none"> הצהרת האותנטיות או השלמות/היושרה צריכה להוכיח שהאתר עומד בתנאי האותנטיות/ היושרה/שלמות כפי שנקבעו בפרק II (ד) של הנחיות האופרטיביות, המתארים את הקריטריונים בפרוטרוט. אתר תרבות – צריך לתאר גם אם נעשו תיקונים תוך שימוש בשיטות ובחומרים מסורתיים באותה תרבות, בהתאם למסמך נארה (נספח 4). אתרי טבע – צריך לתאר כל הופעה חריגה של מינים אקזוטיים של בעלי חיים או צמחייה וכל פעילות מעשה ידי אדם שעלולה לפגוע ביושרת/שלמות האתר. 	<p>ד. אותנטיות או יושרה/שלמות</p>
<p>פרק 4 – מצב שימור האתר וגורמים משפיעים עליו</p> <ul style="list-style-type: none"> המידע המוצג בפרק זה יספק בסיס נתונים הנחוצים לניטור מצב האתר. יש לספק מידע סטטיסטי אמפירי במידת האפשר. המידע יתייחס למצב הפיזי, לסכנות ולאמצעים לשימור (סעיף 132 להנחיות האופרטיביות). 	
<ul style="list-style-type: none"> אתרי תרבות – לדוגמה, בעיר היסטורית או אזור היסטורי, יש לציין את שיעור המבנים הזקוקים לעבודות שיפוץ מהותיות או מינוריות וכן את היקף והמשך של עבודות שיפוץ מהותיות מתוכננות או שנעשו באחרונה. אתרי טבע – יש לספק נתונים על מינים, מגמות או יושרת המערכות האקולוגיות. יש לכך חשיבות, שכן המועמדות תשמש בשנים הבאות למטרות השוואה כדי לעקוב אחר שינויים במצב האתר. מידע על אינדיקטורים סטטיסטיים דרושים לניטור להלן פרק 6. 	<p>א. מצב השימור הנוכחי</p>

דברי הסבר	תבנית המועמדות
<p>פסקה זו צריכה לכלול מידע על כל הגורמים שעשויים להשפיע על האתר או לסכן אותו. יש לתת את הדעת גם לסכנות שכבר ננקטו צעדים כדי להתמודד עמן, בין ביישום הגנה כמתואר בפרק 5(ג) שלהלן ובין בדרך אחרת.</p> <p>כמוכן, לא כל הגורמים המוצעים בפרק זה רלוונטיים לכל האתרים. מטרתם לתת מושג ולסייע לזהות את הגורמים הרלוונטיים לכל אתר ספציפי.</p> <p>1. לחצי פיתוח (פלישות קרקע, שינויי יעוד, חקלאות, כרייה)</p> <ul style="list-style-type: none"> יש לפרט את אופי לחצי הפיתוח המשפיעים על האתר, לדוגמה: הריסה או בנייה מחדש; התאמת מבנים קיימים לשימושים חדשים שעלולים לפגוע באותנטיות או ביושרה/שלמות שלהם; שינוי בתי גידול או הרס בתי גידול בעקבות פלישות חקלאיות, ייעור או רעייה, או בשל תיירות שאינה מנוהלת כהלכה או בשל שימושים אחרים; ניצול לא-הולם של משאבי טבע או ניצול שאינו בר-קיימא; נזק בגין כרייה; חדירת מינים אקזוטיים שעלולים לפגוע בתהליכים אקולוגיים טבעיים וליצור ריכוזי אוכלוסייה חדשים באתרים או לידם כך שסביבתם תיפגע. <p>2. לחצים סביבתיים (זיהום, שינויי אקלים, מדבור)</p> <ul style="list-style-type: none"> יש לערוך רשימה תמציתית של הסיבות העיקריות להידרדרות סביבתית במארג המבנים, בעלי החיים והצמחייה. <p>3. אסונות טבע ומוכנות לסיכונים (רעידות אדמה, שיטפונות, שריפות)</p> <ul style="list-style-type: none"> יש לפרט את האסונות המאיימים על האתר שאפשר לחזותם ואלו אמצעים ננקטים כדי להתוות תכניות מתאימות להתמודדות עמם כמו; אמצעי הגנה פיזיים והכשרת צוות. (בהתייחסות לאמצעים הפיזיים, להגנה על מונומנטים ומבנים, חשוב לכבד את שלמות/יושרת המבנה). <p>4. לחצי מבקרים/ תיירים</p> <ul style="list-style-type: none"> יש לתאר את "כושר הנשיאה" של האתר: האם הוא יכול "לספוג" את כמות המבקרים הנוכחית או העתידית בלי שהדבר ישפיע עליו לרעה? ראוי לפרט גם את הצעדים הננקטים לניהול מבקרים ותיירים. לאור לחצי תיירים אפשר בין השאר שתחול הידרדרות של: שחיקת אבן, עץ, זכוכית או משטחי קרקע אחרים; חום או רמות לחות; הפרעות לבתי-גידול של מינים מסוימים; הפרעה לאורח חיים או לתרבויות מסורתיות. 	<p>ב. הגורמים המשפיעים על האתר</p>

דברי הסבר	תבנית המועמדות
<p>5. מספר תושבי האתר ואזור החיץ</p> <p>יש לפרט נתונים סטטיסטיים מדויקים על מספר התושבים באתר המוצע ובאזור החיץ. יש לציין באיזו שנה נעשה האומדן או המפקד.</p> <p>• אומדן אוכלוסייה:</p> <p>באזור המוכרז _____ באזור החיץ _____ בסך הכול _____ שנה _____</p>	
<p>פרק 5 - הגנה, ממשק וניהול</p> <p>• פרק זה נועד לספק תמונה ברורה של מערכות הניהול, התכנון, הממשק, ההגנה והמשפט הקיימות כולל המסורתיות כדי להגן על האתר ולשמרו, כנדרש לפי האמנה.</p> <p>• הפרק עוסק הן בהיבטי המדיניות של המעמד המשפטי והן בצעדי ההגנה ובפרטי הניהול ברמה היום-יומית (סעיף 132 בהנחיות האופרטיביות).</p>	
<p>• יש לציין את הקטגוריות העיקריות של בעלות על הקרקע (מדינה, פרטית, ארגונים לא-ממשלתיים) ולרשום את הבעלים העיקריים וכתובותיהם.</p>	<p>א. בעלות</p>
<p>• יש לציין את מעמד המשפטי של האתר: פארק לאומי; אתר בעל ייעוד של מונומנט היסטורי או אזור מוגן על-פי החוק הלאומי.</p> <p>• חשוב לציין את השנה שבה הוחלט על ייעודו ואת החוק(ים) הקובע(ים) את מעמדו. אם לחלקים שונים של האתר המועמד מעמד משפטי שונה, יש להציגם במפות ובמסמכים.</p> <p>• אם התכניות קיימות רק בעברית, יש לצרף תמצית מנהלים מתורגמת לאנגלית המדגישה את הסעיפים המרכזיים.</p>	<p>ב. הגנה ייעודית</p>
<p>• יש לתאר כיצד פועלת ההגנה המוקנית מכוח המעמד המשפטי של האתר, כמפורט בפרק 5 (ב) שלעיל.</p> <p>• יש לציין את החקיקה הרלוונטית הקיימת שבאה להגן על האתר ולפרט בקצרה את סעיפיה.</p> <p>• יש לכלול גם את תמצית טקסט החקיקה באנגלית, כמסמכים מצורפים על-פי פרק 7(ב) שלהלן.</p>	<p>ג. צעדי הגנה ואמצעים ליישום</p>

דברי הסבר	תבנית המועמדות
<ul style="list-style-type: none"> בפסקה זה יש לתמצת את הסעיפים הרלוונטיים. יש לציין תכניות מוסכמות שהתקבלו, כולל תאריך והגוף האחראי להכנתן. יש לכלול העתק של התכנית כמסמך מצורף על-פי פרק 7(ב). אם התכניות קיימות רק בעברית, יש לצרף תמצית מנהלים מתורגמת לאנגלית המדגישה את הסעיפים המרכזיים. 	<p>ד. תכניות קיימות ומתוכננות ברשות המוניציפלית (תכנית מחוזית, תכנית שימור, תכנית פיתוח תיירות)</p>
<ul style="list-style-type: none"> יש להציג תכנית ניהולית מתאימה או מערכת ניהול אחרת בעת הגשת המועמדות. הציפייה היא גם לערובות ליישום תכנית הניהול או כל מערכת ניהול אחרת. יש לצרף כנספח להגשת המועמדות את תכנית הניהול ומסמכים על כל מערכת ניהול קיימת (באנגלית). פרק 7(ב) שלהלן. יש לצרף ניתוח מפורט של תכנית הממשק (באנגלית). 	<p>ה. תכנית ממשק לניהול (סעיף 132 בהנחיות האופרטיביות)</p>
<ul style="list-style-type: none"> יש להציג את מקורות ואת היקף המימון הקיימים לאתר, על בסיס שנתי. אפשר גם להציג אומדן, ובמיוחד לזהות פערים, ליקויים או תחומים כלשהם שיהיה צורך לגייס עבורם משאבים. 	<p>ו. מקורות מימון והיקף המימון</p>
<ul style="list-style-type: none"> יש לציין את המומחיות וההכשרה הרלוונטיים של כוח האדם העובד באתר, ברמה הארצית וברמת המחוז של רשויות לאומיות או ארגונים אחרים. 	<p>ז. משאבים מקצועיים: מומחיות ומיומנויות בשיטות שימור וניהול</p>
<ul style="list-style-type: none"> נוסף על ציון הנתונים הקיימים או האומדנים לגבי מספר המבקרים או דפוס הביקור במהלך כמה שנים, פסקה זו תתייחס גם לתשתיות מבקרים הקיימות באתר כגון: שירותי תרגום והסברים בשבילים, במדריכים, בשלטים ובפרסומים; מוזיאון, מרכז מבקרים; סידורי לינה; הסעדה או מזנון להתרעננות; חנויות; חנייה; שירותים; שירותי חיפוש וחילוץ. 	<p>ח. תשתיות מבקרים ונתונים</p>
<ul style="list-style-type: none"> פסקה זו עוסקת בסעיפים 4 ו-5 של האמנה בעניין הצגה ושימור של המורשת התרבותית והטבעית לדורות הבאים. יש לספק מידע על המדיניות ועל התכניות להצגה ולקידום של האתר המועמד. 	<p>ט. מדיניות ותכניות להצגה ולקידום האתר</p>
<ul style="list-style-type: none"> יש לציין את הכישורים וההכשרה של כוח אדם העובד באתר. 	<p>י. רמת כוח האדם (מקצועי, טכני, תחזוקה)</p>

פרק 6 - ניטור		
<p>• פרק זה של הצעת המועמדות מיועד לספק עדות למצב שימור האתר כדי שאפשר יהיה לבדוק ולבחון אותה באופן סדיר ולהגדיר אינדיקציות ומגמות לאורך זמן.</p>		
<p>א. אינדיקטורים מרכזיים למדידת מצב השימור</p>	<ul style="list-style-type: none"> יש לפרט בטבלה את האינדיקטורים המרכזיים שנבחרו לשמש מדד למצב שימור האתר כולו (פרק 4 (א) לעיל). חשוב לציין מה תכיפות בדיקת האינדיקטורים האלה והיכן מאוחסן מידע זה. הם יכולים לייצג היבט חשוב של האתר ולהתייחס באופן הדוק ככל שאפשר להצהרה בדבר הערך האוניברסלי היוצא מהכלל (פרק 2 (ב) לעיל). רצוי לבטא מידע זה בנתונים כמותיים, ואם אי-אפשר, צריכה להיות אפשרות לשחזר אותם, לדוגמה: על-ידי צילום תמונה מאותה נקודה. להלן דוגמאות לאינדיקטורים מוצלחים: <ul style="list-style-type: none"> i. מספר המינים או אוכלוסיית מינים בסיסית באתר טבע; ii. שיעור הבניינים הזקוקים לשיפוץ מהותי בעיר היסטורית או במחוז היסטורי; iii. אומדן מספר השנים שיחלפו עד להשלמת תכנית שימור מהותית; iv. יציבות תנועה במבנה מסוים או באלמנט של מבנה והיקף התנועה בהם; v. קצב ההתגברות או הנסיגה והכרסום באתר מסוים. 	
<p>ב. הסדרים מנהליים לניטור האתר</p>	<ul style="list-style-type: none"> יש לציין שם ופרטי יצירת קשר של הגופים האחראים לניטור המוזכר בפרק 6 (א) לעיל. 	
<p>ג. ממצאי דיווחים קודמים</p>	<ul style="list-style-type: none"> יש לפרט ברשימה שלהלן, ולצרף סיכום קצר של דוחות קודמים על מצב שימור האתר ולהמציא תקצירים והפניות למקורות שפורסמו. (לדוגמה: דוחות שהוגשו בהתאם להסכמים בין-לאומיים ותכניות, למשל, Ramsar, MAB). 	
אינדיקטורים*	תקופה	מיקום אחסון המידע
* יש לציין אינדיקטורים נוספים ולפרט על פי הטבלה ככל הנדרש		

פרק 7 - תיעוד	
<ul style="list-style-type: none"> • יש להגיש תצלומים, שקופיות, צילומי אוויר וסרט בפורמט CD, כדי להציג תמונה כללית טובה של האתר. • השקופיות צריכות להיות בגודל 35 מ"מ ברזולוציה 300 dpi . • יש לצרף רשימה מלאה של השקופיות, התדפיסים ושאר החומרים החזותיים המצורפים ולפרט את תוכנם, תאריך ואת שם הצלם. • יש לציין מי מחזיק בזכויות יוצרים ולפרט אנשי קשר ומגבלות זכויות יוצרים אחרות. • יש לכלול לפחות תצלום אחד של האתר שאפשר יהיה להשתמש בו באתר אינטרנט פומבי, ללא זכויות יוצרים. 	<p>א. תצלומים, שקופיות ועזרים אודיו-ויזואליים אחרים*</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יש לצרף עותקים וטקסטים רלוונטיים באנגלית של תוכניות ניהול האתר ותקצירים של תוכניות הגנה אחרות הרלוונטיות לאתר (פרק 5 (ב), (ד), (ה) לעיל). 	<p>ב. תוכניות ניהול או מערכות ניהול</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יש לצרף תצהיר המפרט את הנוסח והתאריך של הרשומות האחרונות של האתר או רשימות מצאי של האתר. • יש לתאר רק רשומות ברות שחזור. 	<p>ג. צורה, תיארוך ותיעוד המצאי של האתר</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יש לציין את השם והכתובת של הגופים שמחזיקים ברשומות המצאי (בניינים, מונומנטים, מיני צמחייה ובעלי חיים), ושל מיקום המידע. 	<p>ד. כתובת אחסון מידע, רשומות וארכיונים</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יש לפרט רשימה של האזכורים העיקריים שפורסמו ולהשתמש בביבליוגרפי מקובל. 	<p>ה. ביבליוגרפיה</p>

* ראה רשימת מצאי של תמונות וחומרים אודיו-ויזואליים.

פרק 8 - פרטי התקשרות	
<ul style="list-style-type: none"> פרק זה יאפשר למרכז למורשת עולמית להעביר מידע מעודכן על חדשות המורשת העולמית וסוגיות אחרות. 	
<ul style="list-style-type: none"> יש לציין שם, כתובת ופרטים אחרים ליצירת קשר עם האדם האחראי להכנת המועמדות. <ul style="list-style-type: none"> - שם - תואר - כתובת - טלפון - פקס - דוא"ל 	א. מכין המועמדות:
<ul style="list-style-type: none"> יש לציין שם של גוף לאומי, מוזיאון או מוסד האחראי לניהול המקומי של האתר, על פי הפרטים דלעיל. 	ב. מוסד/ ארגון
<ul style="list-style-type: none"> יש לפרט רשימה הכוללת שם מלא, כתובת, מספרי טלפון ופקס וכתובות דואר אלקטרוני של כל המוזיאונים, לשכות התיירות הרשמיות ומרכזי המבקרים שצריכים לקבל את העידכונים של המורשת העולמית (World Heritage Newsletter) על אירועים ועניינים הקשורים במורשת עולמית. 	ג. ארגונים אחרים
<ul style="list-style-type: none"> יש לציין כתובות אינטרנט של האתר המועמד. <p>שם: _____</p> <p>דואר אלקטרוני: _____</p> <p>_____</p> 	ד. אתר אינטרנט רשמי

פרק 9 - חתימה בשם המדינה החברה

- הוועד הישראלי לאונסקו אחראי להגשת המועמדות וחותרם בשם המדינה.

נוהלי הערכה של הארגונים המייעצים

IUCN/ICOMOS

נספח 6

נוהלי הערכה של הארגונים המייעצים IUCN/ICOMOS

נספח זה כולל שלושה פרקים: (פרטים נוספים בסעיפים 143-151 של ההנחיות האופרטיביות).

- א. **נוהלי איקומוס - אתרי תרבות**
- ב. **נוהלי IUCN - אתרי טבע**
- ג. **נוהל משותף - אתרים מעורבים ונופי תרבות**

פרק א - נוהל ההערכה של ICOMOS

1. **המועצה הבין-לאומית למונומנטים ולאתרים (ICOMOS) - מעריכה הצעות למועמדות של אתרי התרבות על-פי הקריטריונים שנוסחו בהנחיות האופרטיביות (סעיף 148 להנחיות האופרטיביות).**
2. תהליך ההערכה מתבטא במגוון רחב של תחומי התמחות שהחברות ב-ICOMOS ובוועדות הלאומיות והבין-לאומיות שלו נותנת להם ביטוי, וכן של רשתות מומחים רבות שהוא קשור עמן. החברים משתתפים גם במשלחות מומחים כדי לבצע הערכות שטח. ההתייעצויות המקיפות הללו מסוכמות בהמלצות מפורטות המוגשות לפאנל של איקומוס ביחד עם הערכת "שולחן" לוועדה למורשת עולמית בישיבותיה השנתיות (תרישים 1).

בחירת מומחים

3. ישנו נוהל שנתי מוגדר להגשת מועמדות אתרים לרשימת מורשת עולמית. מרגע שהמרכז למורשת עולמית של אונסקו בודק הצעת מועמדות ומוצא אותה שלמה, היא מועברת למזכירות ICOMOS. הפעולה הראשונה היא בחירת המומחים לביצוע ההערכה. **ראשית**, מומחים מעריכים את 'הערך האוניברסלי היוצא מהכלל' וההשוואה הבינ"ל של האתר המועמד. זו בדיקה ברמת "ספרייה" (desk) על-ידי אנשי אקדמיה ומומחים. לפעמים המומחים אינם חברי ICOMOS, אם אין מומחים מתאימה בקרב חברי ICOMOS בתחום ספציפי; לדוגמה, מועמדות של אתר מאובנים, שבה יש צורך בעזרתם של מומחים למאובנים.
4. **שנית**, מומחים בעלי ניסיון מעשי בהיבטי ניהול, שימור ואותנטיות של אתרים, המתבקשים לצאת למשלחת בדיקה באתר. תהליך זה של בחירת המומחים מתבסס על רשת חברי ICOMOS, ונעשה בעזרתן של ועדות איקומוס המדעיות של מומחים אחרים, הוועדה הבין-לאומית לשימור מורשת תעשייתית (TICCIH), הפדרציה הבין-לאומית של אדריכלי נוף (IFLA) הוועדה הבין-לאומית לתיעוד מונומנטים ואתרים של התנועה המודרנית ולשימורם (DoCoMoMo).

בדיקת האתר ב"שטח"

5. בבחירת המומחים שיצאו במשלחות הערכה לאתר, מדיניות ICOMOS היא לבחור, כל אֵימת שאפשר, מומחה מאזור האתר המועמד. מומחים אלו נדרשים להיות מנוסים בניהול מורשת ובשימורה; הם אינם בהכרח מומחי אקדמיה. מצפים מהם לתקשר על בסיס מקצועי עם מנהלי האתר ולהעריך הערכות מושכלות את תכניות הניהול, את נוהלי השימור ואת הטיפול באתרים. הם מקבלים תדריך מפורט, כולל העתק רלוונטי מתיק המועמדות. מועדי הביקור שלהם ותכניותיהם נקבעים בהסכמת המדינה החברה, המתבקשת לוודא שמשלחת ההערכה של ICOMOS לא תזכה לחשיפה תקשורתית. מומחי ICOMOS מגישים לוועד המנהל דוחות חסויים בנושאים הקשורים לאתר האמור. פרסום טרם זמנו עלול להביך הן את ICOMOS והן את הוועדה למורשת עולמית.

פאנל מורשת עולמית

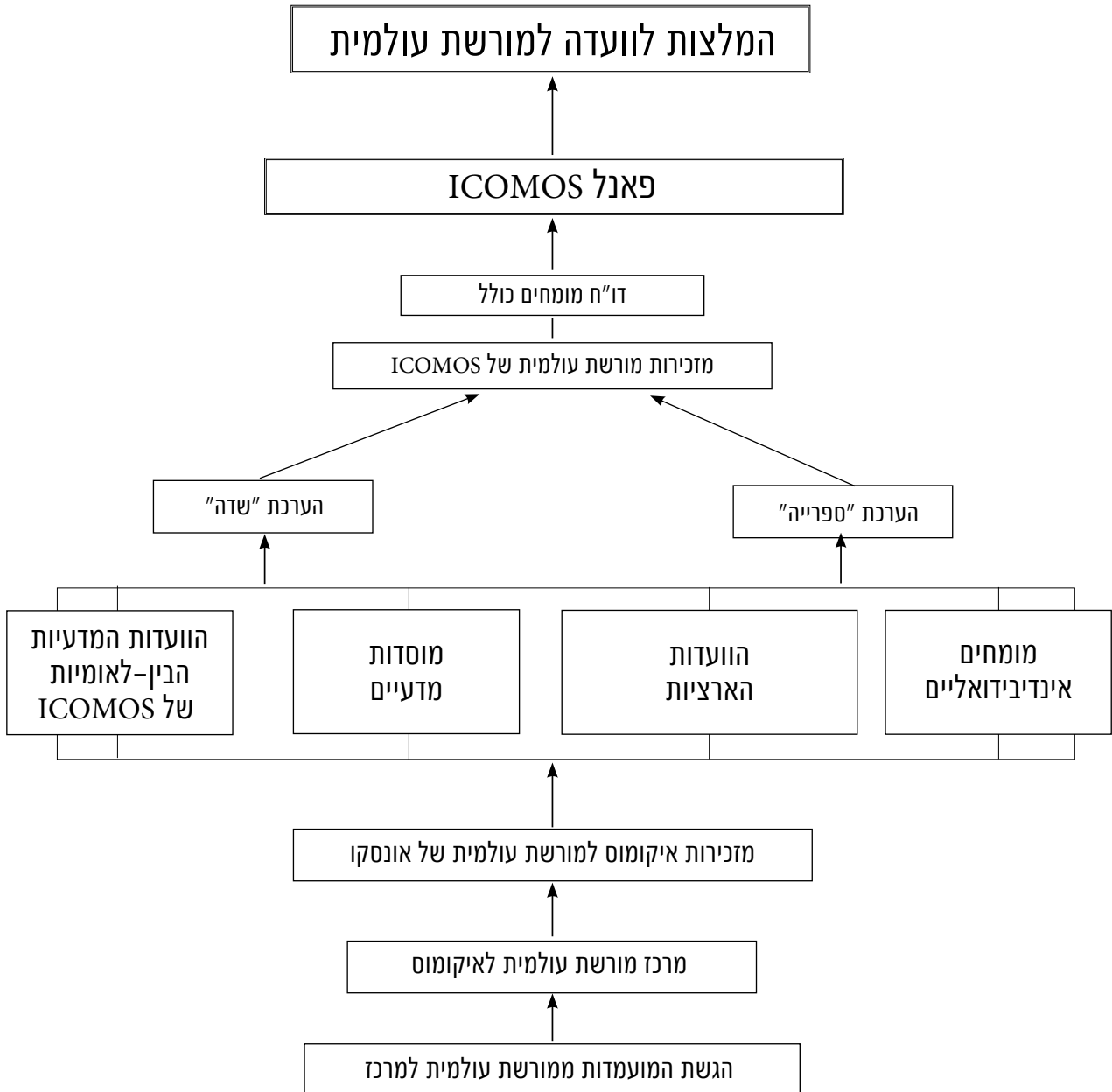
6. בעקבות תהליך זה מתקבלים שני דוחות (הערכת "ספרייה" והערכת "שדה") במזכירות ICOMOS בפריז, והיא מכינה הערכה כוללת, ובה תיאור קצר והיסטורי של האתר, תקציר ההגנה המשפטית שלו, הניהול ומצב השימור, הערות על היבטים אלו והמלצות לוועדה למורשת עולמית.

הטיטה מוצגת לאחר מכן בפאנל מורשת עולמית של ICOMOS, שנמשך יומיים-שלושה. הפאנל מורכב מחברים נבחרים של הוועד המנהל; חברים אלו באים מכל חלקי העולם, ויש להם מגוון רחב של כישורים וניסיון. על חברי הוועד המנהל מתווספים חברים בקטגוריות מסוימות של מורשת המופיעות ברשימת המועמדות השנתית אך אינן מיוצגות בוועדה.

7. כל אתר מוצג על-ידי נציג ICOMOS, ואחר כך מתקיים דיון. לאחר בחינה אובייקטיבית וממצה של המועמדות, מכינים את ההמלצות הקולקטיביות של ICOMOS. ההערכות נבדקות, מודפסות ומוגשות לוועדה למורשת עולמית.

תרשים 1: תהליך הערכת איקומוס

פרק ב - נוהל ההערכה של IUCN - אתרי טבע

8. בביצוע הבדיקה הטכנית, ארגון השימור הבין-לאומי, ובשמו פורמלי 'האיגוד הבין-לאומי לשימור הטבע ומשאבי טבע' (IUCN), פועל על-פי סעיף 148 של הנחיות האופרטיביות.

תהליך ההערכה (המוצג בתרשים 2) כרוך בחמישה שלבים:

- א. **איסוף נתונים:** עם קבלת תיק המועמדות מהמרכז למורשת עולמית, מרכיב IUCN גיליון נתונים סטנדרטי על האתר ומשתמש לשם כך בבסיס הנתונים של 'אזור מוגן' במרכז לניטור שימור העולם- (UNEP/ WCMC).
- ב. **בדיקה חיצונית:** המועמדות נשלחת לעשרה עד 15 מומחים המכירים את האתר, בעיקר חברי ועדות ברשת IUCN.
- ג. **הערכת שטח:** מומחה או שניים מטעם IUCN מבקרים בכל אתר מועמד כדי לקבל מהרשויות ובעלי העניין הרלוונטיים פרטים על האזור, על ניהול האתר ולדון אתם במועמדות. מומחי IUCN נבחרים בשל הראייה הגלובלית שלהם בנושאי שימור והיסטוריה של הטבע וכן בזכות הידע שלהם בתחום השימור, ועל-פי-רוב הם מומחים ברשת העולמית לאזורים מוגנים של IUCN, או שהם משתייכים לסגל מזכירות IUCN (פרק ג) שלהלן.
- ד. **מקורות מידע נוספים:** IUCN עשוי להתייעץ ולקבל הערות מארגונים לא-ממשלתיים ואחרים.
- ה. **בדיקת פאנל מורשת עולמית של IUCN:** פאנל המורשת העולמית של IUCN בווחן את דוחות בדיקת השטח, הערות החוקרים וחומר הרקע הקשור להכנת דוח ההערכה הטכנית לכל אתר מועמד.

כל דוח הערכה טכנית מציג סיכום תמציתי של ערכו האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר המועמד, השוואה עם אתרים דומים וסקירה של נושאי הניהול והיושרה/השלמות, ובסיכום הוא מציג הערכה של ישימות הקריטריונים והמלצה ברורה לוועדה למורשת עולמית. דפי נתונים מועברים ע"י UNEP/WCMC לוועדה למורשת עולמית.

שיטת המיון הביו-גיאוגרפית של אודורדי - (Udvardy; Biogeographical Provinces of the World (1975)

9. IUCN בהערכתו משתמש בשיטת המיון הביו-גיאוגרפית של אודורדי, זוהי שיטת מיון לאזורי מים מתוקים ואזורים יבשתיים בעולם, והיא מאפשרת לחזות ולהניח הנחות בעניינם של אזורים ביו-גיאוגרפיים דומים. שיטת אודורדי מספקת אמצעי אובייקטיבי להשוואת אתרים מועמדים עם אתרים בעלי תנאים אקלימיים ואקולוגיים דומים.
10. יודגש כי מושג הפרובינציה הביו-גיאוגרפית משמש בסיס להשוואה בלבד ואין פירושו שאתרי מורשת עולמית נבחרים אך ורק על פי קריטריון זה. העיקרון המנחה הוא שאתרי מורשת עולמית הם אתרים בעלי ערך אוניברסלי יוצא מהכלל.

מערכות לזיהוי אזורי עדיפות לשימור

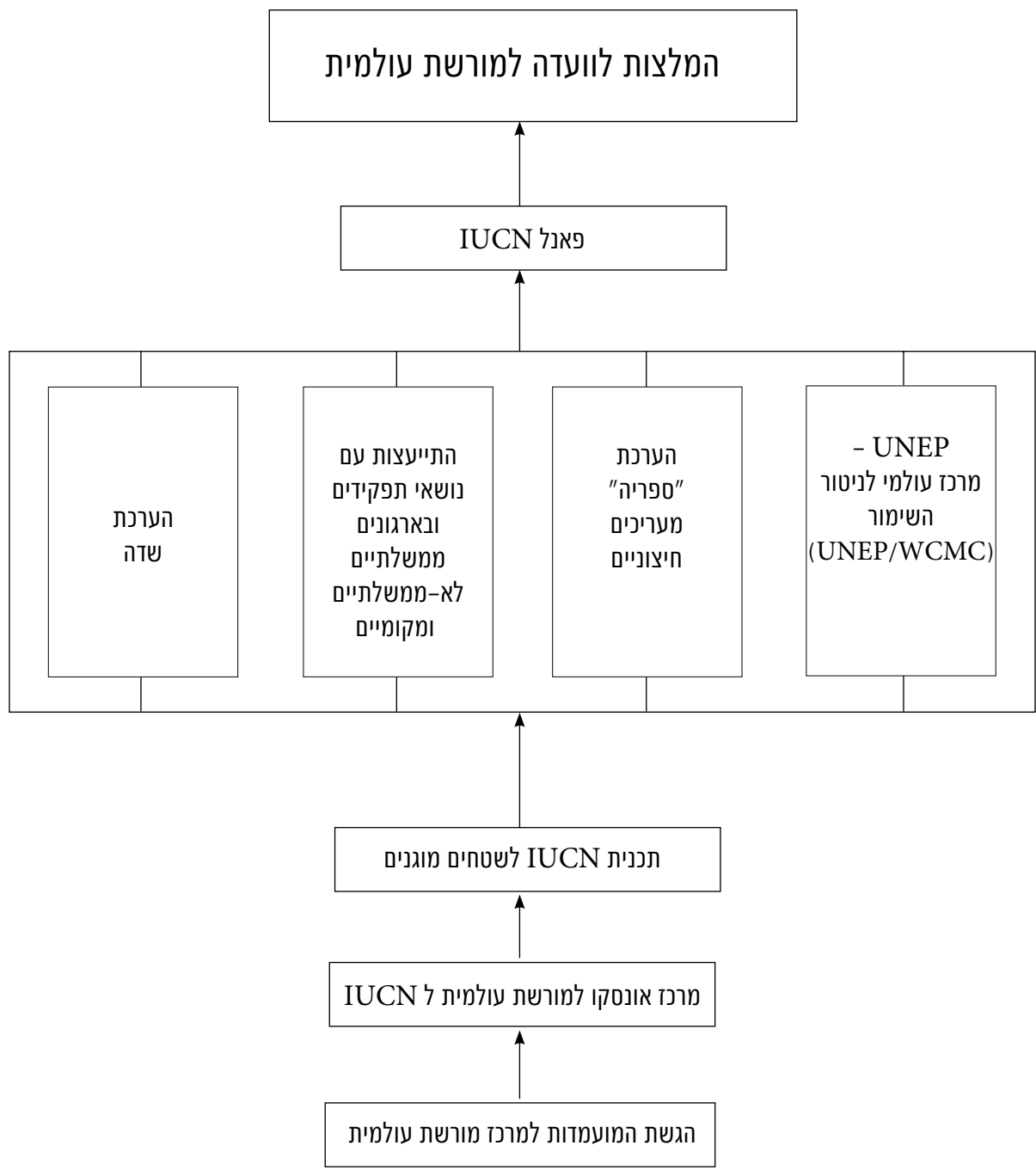
11. IUCN נעזר גם במערכות זיהוי, כגון קרן הטבע העולמית לאזורים אקולוגיים טבעיים עולמיים (WWF), מרכזים למגוון צמחייה, מוקדי שימור בין-לאומיים של מגוון ביולוגי (IUCN/ WWF) ו-'בירדלייף אינטרנשיונל' (BLI).

שיטות להערכת אתרים בעלי ערך גיאולוגי מדעי

12. בהערכת אתרים המועמדים בשל ערכם הגיאולוגי, IUCN מתייעץ עם שורה של ארגונים מומחים, כגון חטיבת מדעי כדור-הארץ של אונסקו והארגון הבין-לאומי לחקר מערות. כמו כן, עם האיגוד הבין-לאומי למדעי הגיאולוגיה (IUGS).

תרשים 2: תהליך הערכת IUCN

נספח 6 נהלי הערכה של הארגונים המייעצים ICOMOS - IUCN

מקורות רלוונטיים בתהליך ההערכה

13. תהליך ההערכה נעזר בפרסומים ומקורות יען על אזורים מוגנים בעולם המתפרסמים על-ידי IUCN, UNEP, WCMC, BLI וגופים אחרים, והם:

- א. סקירות של מערכות אזורים מוגנים באוקיינוס השקט, אפריקה ואסיה;
- ב. המדריך לאזורים המוגנים בעולם (4 כרכים);
- ג. המדריך לשוניות האלמוגים בעולם;
- ד. אטלס השימור (6 כרכים);
- ה. המדריך ל'מערכת עולמית לאזורים ימיים מוגנים' (4 כרכים);
- ו. מרכזים למגוון צמחייה. (3 כרכים)
- ז. שטחי נדידה וצפרות חשובים בעולם

14. מסמכים אלו מספקים סקירה כוללת רב-מערכתית ומאפשרים להשוות בין חשיבות השימור באזורים מוגנים ברחבי העולם. עם פיתוח אסטרטגיה עולמית למורשת הטבעית, IUCN משתמש יותר ויותר במסמכי 'הסקירה העולמית' שלו כדי לזהות פערים בהתפלגות של 'מורשת עולמית טבעית' ושל אתרים בעלי פוטנציאל להכרזה כ'אתרי מורשת עולמית'. אפשר לעיין במידע זה באתר של IUCN.

הערכת ערכי טבע ותרבות בנופי תרבות (נספח 3 בהנחיות לאמנה)

15. ל-IUCN עניין רב בנופי תרבות, ומסיבה זו הוא משתתף בהערכת שטח משותפת עם איקומוס (פרק ג' שלהלן). אפשר לעיין ב"הערכה של ערכי טבע בנופי תרבות" באתר של IUCN.

16. בעת הערכת נופי תרבות IUCN מתייחס לשיקולים שלהלן:

- i. שימור מערכות אקולוגיות טבעיות וטבעיות-למחצה, ושימור מיני חי וצומח
- ii. שימור מגוון ביולוגי במערכות חקלאיות
- iii. שימוש בר-קיימא בקרקע
- iv. שימור יופי הנוף
- v. הימצאות אוסף ייחודי של צמחים שהועברו ממקומם
- vi. עדות לדוגמה ייחודית ויוצאת מהכלל של קשרי גומלין בין אדם לטבע IUCN
- vii. ממצאים בעלי חשיבות היסטורית

הטבלה שלהלן מציבה כל אחד מן השיקולים הנ"ל אל מול הקטגוריות של נופי תרבות **שנספח 3**, ובכך היא מסייעת לקבוע מתי סביר שתהיה התאמה. העדר התאמה אין פירושה שלעולם לא תהיה רלוונטיות לנוף התרבות האמור, אלא שעל פי רוב לא יהיה בעל חשיבות אוניברסלית.

שיקולי טבע רלוונטיים (סעיף 16 לעיל)							סוג נופ תרבות*
		v					נוף מתוכנן/מעוצב
			iv	iii	ii	i	נוף אורגני נוף מתמשך
	vi					i	שריד נופ או מאובן
vii							נוף אסוציאטיבי

* ראה נספח 3, סעיף 10.

פרק ג - שיתוף פעולה בין הארגונים המייעצים

הכללת נופי תרבות במסגרת האמנה למורשת עולמית בשנת 1993 הייתה צעד חשוב בהכרה בתפקיד המורכב והדדי של הטבע והתרבות, וסייעה לקרב בין אלמנטים של טבע ותרבות. אף כי יש נטייה למיין נופי תרבות לפי קריטריוני תרבות יותר מאשר לפי קריטריוני טבע, הרי IUCN מילא תפקיד חשוב בהטמעת מושג חדש זה לאמנה וקידם בברכה התפתחות זו.

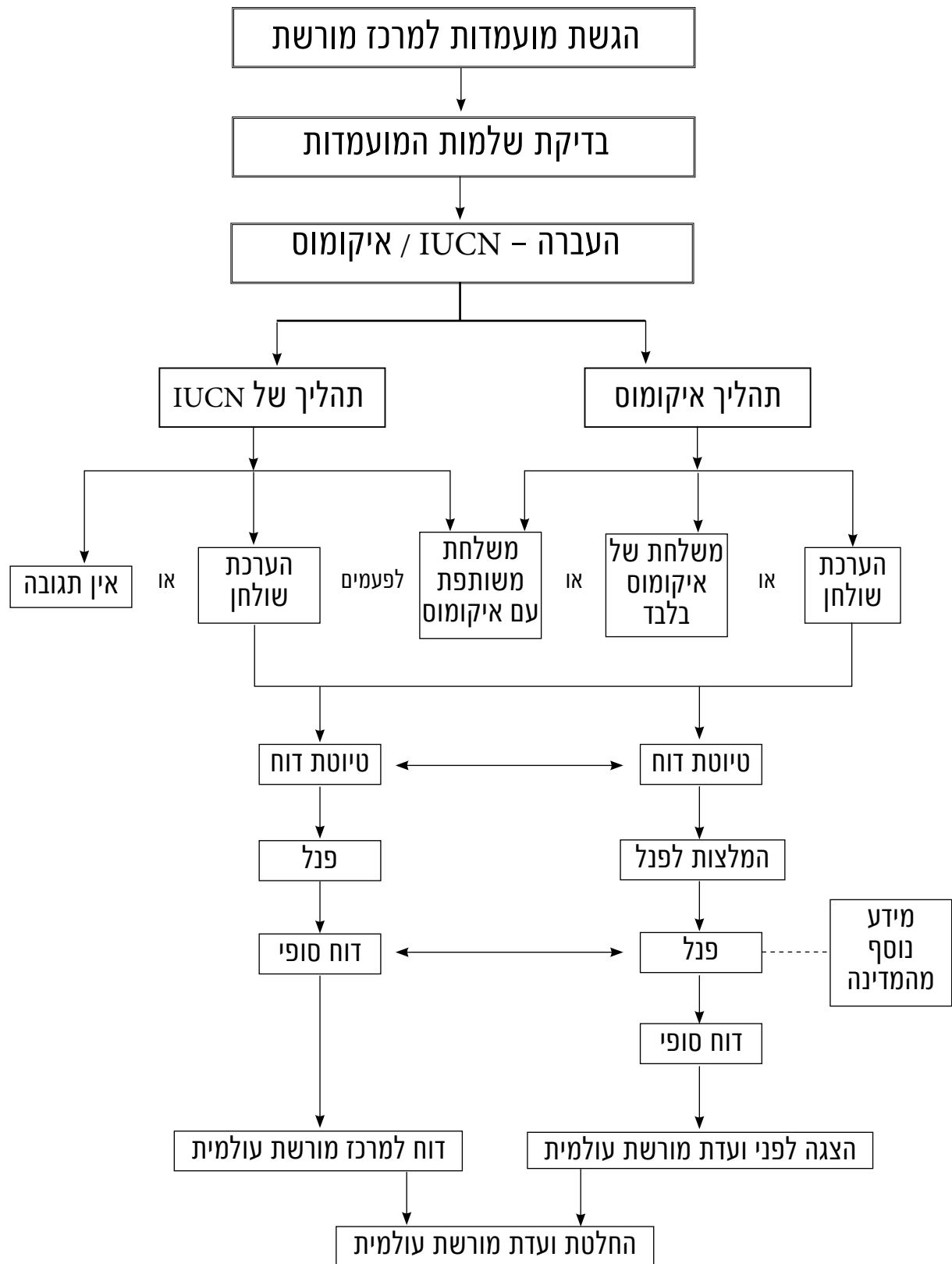
אתרים מעורבים

17. אתרים מועמדים לפי קריטריונים טבעיים וקריטריונים תרבותיים מצריכים **הערכת שדה משותפת** של IUCN ו-ICOMOS. לאחר ביקור המשלחת, כל גוף מייעץ מכין הערכה טכנית של האתר על-פי הקריטריונים הרלוונטיים (**פרק א' (6) ופרק ב' 8 (ה) לעיל**).

נופי תרבות

18. אתרים המועמדים כנופי תרבות מוערכים על-ידי איקומוס על-פי **קריטריונים [(i-vi) וסעיף 77 בהנחיות האופרטיביות]** ולפיכך ICOMOS הוא המבצע את ההערכה הטכנית. לעתים קרובות מתבקש IUCN על ידי ICOMOS לבחון את הערך הטבעי **[(קריטריונים x-vii, סעיף 77 בהנחיות האופרטיביות)]** ואת ניהול נופי התרבות. הדבר נפוץ להסדר בין הארגונים המייעצים. במקרים מסוימים, נדרשת משלחת משותפת.

תרשים 3: תהליך הערכת נופי תרבות

דיווח תקופתי על יישום האמנה למורשת עולמית

נספח 7

כדי להקל את ניהול המידע, המדינה מתבקשת להגיש את הדוחות באנגלית, בצורה אלקטרונית וגם מודפסת.

* התבנית נמצאת באתר מרכז מורשת עולמית wh-info@unesco.org

* מידע נוסף בפרק V בהנחיות האופרטיביות

דיווח תקופתי על יישום האמנה למורשת עולמית

דרישות כלליות

- המידע חייב להיות מדויק וספציפי ונסמך על נתונים כמותיים;
- יש להציג מידע מתמצת תוך הימנעות מתיאור ארוך של אירועים ומהלכים היסטוריים;
- יש להציג עמדה עובדתית ומנומקת;
- יש להגיש מידע כתוב ואלקטרוני כולל מפות (A4).

פרק א: דוח על יישום האמנה למורשת עולמית על-ידי המדינה

המדינות החברות מתבקשות "לספק מידע באשר לצעדים התחקיתיים והמנהליים שנקטו ולפעולות אחרות שנעשו לשם יישום האמנה וכן פרטים על הניסיון שנצבר בתחום" (סעיף 29 (א) באמנה).

1. מבוא

- המדינה החברה
- שנת אשרור האמנה
- הארגונים או הגופים האחראים להכנת הדוח
- תאריך הדוח
- חתימה בשם המדינה החברה

2. זיהוי אתרי מורשת תרבותית וטבעית עולמית

- פסקה זו מתייחסת בעיקר לסעיפים 3, 4 ו-11 באמנה, העוסקים בזיהוי המורשת התרבותית והטבעית ובמועמדות האתרים לרישום ברשימת המורשת העולמית.

א. רשימות מצאי לאומית (מאגר אתרים)

- רשימות מצאי של מורשת תרבותית וטבעית בעלת חשיבות לאומית מהוות בסיס לזיהוי אתרים אפשריים של מורשת עולמית. יש לציין אילו מוסדות ממונים על הכנה ועדכון של רשימות לאומיות אלו ואם ובאיזו מידה הרשימות ו/או הרישומים ברמה המקומית ו/או הארצית קיימות ושלמות.

ב. רשימה טנטטיבית

- סעיף 11 באמנה עוסק בהגשת רשימות טנטטיביות של האתרים המתאימים לרישום ברשימת מורשת עולמית. יש להכין רשימות טנטטיביות של אתרי תרבות וטבע לפי סעיפים 62-69 של ההנחיות האופרטיביות. על המדינות החברות לדווח על הצעדים שנקטו כדי ליישם את החלטת הוועדה בישיבתה ה-24 (קאירנס, דצמבר 2000) והאסיפה הכללית ה-12 של המדינות החברות (1999) שלפיה הרשימות הטנטטיביות צריכות לשמש כלי תכנוני לצמצום חוסר האיזון ברשימת המורשת העולמית.

- יש לדווח על מועד הגשת הרשימה הטנטטיבית ועל כל עדכון שנעשה מאז הגשתה. המדינות החברות נקראות גם לספק תיאור של תהליך ההכנה והעדכון של הרשימה הטנטטיבית, למשל, האם ארגון כלשהו קיבל עליו את האחריות לזיהוי ולתיאור מפורט של אתרי מורשת עולמית, האם הרשויות המקומיות והאוכלוסייה המקומית מעורבים בהכנה? אם כן, יש לפרט במדויק.
- כל הוספה של אתר לרשימה הטנטטיבית יש להגיש לפני 15.5 כל שנה.

ג. מועמדות

- הדוח התקופתי צריך לפרט אתרים המועמדים לרישום ברשימת מורשת עולמית. המדינות החברות נקראות לספק ניתוח של תהליך הכנת המועמדות, שיתוף הפעולה עם הרשויות המקומיות ועם האנשים, המוטיבציה, המכשולים והקשיים שנתקלו בהם בעת התהליך, היתרונות והלקחים שנלמדו.

3. הגנה, שימור והצגה של המורשת התרבותית והטבעית

- פסקה זו מתייחסת במיוחד ל**סעיפים 4 ו-5 באמנה**. על-פיהם המדינות החברות מכירות בחובתן להבטיח זיהוי, הגנה, שימור, הצגה והעברה לדורות הבאים של המורשת התרבותית והטבעית העולמית ולנקוט צעדים יעילים ומעשיים לשם כך. הנחיות נוספות בעניין המחויבות של המדינות החברות אפשר למצוא ב**סעיפים 10-16 בהנחיות האופרטיביות**.

סעיף 5 באמנה מפרט את הצעדים שלהלן:

א. פיתוח מדיניות כללית

- יש לספק מידע על מדיניות השואפת להקנות למורשת התרבותית והטבעית תפקיד בחיי הקהילה. יש לספק מידע בעניין האופן שבו המדינה החברה או הרשויות הרלוונטיות נקטו או נוקטות צעדים כדי לשלב הגנה על אתרי המורשת העולמית בתכניות תכנון מקיפות. יש לציין תחומים שבהם פועלת המדינה.

ב. מעמד הארגונים והשירותים להגנה, שימור והצגה

- במידת האפשר יש לספק מידע על כל הסוכנויות והשירותים בשטחיהן של המדינות החברות אשר הוקמו או שודרגו מאז הדוח התקופתי הקודם. יש לייחד תשומת לב לשירותים המיועדים להגנה, שימור והצגה של המורשת התרבותית והטבעית וכן לציין את הצוות המתאים ואת האמצעים למילוי תפקידיהם. יש לתאר תחומים טעוני שיפור ולציין כיצד המדינה החברה פועלת לשפרם.

ג. מחקרים מדעיים וטכניים

- הנחיה נוספת בנושאי מחקר אפשר למצוא בסעיף 215 בהנחיות האופרטיביות.
- יש לפרט מחקרים טכניים ומדעיים משמעותיים או פרויקטים מחקרניים בעלי אופי ג'נרי שיש בהם ערך מוסף לאתרי מורשת עולמית אשר הוכרזו מאז הדוח התקופתי האחרון. יש לתאר תחומים טעוני שיפור ולציין כיצד המדינה החברה פועלת לתקנם.
- יש לדווח על מחקרים מדעיים ספציפיים של האתר או על פרויקטים מחקרניים על-פי **פרק ב (4)** של נספח זה

ד. אמצעי זיהוי, הגנה, שימור, הצגה ושיקום

- יש לציין את האמצעים החוקיים והמנהליים שהולמים שהמדינה או הרשויות הרלוונטיות נוקטות לזיהוי, הגנה, שימור, הצגה ושיקום של המורשת התרבותית והטבעית. יש לייחד תשומת לב לאמצעים שעניינם ניהול מבקרים ופיתוח באזור. המדינה החברה נקראת גם לציין אם, על בסיס הניסיון שהצטבר, יש צורך ברפורמה במדיניות ו/או בחוק. ראוי לציין גם על אילו אמנות בין-לאומיות אחרות להגנה על המורשת התרבותית או הטבעית חתמה המדינה החברה או אילו אמנות אשררה, ואם עשתה זאת, מהי רמת התיאום והיישום של כלים משפטיים שונים הללו וכיצד הם משולבים במדיניות ובתכנון.
- יש לציין את האמצעים המדעיים והטכניים הרלוונטיים שהמדינה החברה או הרשויות הרלוונטיות נוקטות לזיהוי, הגנה, שימור, הצגה ושיקום של המורשת התרבותית והטבעית.
- יש לציין את האמצעים והמשאבים הרלוונטיים שהמדינה החברה או הרשויות הרלוונטיות נוקטות לזיהוי, הגנה, שימור, הצגה ושיקום של המורשת התרבותית והטבעית.
- יש להפנות לפרסומים, אתרי אינטרנט, סרטים, בולים, גלויות, ספרים הכוללים המידע על הצגת המורשת.
- יש לציין תחומים שבהם נדרש שיפור ושהמדינה החברה פועלת למענם.

ה. הכשרה

- הנחיות נוספות בעניין הכשרה אפשר למצוא בסעיפים 213-214 בהנחיות האופרטיביות.
- יש לספק מידע על אסטרטגיות ההכשרה והחינוך שיושמו במדינה החברה לצורך בניית מיומנות מקצועית וכן הקמה ופיתוח של מרכז ארצי או אזורי ההכשרה, לחינוך, להגנה, לשימור ולהצגה של המורשת התרבותית והטבעית, והמידה שבה הכשרה כזו משולבת במערכות החינוך והאקדמיה הקיימות.
- יש לציין את הצעדים שהמדינה החברה נוקטת כדי לעודד מחקר מדעי שנועד לתמוך בפעילויות ההכשרה והחינוך.
- יש לציין תחומים שבהם נדרש שיפור ושהמדינה החברה פועלת למענם.

4. שיתוף פעולה בין-לאומי וגיוס משאבים

- פסקה זו מתייחסת במיוחד לסעיפים 4, 6, 17 – 18 באמנה. הנחיות נוספות בעניין אפשר למצוא בסעיפים 227-231 בהנחיות האופרטיביות.
- יש לספק מידע על שיתוף הפעולה עם מדינות חברות אחרות לצורך זיהוי, הגנה ושימור של המורשת העולמית שבשטחיהן.
- יש לציין גם אילו אמצעים ננקטו כדי למנוע נזק במישורין או בעקיפין למורשת העולמית שבשטחיהן של המדינות החברות האחרות.
- יש לציין האם הוקמו קרנות לאומיות, ציבוריות ופרטיות, והאם המדינה החברה העניקה לכך סיוע או גייסה כספים או תרומות למען הגנה על המורשת העולמית?

5. חינוך, מידע ויצירת מודעות

- פסקה זו מתייחסת במיוחד לסעיפים 27 – 28 באמנה. הנחיות נוספות בעניינים אלו אפשר למצוא בפרק IX בהנחיות האופרטיביות.
- יש לציין את הצעדים שהמדינה החברה נוקטת למען מודעות בקרב מקבלי החלטות, בעלי עניין והציבור הרחב לגבי הגנה ושימור של המורשת התרבותית והטבעית.

- יש לספק מידע על תכניות חינוך לביה"ס בכל הרמות (יסודית, תיכונית ועל-תיכונית) המופעלות או המתוכננות במטרה לחזק את ההערכה והכבוד מצד האוכלוסייה, ליידע את הציבור בדבר הסכנות המאיימות והאורבות למורשת וכן בדבר הפעילויות שנעשות בהתאם לאמנה. האם המדינה החברה משתתפת בפרויקט המיוחד של אונסקו, "השתתפות צעירים בשימור ובקידום המורשת העולמית"?
- יש לספק מידע על פעילויות ותכניות ספציפיות לאתר על פי פרק ב (4) בנספח זה העוסק בניהול.

6. מסקנות ופעולות מומלצות

- יש לסכם ולערוך את המסקנות העיקריות של כל אחד מהסעיפים בפרק א' בנספח זה וכן את הפעולות שעל הגופים האחראים לנקוט ולוח זמנים לביצוע:
 - מסקנות עיקריות
 - פעולות מוצעות לעתיד
 - הגופים האחראים ליישום
 - לוח זמנים ליישום
 - צרכים לסיוע בין-לאומי
- המדינות החברות נקראות גם לספק בדוח התקופתי הראשון שלהן ניתוח של תהליך אשרור האמנה, המוטיבציה, המכשולים והקשיים שניצבו במשך התהליך, היתרונות בעיניהן והלקחים שנלמדו.

פרק ב: דוח על מצב השימור של אתרי מורשת עולמית מוכרזים

- את הדוחות התקופתיים על מצב השימור צריכים להכין האחראים לניהול השוטף של האתר. לאתרים חוצי גבולות מומלץ להכין את הדוחות יחד או בשיתוף פעולה הדוק בין כל הגופים הנוגעים בדבר.
- **הדוח התקופתי הראשון צריך לעדכן את המידע** שנמסר בתיק המועמדות המקורי. הדוחות **שלאחר מכן יתמקדו בשינויים כלשהם שחלו מאז הגשת הדוח הקודם.**
- משום כך, פרק זה של הדוח התקופתי יסתמך על תבנית תיק המועמדות.
- הוועדה למורשת עולמית בודקת בקביעות את מצב האתרים הנכללים ברשימת מורשת עולמית בסיכון, על פי רוב אחת לשנה. בדיקה זו מתמקדת בגורמים ובשיקולים הספציפיים שהביאו לידי הכללת האתר ברשימת מורשת עולמית בסיכון. עדיין יש צורך להכין דוח תקופתי מלא על מצב שימורם של אתרים אלו.
- יש למלא, בנפרד, פרק זה עבור כל אתר מורשת עולמית מוכרז.

1. מבוא

- א. המדינה החברה
- ב. שם האתר
- ג. קואורדינטות גיאוגרפיות עד לשנייה הקרובה ביותר
- ד. תאריך רישום האתר ברשימת המורשת העולמית
- ה. הארגונים או הגופים האחראים להכנת הדוח
- ו. תאריך הדוח
- ז. חתימה בשם המדינה החברה

2. הצהרת החשיבות האוניברסלית (סעיף 77 בהנחיות לאמנה)

- בעת רישום האתר ברשימת מורשת עולמית, הוועדה למורשת עולמית מציינת את הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר על-ידי קביעת הקריטריונים לרישום. יש לציין את ההצדקה לרישום שמסרה המדינה החברה ואת הקריטריונים של הוועדה לרישום האתר ברשימת מורשת עולמית.
- על המדינה החברה לבחון האם הצהרת החשיבות אכן משקפת נכונה את הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר או שמא יש צורך בהגשת מועמדות מחודשת? אפשר לשקול עניין זה, למשל, כדי להכיר בערכים תרבותיים של אתר מורשת עולמית הרשום ברשימה בשל ערכו הטבעי היוצא מהכלל או להיפך. ייתכן שהדבר יהיה הכרחי בשל שינוי של ממש בקריטריונים של הוועדה למורשת עולמית או בשל זיהוי טוב יותר או ידע בעניין הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר.
- נושא נוסף שעשוי להיבחן כאן, הוא אם יש בתיחום גבולות אתר המורשת העולמית ואזור החיץ שלו, כדי להבטיח את ההגנה והשימור של הערך האוניברסלי היוצא מהכלל הגלום באתר. אפשר לשקול עיון מחדש או הרחבה של הגבולות בעקבות בדיקה כזו.
- אם אין בנמצא הצהרת חשיבות או שהיא אינה שלמה, על המדינה החברה למסור הצהרה שכזו בדיווח התקופתי הראשון. הצהרת החשיבות צריכה לשקף את הקריטריונים שהוועדה רשמה על-פיהם את האתר ברשימת המורשת העולמית. עליה גם להשיב על שאלות כגון מה האתר מייצג? מדוע האתר יוצא מהכלל? מה הן האיכויות הספציפיות המייחדות את האתר, מהו הקשר של האתר לסביבתו? הארגונים המייעצים הרלוונטיים יבדקו את הצהרת החשיבות, והיא תועבר לאישור הוועדה למורשת עולמית, אם יהיה בכך צורך.

3. הצהרת אותנטיות/יושרה

- בסעיף זה יש לבחון אם נשמרו הערכים שבזכותם נרשם האתר ברשימת מורשת עולמית ובאו לידי ביטוי בהצהרת החשיבות על-פי **סעיף 2 לעיל**.
- יש לעסוק גם בסוגיית האותנטיות/ היושרה/השלמות של האתר. מה הייתה הערכת האותנטיות/ היושרה/השלמות של האתר בעת הרישום ברשימה? מהי הערכת האותנטיות/ היושרה/השלמות כעת?
- יש לשים לב שנדרש ניתוח מפורט יותר של תנאי האתר על-פי **סעיף 6 שלהלן** על סמך אינדיקטורים בסיסיים לבחינת מצב השימור.

4. ניהול/ ממשק

- בפסקה זו יש לדווח על יישומה ויעילותה של חקיקה להגנה ברמה הארצית, המחוזית או המוניציפלית ו/או על הגנה חוזית או מסורתית וכן על ניהול ו/או תכנון בקרה של האתר האמור וגם על פעולות צפויות בעתיד כדי לשמר את הערך המתואר בהצהרת החשיבות על-פי **סעיף 2 לעיל**. הנחיות נוספות אפשר למצוא ב**פרק III להנחיות האופרטיביות**.
- על המדינה החברה לדווח גם על שינויים חשובים בבעלות, במעמד המשפטי ו/או בצעדי הגנה חוזיים או מסורתיים, הסדרי ניהול ותכניות ניהול לעומת המצב בעת רישום האתר או במועד הדוח התקופתי הקודם. במקרה כזה, המדינה החברה מתבקשת לצרף לדוח התקופתי את כל המסמכים הרלוונטיים, ובמיוחד טקסטים משפטיים, תכניות ניהול ו/או תכניות עבודה (שנתיות) לניהול ותחזוקה של האתר. יש לצרף גם שם מלא וכתובת של הגוף או של האדם האחראי ישירות על האתר.
- המדינה החברה יכולה לספק הערכה של משאבי אנוש והמשאבים הכספיים הקיימים והדרושים לצורך ניהול האתר, וכן הערכה של צורכי הכשרת הצוות באתר.
- המדינה החברה תספק מידע על מחקרים מדעיים, פרויקטים מחקרניים, פעילויות חינוך, מידע ויצירת מודעות הקשורים ישירות באתר, ולתאר את המידה שבה ערכי המורשת של האתר מונחלים לתושבים, למבקרים ולציבור הרחב. אפשר לעסוק בין היתר בעניינים כגון, האם יש באתר לוח הנצחה המציין שזהו אתר מורשת עולמית? האם יש תכניות חינוכיות לבתי הספר? האם מתקיימים אירועים מיוחדים ותערוכות? האם יש מתקנים, מרכז מבקרים, מוזיאון, שבילי סיור, מדרכים, חומר אינפורמטיבי בעבור המבקרים באתר? איזה תפקיד יש למורשת העולמית בכל התכניות והפעילויות הללו?
- יתר על כן, המדינה החברה תספק מידע סטטיסטי, על בסיס שנתי במידת האפשר, על ההכנסות, מספר המבקרים, היקף הצוות ושאר הפרטים הרלוונטיים.
- על סמך סקירת מצב ניהול האתר, המדינה החברה יכולה לשקול אם יש צורך בשינוי של ממש בתנאים התחיקתיים והמנהליים, לשם שימור האתר.

5. גורמים המשפיעים על האתר

- יש להתייחס למידה שבה בעיות וסיכונים ספציפיים מהווים איום על האתר. בפריט זה יש לתת את הדעת לגורמים שהוצגו במסמך המועמדות, למשל, לחצי פיתוח, לחצים מצד שוחרי איכות הסביבה, אסונות טבע ומוכנות לקראתם, לחצי מבקרים/ תיירים, מספר תושבים.
- בשל החשיבות שבתכנון מראש ושל מוכנות לסיכונים, יש לספק מידע רלוונטי על שיטות הפעולה שיאפשרו למדינה החברה להתמודד עם הסכנות המאיימות או העלולות לאיים על המורשת התרבותית והטבעית. יש לתת את הדעת לבעיות ולסיכונים כגון רעידות אדמה, שיטפונות, מפולות, תנודות קרקע, זיהום תעשייתי, ונדליזם, גנבות, ביזה, שינויים בהקשר הפיזי של האתרים, כרייה, בירוא יערות, הסגת גבולות וכן שינויים בשימושי קרקע, חקלאות, סלילת דרכים, פעילויות בנייה, תיירות. יש לציין תחומים שבהם נדרש שיפור ושהמדינה החברה פועלת לקראתם.

- בפריט זה יש לספק מידע עדכני על כל הגורמים העשויים להשפיע או לאיים על האתר. יש להתייחס גם לצעדים הננקטים כדי להתמודד עם איומים אלו.
- יש להעריך גם אם השפעת הגורמים הללו על האתר גוברת או מתמתנת ואילו פעולות ננקטות או מתוכננות כדי להתמודד ביעילות עם הגורמים האלה.

6. ניטור

- **סעיף 3 לעיל** מספק הערכה כוללת על אודות שימור הערך האוניברסלי היוצא מהכלל של האתר, סעיף 6 לעומתו, מנתח ביתר פירוט את תנאי האתר על סמך אינדיקטורים בסיסיים למדידת מצב השימור.
- אם לא זוהו אינדיקטורים כלשהם בעת רישום האתר ברשימת מורשת עולמית, יש לעשות זאת בעת הגשת הדוח התקופתי הראשון. הכנת הדוח התקופתי יכולה לשמש גם הזדמנות להעריך את תקפות האינדיקטורים שזוהו קודם לכן ולשנות אותם במידת הצורך.
- יש לספק מידע עדכני על אודות כל אינדיקטור. חשוב לוודא שהמידע הנמסר מדויק ומהימן ככל האפשר, למשל על-ידי ביצוע תצפיות כפי שבוצעו קודם ועל-ידי שימוש בציוד דומה ובשיטות דומות לאלו ששימשו קודם לכן ובמועד דומה בשנה.
- יש לציין אילו שותפים מעורבים בניטור, אם יש כאלה, ולתאר איזה שיפור המדינה החברה צופה או מה לדעתה טעון שיפור בשיטת הניטור.
- במקרים ספציפיים, ייתכן שהוועדה למורשת עולמית ו/או הלשכה כבר בחנו את מצב שימור האתר והגישו המלצות למדינה החברה, אם בעת הרישום ואם אחריו. במקרים כאלה, המדינה החברה מתבקשת לדווח על הפעולות שנקטה בתגובה להערות או להמלצות של הלשכה או של הוועדה.

7. סיכום המסקנות והפעולות המומלצות

- יש לסכם ולערוך בטבלה את המסקנות העיקריות על פרטי מצב השימור, ובמיוחד אם הערך האוניברסלי היוצא מהכלל נשמר ולצדף להן:
 - א. מסקנות עיקריות בעניין שימור ערכי המורשת העולמית של האתר (סעיפים 2 ו-3 לעיל)
 - ב. מסקנות העיקריות בעניין הניהול והגורמים המשפיעים על האתר (סעיפים 4 ו-5 לעיל)
 - ג. הצעה לפעולות עתידיות
 - ד. הגופים האחראים ליישום
 - ה. לוח זמנים ליישום
 - ו. צורך בסיוע בין-לאומי
- המדינה החברה מתבקשת גם לציין את הניסיון שצברה, העשוי להיות רלוונטי להתמודדות עם בעיות או סוגיות דומות.
- יש לציין פרטים ליצירת קשר עם ארגונים או מומחים לצורך מעקב.

בקשה לסיוע טכני בין-לאומי

נספח 8

-
- הבקשות לסיוע בין-לאומי תוגשנה ע"י הוועד הישראלי אונסקו.
 - המדינה החברה יכולה להגיש את הבקשות לסיוע בין-לאומי בדואר אלקטרוני, אך יש לשלוח גם עותק מודפס חתום רשמית.

1. המדינה החברה _____

2. שם הפעילות _____

3. הפעילות נדרשת לאתרים:

הרשומים ברשימת מורשת עולמית בסיכון

הרשומים ברשימת מורשת עולמית

המועמדים לרשימה הטנטטיבית

אם אחת מהאפשרויות שלעיל נכונה, יש לציין את שם האתר(ים): _____

4. סוג הפעילות סיוע ל-

חירום

הכנה

הכשרה ומחקר

שיתוף פעולה טכני

חינוך, מידע והעלאת מודעות

(פירוט בטבלה בסעיף 241 להנחיות האופרטיביות)

5. תרומות קודמות מהקרן למורשת עולמית

א. אם הפעילות אמורה לסייע לאתר או לאתרי מורשת עולמית, האם היו תרומות קודמות מקרן המורשת העולמית לאתר או לאתרים אלו?

כן לא

ב. האם התקיימו במדינה החברה בעבר פעולות דומות או קשורות בעזרת תרומות מקרן המורשת העולמית?

כן לא

אם התשובה לסעיף 5א' ו/או ב' היא חיובית, יש לציין את כל התרומות הקודמות מהקרן למורשת עולמית, לפי המתכונת שלהלן:

שם הפעילות	סכום ב-\$	שנה	סוג הסייע הבין-לאומי

6. מקום הפעילות

- א. האם הפעילות תתקיים באתר מורשת עולמית? כן לא
- ב. האם יתקיימו סיורים לימודיים באתר? כן לא
- אם כן, היכן? _____
- _____

7. לוח של הפעילות (תכנון) ומשך הפעילות (ביצוע)

- א. מועדים: _____
- ב. משך: _____

8. הפעילות תהיה ברמה

- מקומית
- ארצית
- תת-אזורית (כוללת כמה מדינות חברות מהאזור)
- אזורית (כוללת את רוב המדינות החברות מהאזור)
- בין-לאומית (כוללת מדינות חברות מאזורים שונים)

אם הפעילות היא פעילות תת-אזורית, אזורית או בין-לאומית, יש לציין את המדינות שישתתפו בפעילות זו או שישתייעו בה: _____

שם המדינות: _____

9. הצדקה לפעילות

- יש לציין את הבעיות או הסוגיות העומדות לדיון. התיאור צריך להצדיק את הפעילות ולספק אינדיקציות למידת הדחיפות של הפעילויות שיינקטו בעת הצורך. יש לפרט את הסכנה הוודאית או האפשרית הנשקפת לאתר(ים) שמדובר בו (בהם). במידת האפשר, יש לצרף ראיות מתועדות, כגון דוחות, תצלומים, שקופיות ומפות. יש לרשום את כל התייעוד המצורף.

יש להסביר כיצד תתרום הפעילות ליישום:

- החלטות ועדת מורשת עולמית;
- המלצות משלחות מומחים בין-לאומיים שהוגשו על-פי בקשת הוועדה, היו"ר או אונסקו;
- המלצות הארגונים המייעצים;
- המלצות המרכז למורשת עולמית של אונסקו או מחלקות אחרות של אונסקו;
- המלצות של תכניות ניהול ממשק העוסקות באתר;
- הנחיות שגובשו בעקבות פעילויות קודמות שזכו לתמיכת הקרן למורשת עולמית באתר מורשת עולמית או במדינה החברה.

10. מטרות הפעילות

- יש לפרט בהירות את מטרות הפעילות המוצעת לקבלת תמיכה מטעם הקרן למורשת עולמית.

א. _____

ב. _____

ג. _____

ד. _____

11. תכנית עבודה מפורטת

- יש לתאר את התכנית ואת דרכי היישום של הפעילות שתתבצע. יש להתייחס ספציפית למטרות שצוינו בסעיף 10 שלעיל. לצורך מפגשים ופעילויות הדרכה, יש לספק תכנית הכוללת את הנושאים, הסוגיות והבעיות שיידונו.

- תיאור התוכנית.
- סדנאות / מפגשים.
- נושאים / סוגיות ובעיות

12. לוח זמנים מפורט

- יש לציין לו"ז למשך כל הפעילות, ובו פרטים על:
 - א. הכנת הפעילות;
 - ב. משך כל פעולה;
 - ג. רכישת ציוד, אם רלוונטי;
 - ד. מועדים שבהם יידרשו כספים כדי להשלים בהצלחה את הפעילות;
 - ה. הערכה לאחר היישום (חובה).

13. פרופיל של מומחים, מדריכים, טכנאים ו/או כוח אדם מיומן, המשתתפים

- יש לציין את תחום ההתמחות המדויק ואת העבודה שתידרש **מכל אחד מהמומחים** וכן את משך העבודה הנדרש. המרכז למורשת עולמית והגופים המייעצים יכולים להמליץ על אנשי משאבים / מדריכים, אם המדינה החברה תבקש זאת.
 - א. מהות המומחיות.
 - ב. מקצוע.
 - ג. ניסיון נדרש.

14. פרופיל המשתלמים/המשתתפים

- יש לציין את קבוצות המטרה ומי יפיק תועלת מהפעילות, מה מקצועותיהם, לאילו מוסדות הם משתייכים ומה תחומי ההתמחות שלהם.
 - א. אוכלוסיית יעד.
 - ב. תועלות צפויות.
 - ג. תחומי מקצועיות.
 - ד. השתייכות מוסדית.

15. ציוד

- אם תידרש אספקת ציוד לצורך פעילות זו, יש לצרף רשימה מפורטת של הציוד הנדרש, בצירוף עותקי הזמנות (פרפורמה).

16. תפוקות צפויות, מעקב

- יש לתאר את תפוקות צפויות, במיוחד בשים-לב להשפעה שתהיה לפעילות על השיפור בשימור, בניהול ובהצגה של אתרי המורשת העולמית האמורים.

- יש לתאר אינדיקטורים ברורים להשפעת הפעילות על המטרות שהוזכרו בסעיף 10.

- יש לציין את הפעולות שננקטו כדי לבחון את תפוקות הפעילות ברמה הארצית ומערכת מעקב צפויה.

17. תקציב

- א. יש לציין פירוט של ההוצאות, (במטבע דולר ארה"ב), לכל אחד מהאלמנטים בסעיפים שלהלן; רצוי לציין גם עלויות ליחידה.

1. ארגון (שכר דירה, הוצאות משרדיות כגון צילומים, ציוד משרדי, סיוע מזכירות, תרגום, תרגום סימולטני, סידורים אודיו-ויזואליים)

2. שירותי כוח אדם וייעוץ (שכר לנותני שירותים ברמה ארצית/ בין-לאומית; יש לציין שכר יומי / שבועי / חודשי)

3. נסיעות (נסיעות בין-לאומיות, ברחבי הארץ או מקומיות)

4. לינה, הוצאות מחיה יומיות (ליום)

5. ציוד (במידת הצורך)

6. דיווח, הערכה ופרסום (אם צפוי פרסום יש לפרט את הוצאות התרגום, העריכה, ההדפסה, הסדר, ההפצה והתקשורת)

7. שונות (אשרות והוצאות אחרות).

דוגמה לפירוט של הוצאות:

פריט	עלות ב-\$	סיכום ביניים ב-\$
ארגון <ul style="list-style-type: none"> שכר דירה הוצאות משרדיות שירותי מזכירות תרגום תרגום סימולטני ציוד אודיו-ויזואלי אחר 	ליום X מס' ימים ליום X מס' ימים ליום X מס' ימים לעמוד X מס' עמודים ליום X מס' ימים ליום X מס' ימים ליום X מס' ימים	
שירותי כוח אדם וייעוץ <ul style="list-style-type: none"> מומחה בינ"ל לניהול מנחה ארצי רכז ארצי אחר 	לשבוע X מס' שבועות לשבוע X מס' שבועות לשבוע X מס' שבועות לשבוע X מס' שבועות	
נסיעות <ul style="list-style-type: none"> כרטיס טיסה בינ"ל הלוך ושוב למומחים הוצאות נסיעה מקומיות אחר 	X מס' המומחים דמי נסיעה באוטובוס ליום X מס' ימים =	
לינה, הוצאות מחיה <ul style="list-style-type: none"> מזון לינה 	ליום X מס' אנשים = ליום X מס' אנשים =	
ציוד	ליחידה X מס' יח' =	
דיווח, הערכה ופרסום <ul style="list-style-type: none"> דיווח הערכה עריכה / סדר הדפסה הפצה אחר 	עלות לפי היקף החומר/התייעוד ואופיו (תמונות/CD)	
<ul style="list-style-type: none"> שונות ויזה 	למשתתף X מספר משתתפים	
סה"כ		

ב. יש לציין מקורות מימון ותרומות

- לפרט תרומה בעין של גופים ארציים מתורגמת לערכים כספיים.

שם הארגון	תרומה בעין
-----------	------------

.1

.2

.3

.4

.5

- תמיכה כספית של גופים ארציים/לאומיים

שם הארגון	תרומה בעין
-----------	------------

.1

.2

.3

.4

.5

- משאבים מארגונים בי-לטרליים/ מולטי-לטרליים, תורמים.

שם הארגון	תרומה בעין
-----------	------------

.1

.2

.3

.4

.5

- סיוע של קרן מורשת עולמית: יש להסביר מדוע המשאבים ברמה הארצית אינם מספיקים.

הנימוקים לבקשה:

.1

.2

.3

.4

18. גופים אחראים ליישום הפעילות

יש לציין שם, תואר, כתובת וכל פרטי יצירת הקשר של האדם/ הגופים שיהיו אחראים ליישום הפעילות וכן של האנשים מהגופים המשתתפים האחרים.

שם:

תואר:

כתובת דואר:

דוא"ל:

טלפון:

טל' נייד:

19. חתימה בשם המדינה החברה

שם מלא _____

תואר _____

תאריך _____

**קריטריונים של הארגונים
המייעצים לבקשות לסיוע בינ"ל
(בהכנה)
נספח 9**

מילון מושגים (בהכנה)

ביבליוגרפיה

WORLD HERITAGE CENTRE DOCUMENTS DATABASE

<http://whc.unesco.org/statutorydoc>

The UNESCO World Heritage Centre "Official Records" searchable online document collection permits the retrieval of information contained in the reports of the World Heritage Committee and General Assembly of States Parties to the *Convention*

BASIC TEXTS

UNESCO, *Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage*, adopted by the General Conference at its seventeenth session, Paris, 16 November 1972, WHC-2001/WS/2
<http://whc.unesco.org/en/conventiontext>

UNESCO, Intergovernmental Committee for the protection of the World Cultural and Natural Heritage, *Rules of Procedure*, WHC.2003/5.
<http://whc.unesco.org/en/committee>

UNESCO, General Assembly of States Parties to the Convention concerning the protection of the World Cultural and Natural Heritage, *Rules of Procedure*, WHC-03/GA/1 Rev. 2 (as of 15 October 2003).
<http://whc.unesco.org/en/garules>

UNESCO, Intergovernmental Committee for the protection of the World Cultural and Natural Heritage, *Financial Regulations for the World Heritage Fund*, Paris 1995 (WHC/7, August 1995).
<http://whc.unesco.org/en/committeerules>

UNESCO, World Heritage Centre, *Properties inscribed on the World Heritage List*
<http://whc.unesco.org/en/list>

UNESCO, World Heritage Centre, *Brief Descriptions of the 754 properties inscribed on the World Heritage List*.
<http://whc.unesco.org/briefdescriptions>

Pressouyre, Léon, *The World Heritage Convention, twenty years later*, UNESCO, Paris 1993.

Batisse, Michel and Bolla, Gérard, *L'invention du "patrimoine mondial"*, Les Cahiers de l'Histoire, AAFU, Paris 2003.

STRATEGIC DOCUMENTS

World Heritage Committee, *Strategic Orientations*, in Annex II of the Report of the 16th Session of the World Heritage Committee, Santa Fe, United States of America 7-14 December 1992, Paris, December 1992 (WHC-92/CONF.002/12).

Report of the Expert Meeting on the "Global Strategy" and thematic studies for a representative World Heritage List (20-22 June 1994) (WHC-94/CONF.003/INF.6)

World Heritage Committee, *A Strategic Plan for World Heritage Documentation, Information and Education Activities*, Paris 1998 (WHC-98/CONF.203/15).

World Heritage Committee, *Global Training Strategy for World Cultural and Natural Heritage*, adopted by the World Heritage Committee at its 25th session in Helsinki, Finland, 11-16 December 2001 (see ANNEX X of WHC-01/CONF.208/24)

World Heritage Committee, *Budapest Declaration on World Heritage, 2002*
<http://whc.unesco.org/en/budapestdeclaration>

WORLD HERITAGE PAPER SERIES⁶

Pedersen, A., *Managing Tourism at World Heritage Sites: a Practical Manual for World Heritage site managers*, World Heritage Paper No. 1, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2002.

Investing in World Heritage: Past Achievements, Future Ambitions, World Heritage Paper No. 2, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2002.

Periodic Report Africa, World Heritage Report No. 3, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Hillary, A., Kokkonen, M. and Max, L., (edited by), *Proceedings of the World Heritage Marine Biodiversity Workshop, Hanoi, Viet Nam (February 25-March 1, 2002)*, World Heritage Paper No. 4, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Identification and Documentation of Modern Heritage, World Heritage Paper No. 5, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Fowler, P. J., (edited by), *World Heritage Cultural Landscapes 1992-2002*, World Heritage Paper No. 6, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Cultural Landscapes: the Challenges of Conservation, World Heritage Paper No. 7, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Mobilizing Young People for World Heritage, World Heritage Paper No. 8, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Partnerships for World Heritage Cities: Culture as a Vector for Sustainable Urban Development, World Heritage Paper No. 9, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2004.

Monitoring World Heritage, World Heritage Paper No. 10, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2004.

⁶ For online consultation: <http://whc.unesco.org/publications>

Periodic Report and Regional Programme - Arab States – 2000-2003, World Heritage Paper No. 11, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2004.

The State of World Heritage in the Asia-Pacific Region – 2003, World Heritage Paper No. 12, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2004.

Linking Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage, World Heritage Paper No. 13, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2004.

CULTURAL LANDSCAPES

Von Droste, Bernd, Plachter, Harald, and Rössler, Mechtild (edited by), *Cultural Landscapes of Universal Value, Components of a Global Strategy*, Stuttgart New York 1995.

Rössler, Mechtild, and Saouma-Forero, Galia (edited by), *The World Heritage Convention and Cultural Landscapes in Africa Expert Meeting* (Tiwi, Kenya 9-14 March 1999), UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2000.

Fowler, P. J., (edited by), *World Heritage Cultural Landscapes 1992-2002*, World Heritage Paper No. 6, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

Cultural Landscapes: the Challenges of Conservation, World Heritage Paper No. 7, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2004.

GLOBAL STRATEGY FOR A BALANCED REPRESENTATIVE AND CREDIBLE WORLD HERITAGE LIST

Report of the Expert Meeting on the "Global Strategy" and Thematic Studies for a Representative World Heritage List (20-22 June 1994) (WHC-94/CONF.003/INF.6)

Report of the Expert Meeting on Evaluation of General Principles and Criteria for Nominations of Natural World Heritage sites (Parc national de la Vanoise, France, 22 - 24 March 1996) (WHC-96/CONF.202/INF.9).

African Cultural Heritage and the World Heritage Convention, Fourth Global Strategy meeting (Porto-Novo, Benin, 16-19 September 1998), UNESCO 1998.

Von Droste, Bernd, and Rössler, Mechtild, and Titchen, Sarah (edited by), *Linking Nature and Culture, Report of the Global Strategy, Natural and Cultural Heritage Expert Meeting* (Theatre Institute, Amsterdam, The Netherlands 25 - 29 March 1998), (WHC-98/CONF.203/INF.7).

Saouma-Forero, Galia, (edited by), *Authenticity and Integrity in an African Context: Expert Meeting, Great Zimbabwe, Zimbabwe, 26-29 May 2000*, UNESCO - World Heritage Centre, Paris 2001.

UNESCO Thematic Expert Meeting on Asia-Pacific Sacred Mountains (5-10 September 2001, Wakayama City, Japan), Final Report, UNESCO, World Heritage Centre, Agency for Cultural Affairs, Japan, Tokyo 2001.

Linking Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage, Amsterdam, The Netherlands (22 - 24 May, 2003).

http://whc.unesco.org/archive/2003/Amsterdam_05_2003_en.pdf

MANAGEMENT GUIDELINES

Feilden, Bernard M., and Jokilehto, Jukka, *Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites*, ICCROM, Rome 1993.

Stovel, Herb, *Risk Preparedness: a Management Manual for World Cultural Heritage*, ICCROM, Rome 1998.

Phillips, Adrian, (edited by), *Economic Values of Protected Areas - Guidelines for Protected Area Managers* (Task Force on Economic Benefits of protected Areas of the World Commission on Protected Areas (WCPA) of IUCN, in collaboration with the Economics Service Unit of IUCN), IUCN, The World Conservation Union, World Commission of Protected Areas (WCPA), Best Practice protected Area Guidelines Series No. 2, 1998.

Kelleher, G. and Philips, Adrian, (edited by), *Guidelines for Marine Protected Areas*, IUCN, World Commission on Protected Areas (WCPA), Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 3, 1999.

Philips, Adrian, (edited by), *Evaluating Effectiveness - A Framework for Assessing the Management of Protected Areas*, IUCN, The World Conservation Union 2001, World Commission of Protected Areas (WCPA), Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 6, 2001.

Phillips, Adrian (edited by), *Transboundary Protected Areas for Peace and Co-operation (Based on the proceedings of workshops held in Bormio (1998) and Gland (2000))*, IUCN, The World Conservation Union, World Commission of Protected Areas (WCPA) Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 7, 2001.

Philips, Adrian, *Management Guidelines for IUCN Category V Protected Areas, Protected Landscapes/Seascapes*, Cardiff University, IUCN, Cambridge 2002.

Thomas, Lee, and Middleton, Julie, and Philips, Adrian (edited by), *Guidelines for Management Planning of Protected Areas*, Cardiff University, IUCN, Cambridge 2003.

OTHER

World Heritage in Young Hands. To Know, Cherish and Act, an Educational Resource Kit for Teachers, UNESCO 2002.

World Heritage 2002. Shared Legacy, Common Responsibility, International Congress organized by UNESCO's World Heritage Centre and Regional Bureau for Science in Europe (ROSTE) with the support of the Italian Government on the occasion of the 30th anniversary of the *World Heritage Convention*, Cini Foundation, Island of San Giorgio Maggiore, Venice, Italy 14-16 November 2002, UNESCO, World Heritage Centre, Paris 2003.

אינדקס

א

אותנטיות 85,79-86,17-18

אזור חיץ 103-107

IUCN
איקרום
איקומוס

9,6, 247-254, 143-151, 30-37

אמנות אחרות 41-43

אסטרטגיה גלובלית 55-58, ביבליוגרפיה

אתרים סדרתיים 137-139

אתרים חוצי גבולות 134-136

ג

גבולות אתר 99-102

ד

דיווח תקופתי

- הערכה ומעקב 208-210

- מטרות 199-202

- נוהל ותבנית 203-207, נספח 7

דרכים היסטוריות נספח 3

ה

הגנה, ממשק וניהול 108-118, 96-97

הכרזת אתרים 160, 154-157

הכרזת אתרים בסכנה 183-189

הפניה מחדש 160

החזרה לעיון 159

הערכת אתרים 143-151, נספח 6

הרחבות 164-165, 136

הרמוניזציה של רשימות טננטיביות 73, 75

התאמות

- גבולות 165-163

- קריטריונים 166

- שם 167

ט

טיוטא מועמדויות 168

י

ישרה 87-95

ל

לוגו וסמל 258-279

לוח זמנים 168

מ

מונומנטים נספח 3

מועמדויות 153-160, 132

תבנית ותוכן נספח 5

מספר עותקים נדרש 132

מצב שימור 190-191, 132

משיכת המועמדות 152

מורשת טבעית 45

- ניידת 48

- תרבותית 45

- לא ניידת 48

מורשת מעורבת טבעית/תרבותית 46, נספח 3

נ

נופי תרבות 47, נספח 3, ביבליוגרפיה

ניטור 190-191, 169-176, 132

ניתוח השוואה בינ"ל 132, נספחים 3, 6

ע

ערים היסטוריות נספח 3

ערים חדשות מהמאה ה-20 נספח 3

ערך אוניברסלי יוצא מן הכלל 157, 77-78

צ

ציורי סלע - נופי תרבות נספח 3

ק

- קבוצת בניינים **נספח 3**
- קריטריונים לרישום באמנה **77-78**
- קריטריונים לרישום אתר בסכנה **178-182**

ר

- רשימה טנטטיבית **62-67**

ש

- שימוש בר קיימא **119**

ת

- תבנית הגשה **נספח 5**
- תעלות מורשת **212-216, 74, 26**

UNESCO

<http://www.unesco.org>

UNESCO World Heritage Centre

<http://www.whc.unesco.org>

ICCROM

<http://www.iccrom.org>

ICOMOS

<http://www.icomos.org>

UNESCO-ICOMOS Documentation Centre

http://www.international.icomos.org/centre_documentation/index.html

IUCN

<http://www.iucn.org>

UNEP – World Conservation Monitoring Centre, Protected Area Database

<http://sea.unep-wcmc.org/wdbpa>

International Working Party for the Documentation and Conservation of
Monuments and Sites of the Modern Movement (DOCOMOMO)

<http://www.docomomo-us.org/>

<http://www.docomomo.nl>

The International Committee for the Conservation of the Industrial
Heritage (TICCIH)

<http://www.mnactec.com/TICCIH/>

The International Federation of Landscape Architects (IFLA)

<http://www.iflaonline.org/home.html>

